3.

CL. GAL.

LIBELLVS,

CVI TITVLVM FEcit, Quos, quibus, & quando purgare oporteat:

A' SEBASTIANO COQVILlato Scipione in linguam Latinam conuerſus, eiuſdemq; Commentarijs illuſtratus:

Cui acceſsit Materia & Forma medicamentorum, tam eorum, quæ intrò aſſumuntur, quàm quæ foris adhibentur: eodem autore.

IN VIRTVTE,

ET FORTVNA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LVGDVNI,

Apud Gul. Rouillium ſub ſcuto Veneto.

M. D. LIII.

Cum Priuilegio Regis.

REVERENDISSIMO AQVENSI

Archiepiſcopo, generis, & virtutis inſignibus viro clariſsimo, ſuo domino, Ioanni à Sancto Chaumundo, Sebaſtianus Coquillatus Scipio *S. D. P.*

NOBIS erat præ manibus volumen illud, Antiſtes electiſſime, quod de legibus ſcripſit Plato, quum in hanc ſententiã incidimus, κοιμώμενος οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος.

Quæ mihi ita animum perculit, vt mihi ipſe non diſplicere non potuerim, qui iam inde, quum adoleſcens aliquot Demoſthenis Orationes Latinas feciſſem, quaſi torpeſcere etiã nunc viderer. Cœpi itaque de eo elaborãdo cogitare, quod eſſet & mei ordinis hominibus pergratum, & noſtræ vitæ inſtituto quàm maximè congruum. Quæ res fore mihi videbatur, ſi in purgãdi ratione illuſtrãda operas collocaſſem. Quæ, cùm animi pathemata corporis imitẽtur affectus, non modò morbis, ſed ægritudinibus etiam mederi poteſt. At verò, quoniam certò ſciebam quoddam eſſe hominũ genus, quod, dum ſua aut inſcitia nõ poteſt, aut ignauia non vult, quod alios iuuet, quic-

quam edere, ita aliorũ honeſtos labores eleuare nititur, vt, dum ingenuos aliorum conatus indigniſsimè improbat, tunc ſibi laudes parare credat: hanc ob rem noſtris vigiliis optimè conſultũ iri putaui, ſi eis fautor aliquis, & veluti patronus, cuius dignitate tutius in hominũ manus venirent, eligeretur. Ad quam quidẽ rem tua autoritate nihil eſt mihi viſum aptius. Primùm, quòd de tua indole iam tum, quum Lutetiæ diſciplinarum ſtudiis operã ſtrenuè nauabas, tantam ſpem conceperam, vt non dubitarem, literas te virum fuiſſe habituras Mecœnatem, ſi fortè aliquem habuiſſent Maronem. Admirari ſolebat Pompeius Catonis in literis Græcis ſtudiũ: &

ego ſæpius demiratus fuiſſem tuã in optimis diſciplinis diligentiã, niſi mihi veniſſet in mentẽ, ex roſa nũquã ſcillam naſci. Deinde ad eandem ſententiam me impellebat & illud, quòd cùm ego ex Aphrica regreſſus, quò, diſcendi ſtudio, viri fortis & magnanimi ducis Paulini claſſem ſecutus, adnauigauerã, ad Sanctum Chaumundũ diuertiſſem, atque nauigationis moleſtia exagitatus, & itineris labore penè contractus, generoſiſsimum fratrem tuum, qui tũc equitatui præfectus, in Narbonenſem prouinciam expeditionem parabat, cõueniſſem, in eo tantam in elatos conſtantiam, rurſus in deiectos clementiam experſus fui, vt, quod de tui generis magnifi-

gnificentia mihi ſama retulerat, id res ipſa non modò comprobârit, ſed plurimũ etiam adauxerit. Laudatur in M. Marcello animi moderatio: cõmendatur in M. Philippo conſtantia. Sed hæc duo in nobiliſsimo fratre tuo & viro fortiſsimo, ita de victoria inter ſe certant, vt dubitari iure iam poſsit, sítne ille conſtãtior, an verò in ſuos moderátior, qui nunquam paſſus fuit, ſe aliquo virtutis genere ab eis vinci, quos et nobilitate, & dignitate ſuperaret. Poſtremò, cùm ego Patauij multorum tum literis, tum ſermone cognouiſſem, diuinũ numen eam tuæ virtutis habuiſſe rationẽ, vt te Aquis Sextiis Archiepiſcopum præfeciſſet, non mihi committẽdum eſſe pu-

taui, vt illuſtriſsimo tuo generi, cui beneficiis deuinctus plurimum debebam, & ei patriæ, quæ me benigniſsimè aluerat, in vtriuſque tam proſpero ſucceſſu ad gratulandum meum officium deſeruiſſe viderer. His itaque potiſsimum rationibus adductus, hæc ſic emiſſa eſſe, equidem volui, vt quicquid fructus ſtudioſi Lectores hinc colligerent, id tuæ dignitati, ſine cuius auſpiciis nũquam in lucem prodiiſſent, acceptũ referant. Quòd ſi quis hîc mihi dicat, Aquilam non optare ſibi ficedulam offerri, nec Leonem curare carduelem. Ego verò fateor, hæc eſſe quidem quantitate parua: at vi tanta eſſe, dico, quanta ſunt maxima. Quamobrem, Præſul digniſſime,

ſime, cùm hæc ea ſint, ſine quorum vſu nec corpus, nec mẽs poſſit aptè ſua obire munera: tamen quòd voluminis anguſta breuitas nõ eſt mihi viſa ſatis digna auguſta amplitudine tuæ dignitatis, idcirco tuum in literas beneuolum animũ obteſtor, vt non tam rei oblatæ, quàm animi offerentis rationem habeas: eóque vultu hæc accipias, dũ maiora molimur, quo pomum ſibi oblatum Alexander ſuſcepiſſe fertur. Vale Monſpeſſuli Nonis Ianuarij.

AD STUDIOſum Lectorem.

CVM, vbi deſinit contemplatio, inde incipiat operatio, neceſſe eſt, ſtudioſe Lector, duo eſſe, quę Medicũ reddant peritum, vniuerſalium cõtemplatio, & particularium exercitatio. Quam rem cùm ego animaduertiſſem, è re Candidatorum Medicinę me facturũ putaui, ſi, quæ Galenus, dum artẽ conſtituebat, generatim cõplexus eſt, ea nos, dum artis vſum tradere conamur, ſingulatim perſequeremur.

Sic

Sic enim fore videbã, vt qui Medi
cinam profiterentur, ij non ſolùm
artis cauſas animo certiſsimè tene
rent, ſed eius etiã vtilitatem in ope
re præſtarent. Itaque hominũ, qui
cathartica ferunt, genus, quod ille
duabus differentiis circunſcripſe-
rat, nos in duodecim ſpecies di-
ſtinximus. Præterea quatuor pur-
gãdi tempora à Galeno deſcripta,
in quatuordecim partiti ſumus.
Denique purgantia medicamenta,
quæ autor noſter quatuor primis
generibus compræhenderat, non
modò in proprias formas, atque
ſpecies, ſed in ſingularia etiam de-
duximus. Qua quidẽ re quantum
Medicinæ tyrones iuuerim, iudi-
cent ij, qui & verè poſſunt, & can-
didè volunt de aliorum laboribus
iudicare. Hoc vnum dicam, quod
antehac ex penè immenſa volumi-
num

num varietate,quum erat præſcribendum medicamentum,non certè ſine magno noſtro labore, & ægri periculo,quaſi emendicare cogebamur, id ex hoc vno libello, perinde ac ex locupletiſsimo penu,in rem præſentem in promptu facilè poſſe depromi. At ſi quis dicat eandem retexi telam,quòd hac de re permulti ſcripſerint.Ego profectò id liberè fateor, quod eſt veriſsimũ, multos multa de hoc negotio tradidiſſe,ſed alios alia, atq; ſingulos ſingula. Nam, dũ hic ſimplicia purgantia enumerat, de cõpoſitis ne verbum quidem addit. Is verò,dum compoſita purgantia exprimit,ea quæ humores præparant,planè negligit. Ille quidẽ hæc deſcripſit,ſed permiſcendi rationẽ ſubticuit.Cõtrà iſte de componendi modo diligenter egit, at materiam

riam vix attigit. Denique quiſque ſuo ſtudio delectatus, ita contempſit alterum, vt qui vniuerſam purgandi rationem abſoluerit, neminem legam. Nos autem commemoratis omnibus, qui purgationes ſine damno ferunt, definitis temporibus, quibus purgantia tutò dari poſſunt medicamenta tum ſimplicia, tum compoſita, non modò, quæ pręparant expulſioni humores, ſed quæ præparatos etiam humores expellunt, longè, latéque ſumus proſecuti: ſingulorum doſes definiuimus, ſingulorum denique medicamentorum differentias, materiam, & formam ea methodo deſcripſimus, vt Medicinæ Candidati, in purgandi ratione iam aliud quicquam nequeant deſiderare, quàm ægri naturam, & morbi formam cogno-

ſcere

ſcere. His igitur noſtris labori-
bus, Lector, interim fruere, dum
duo illa ſimili ſtudio ti-
bi paramus: &
Vale.

CL. GALENI

LIBELLVS, CVI

titulum fecit, Quos, & quibus, & quando purgare oporteat: à Sebaſtiano Coquillato Scipione Latino ſermone donatus: eiuſdémque Commētariis illuſtratus: vnà cùm materia, & forma non modò medicamentorum, quæ intrò aſſumuntur, ſed eorum etiam, quæ foris adhibentur.

CAPVT I.

QVi ſano ſunt corpore; hos purgare periculoſum eſt.

CVm tria hoc opuſculo aphoriſtica methodo tradantur, qui ſint,

ſint,qui cathartica ferant:quo tẽpore corpora purgari ſine damno poſsint:& per quæ fieri debeat purgatio,ab eo,quod primò propoſitum fuit,exorſus Gal.aſſerit eos, qui ſymmetro ſunt corpore, purgationes ferre ſine magno damno non poſſe.Quam theſin tum demũ apertius explicabimus,quum quid ſit purgatio,quídque ſanum corpus,dixerimus.Purgatio igitur eſt humorum,qui & qualitate intentiore,& quãtitate maiore adaucti ſunt,quàm eorum temperies ſanguini inculpatè generando neceſſaria egeat,euacuatio.Quæ res ad vitam hominum conſeruãdam eò neceſſaria eſt,quòd,quemadmodũ zea,etſi ſua natura ſit pani conficiendo aptiſsima,nunquàm tamen panem inculpatũ antè nobis reddet, quàm melanthio, eruo, lolio ſit

Gale. Apho. 2. libro 1.

Dioſcor. capitu. 8. lib. 2.

ſit diligenter purgata: ſic ſanguis, quanquã corpori alendo per ſe ſit conuenientiſsimus, tamen natura alimentum ſibi conueniens ex eo non priùs cõficiet, quàm eum corruptis humoribus purgatũ reddideris. Quòd ſi noſtrum corpus tantiſper bene ſe habeat, dum alimento nutritur, noſtræ ſubſtantiæ ſimili, (quod eſſe nequit, dum ſanguini permiſti ſunt humores præter naturam) non eſt certè, cur dicam, quàm non modò vtilis, ſed neceſſaria etiã ſit, quum cacochymia vel pręſens infeſtat, vel futura timetur, purgãdi ratio. At quonã ſit purgatio modo? certè medicamento humores attrahẽte, & attractos natura expellente. Quod fit, dum purgans medicamentum, propter totius ſubſtantiæ ſimilitudinem vi attractice ad ſe elicit ſibi *Hippo. de Nat. hu.* *Gal. lib. 1. de Facul. Natur.*

conuenientem humorem. Nã quẽadmodum ſingulæ partes tum animalium, tum plantarum, alimentum, quod eſt ſibi ſimile, ad ſe trahunt: ſic catharticum humorẽ ſibi conuenientem in ventriculũ colligit: attractũ natura, quæ, quod ſibi contrarium eſt reiicit, facultate expultrice expellit. Sanè multi hîc dubitant, quî fieri poteſt, vt medicamẽtum attrahat humorem ſimilitudine ſubſtantiæ, cùm cnici granum, etſi calidum ſit tertio gradu, pituitam tamẽ frigidam attrahat. Quod cùm ita ſit, non ſimile, ſed cõtrarium attrahere videtur. Ego verò hos non diutius dubitaturos ſpero, ſi, quod eſt veriſsimum, id animaduerterint, multa nimirùm eſſe medicamenta, quæ quanquàm videantur eſſe ſimplicia, ſunt tamẽ diuerſis ſubſtãtiis, & diuerſis qualitati

Gal. Aphor. 38. lib. 2.

Gal. lib. 7. Simpl.

Gal. lib. 3. capit. 15. Simpl.

litatibus compoſita, vt braſsica, aloë, roſa, lenticula, & alia penè innumera: in quibus eſt ſubſtantia tenuis, & ignea, qua purgãt, & craſſa etiam, qua adſtringunt. Quòd ſi in his contrarias ſubſtantias eſſe fatemur, cur eaſdẽ in grano cnici eſſe non poſſe negabimus? Itaque, etſi carthami ſemen ſit calidum, habet tamen ſubſtantiam aliquã pituitoſam, qua ad ſe phlegma trahit. Nec eſt, cur moueamur, quòd Meſues cauſam attractionis dixerit eſſe ſpeciei proprietatem. Appelles enim cauſam illam, qua medicamentum ad ſe humores trahit, ſeu ſpeciei proprietatem cum Arabibus, ſeu naturæ ſimilitudinem cũ Græcis, hoc nihil equidẽ moror. Alij de vocibus certent, modò inter nos de rebus conſtet. Certũ eſt igitur, cathartici facultatem attra

Gal. lib. 3. capit. 25. Simpl.

ctricem ad humorē ſibi conuenien tem attrahendum eo impelli, quòd natura medicamenti quandam habet quaſi cognationem cum natura humoris, quem ad ſe non aliter, quàm magnes ferrum, aut paleas ſuccinū attrahit. Quam quidem συμπαθείαν & rerum cōcordiam, cū nulla ratiocinatione, ſed ſola experientia deprehendamus, ob id proprietatem occultam nonnulli appellarunt. Quid autē ſit ſanum corpus, id hinc facilè colligi poteſt, quòd cùm ſanitas, & morbus ſint ſub eodem genere cōprehenſa, (cōtinentur enim ſub diſpoſitione) & ſint contraria: (nam maximè inter ſe diſtant, & ſe mutuò expellunt) ſi morbus ſit affectus præter naturā actiones lædens: ſanitas profectò erit noſtri corporis conſtitutio ſecundum naturam, actiones illæſas conſer

Gale. lib. 9. Simpl.

Gal. lib. 1. capit. 7. Method.

Gal. 1. ca. 2. de Cau. morb.

conſeruans. Itaque vt ea corpora ægra dicimus, quæ, cũ naturæ munia obire nequeant, ſe medicamento egere ſentiunt, ſic ea, quæ, quia corporis actiones facilè abſoluũt, ideo ſe medicamentis poſſe carere putant, ſana eſſe credimus. Quòd ſi ſana corpora non poſsint, niſi in deterius, mutari, quia ſecundũ naturam ſe habent, & omnis euacuatio alterationem adferat: reſtat, vt ſana corpora non poſsint ſine naturæ damno, vllo modo purgari. At verò duplex eſt ſanitas: vna ita ex omni parte abſoluta, vt omnino ſit ſine vitio: altera, quæ ab hac perfectione paululum declinat: nõ tamen ſic, vt ſit grauis adeò animali, vt actiones lædat. De priore hîc agitur: quæ, cùm humorũ abundantia minimè neceſſaria, & putrefactione omnino careat, purgante

Gal. Ar. paru. capit. 4.

Galen. de Sani. tuẽ. libr. 1. capit. 5.

medicamento non eſt irritāda. Veriſsimum igitur eſt, qui cōmoderato ſunt corpore, eos non facilè ferre purgationes.

CAP. II.

NAm qui commoderato ſunt corpore, ij tāto dolore ex luctа naturæ cum morbo purgantur, vt non modò vertigine, & torminibus, ſed animi etiā deliquio ſæpe laborent.

PVrgationem in corpore ſymmetro periculoſam eſſe, probāt ſymptomata, quæ purgationē nō neceſſariam ſubſequuntur, vertigo, ęgritudo, tortio, ſyncope. Vertigo eſt cerebri affectus, quo in gyrum contortus ſpiritus animalis, qui per opticū neruū exit, ſic obiecta euariat, vt viſa torqueri credātur.

tur. Ægritudo eſt dolor ex ſolutione continui: quæ fit natura retinente humorem ſibi conuenientē, & medicamento illum ad ſe attrahēte. Tortio eſt affectus præter naturā eorum, quæ circa vmbilicum ſunt. Denique animi deliquiū eſt facultatis animalis lapſus: quo hominis vires repentè concidunt. Quod igitur ſuprà propoſitū fuerat, id ducto argumento ab effectis hîc confirmatur.

Gale. Aphor. 17. lib. 4.

Gale. Aphoriſ. 11. lib. 4.

CAP. III.

QVæ incōmoda ob id eueniūt, quòd medicamētū purgās, quum non inuenit ſibi proprium humorem, quē trahat, carnes, & ſanguinem colliquat, vt ex illis, quod eſt ſibi proprium, eliciat.

CAuſa horum ſymptomatū eſt, quòd catharticum, quum non

Gale. Aphoriſ. 37. lib. 2.

inuenit corruptum,& ſibi cognatum humorem, quē ducat, primū ſpiritus diſsipat: deinde humores diſcutit: poſtremò ſolidas partes labefactat. Cùm igitur ſingula, ex quibus corpus humanū conſtituitur, labefaciat, neceſſe eſt, vt propter ſummam naturæ debilitatem, animi deliquium ſubſequatur. Dolor verò fit ex continui ſolutione, quòd, cùm catharticum in corpore nullum inuenerit humorem ſibi cōuenientem, educto humore, qui ad ſequendū paratior erat, iam demum ſanguinem naturæ fomitem ad ſe attrahit. Quem dum natura ſibi amicum retinere nititur, lucta fit, attrahente pharmaco, & retinēte natura. Quo certamine defeſſa natura dolore fatiſcit. Quæ ſi victa pharmaco ceſſerit, adeò moleſta attractione vexatur, vt dum ex venis

Gale. Aphor. 36. lib. 2.

Hippo. de Natu. hu.

venis meſenterij catharticũ euellit humores, ſentiat æger circa vmbilicum grauiſsima tormina: & tãdem ruptis vaſis fiat δυσεντερία, per quam colliquato toto corpore & triplici ſubſtantia penè exhauſto, ita diminuitur ſpiritus animalis, vt quod ex eo reliquum eſt, id fuliginoſo vapore è ventriculo ad cerebri ventres delato, ſic perturbatur, vt quæ ab ægro cõſpiciuntur, illa in gyrum torqueri videãtur. Hæ ſunt horum ſymptomatũ particulares, & propriȩ cauſæ: quȩ inde omnes oriuntur, quòd cùm catharticũ humorẽ ſibi ſimilẽ in corpore commoderato nõ inuenerit, ſanguinẽ, inuita & reluctante natura, colliquat. At ſi quis miretur, ſingulis his affectibus ſingulas à nobis fuiſſe redditas cauſas, dolori ſolutionem continui, animi deli-

Meſues Cano. 3.

quio ſpiritus animalis penuriam, tortioni violentam humorum naturæ conuenientium attractionē, cùm Gal. iis tribus vnā cauſam eſſe voluerit, noſtræ ſubſtantiæ colliquationem: is ſecum putet aliā eſſe docendi rationem ei, qui artē docet, aliámque ei, qui artis vſum tradit. Ille enim vniuerſalia perſequutus, particularia deſpicit: hic contrà indiuidua tradens, vniuerſalia nō attingit. Itaque Gal. qui artem docet, cauſas vniuerſales demonſtrat: at nos, qui artis vſum quærimus, particulares indicamus. Sic enim ſperamus doctrinam fore ab

Gal. li. 9. capitu. 4. Method.

ſolutam, quam abſoluit vniuerſalium contemplatio, & particularium exercitatio.

CAP. IIII.

QVi verò ſani adhuc quidem ſunt, ægrotaturi tamen, niſi

antè

antè purgentur, ij vel ſanguine detracto, ſi humorum copia, vel deiectione, ſi humorum corruptione infeſtentur, veris quidem initio euacuandi ſunt.

CVm duplex ſit ſanitas, pfecta, de qua tribus prioribus capitibus, & imperfecta: de hac hîc eſt nobis agẽdum. Ergo vt qui omnino bene valent, planè purgante carere debent: ſic qui neutra ſunt diſpoſitione, ij electo quidem tẽpore euacuari deſiderãt. Nam qui humorum putredine, aut plethora iã primùm incipiente corripiuntur, & quàm primùm læſiones facultatum ſunt paſſuri, niſi putredinis fomes, & principiũ intercipiatur, ij ad aduentantis morbi auerſionem, & futuri cautionem, matura purgatione ſunt euacuandi. Nã quod *Gale. Aphor. 47. lib. 6.*

ille

ille de animi affectu cecinit,id ad corporum paſsiones aptiſsimè certè transferri poteſt:

Principijs obſta: ſerò medicina paratur,
Quum mala per longas conualuere moras.

Gale. Aphoriſ.15. lib.1. Cur autem ineũte vere ad futuros morbos cauẽdos potiùs quàm alio quouis tẽpore,purgandum ſit,cauſa eſt,quòd cùm ver ſit tẽpus,quo ſol pertranſit quadrãtem Zodiaci, qui intercipitur inter primum gradum Arietis,& vltimum Geminorum,neceſſe eſt,hanc elementarem regionem,& quæcunque ſub Lunæ globo continentur,hac præſertim zona inter Æquatorẽ, & Tropicum ſeptentrionalem, cõprehenſa,calore,& humiditate veris tem- *Gal.lib.1. capi.4.de tempera.* pore temperatiſsima eſſe. Nã cùm tunc ſol aſcendat à Tropico Capricor-

pricorni, eius radij ſunt nec acutiores, nec obtuſiores, ſed inter vtrunque mediocritatem tenẽtes. Ex quo fit, vt calor nec remiſsior, nec intenſior ſit. Præterea cùm nec ęſtatis calore areſcant, nec hyemis madore defluant, ſed roſcido humore ſint hæc inferiota irrigua, efficitur tepor ſuauiſsimus. Quo recreata natura, quæ calido, & humido temperatis fouetur, & viget collectis viribus, (quas æſtatis feruore laxata, rurſus hyemis frigore compreſſa penè amiſerat,) ad humores ſibi nocuos expellendos fit alacrior, & veluti ad onus excutiendum expeditior. Cuius quidẽ rei argumento nobis eſſe poſſunt plantæ: quæ cùm hyemis frigore, & æſtatis calore marceſcant, roſcido veris tempore vigent. Hæc igitur temperies cauſa eſt, cur vere

ad

ad futuros morbos declinãdos cō-
modius, quàm alio quouis tempo
re, purgemus. Quamobrem, quem
admodum duo ſunt hominū ge-
nera, quæ euacuationem ferūt, qui
ægro ſunt corpore, & qui neutro,
ſic euacuãdi tempora duo quoque
ſunt. Qui enim ægro ſunt corpo-
re, modò cætera permittant, tem-
pore eo purgentur, quo morbus
adeſt. At qui neutro ſunt, vt æſti-
uos morbos fugiant, vere: vt verò
hyemales, autumno purgandi ſine
dubio erūt. At verò, quo euacua-
tionis genere, id nondum emerſit.
Itaque, vt duæ morborū ſunt ſpe-
cies, plethora, & cacochymia, ſic
duæ ſunt euacuandi formæ, venæ
Gal. de Cu rat. per ſang. miſ. cap. 4. ſectio, & deiectio. Plethora, quo-
niam ex ſanguinis largiore copia
fit, quàm hominis prima conſtitu-
tio ferat, ob id ſanguine per phle-
boto

botomiam detracto curatur. Cacochymia verò, quia eſt humorũ putredo, quæ fit, quum humores, naturali calore amiſſo, alienum recipiunt, idcirco purgante medicamento, quod ſa[illegible]em putridis humoribus mũ[illegible] Veriſſimum eſt ig[illegible] Hippocratis oraculum, vt ſimilia ſimilibus conſeruantur, ſic contraria cõtrariis curantur.

CAP. V.

ITaque nos pedum dolorem, & articularem morbum, cuius humor nondum occalluerat, nec in tophos abierat, multis iam annis prænatura euacuatione auertimus, atque fieri prohibuimus.

PEdum dolor podagra, & arthritis, nominibus ſumptis à partibus, *Gal. li. 2. capit. 2. Method.*

bus,quas infeſtāt,dicuntur. Fiunt autem humoribus præter naturā in hæc membra decumbentibus. Qui ſi priùs,quàm in tophos,ter-reſtremq́ue duritiē coaluerint,eua cuentur,ha[illegible]ratione,& ratione vi[illegible]ger cōualeſcere [illegible]rmultos, qui trib. aut quatuor annis per interualla his affectibus vexati fuerant, vitioſo humore,initio veris,educto per pharmacū , perſanauit.Sed tamen,ſi in tophaceam ſubſtātiam obduruerit humor,topicis medicamētis & emollientibus,& diſcutientibus tunc maximè opus erit. Quare,quod præcepit autor,id ſe in ſeroſo excremento feciſſe, his exemplis cōprobat: qui, quod experientia cognouit, id literarum monumentis poſteritati tradere voluit.

De ratione cura. per ſang. miſſio. capit.7. Gal. libr. 10.cap.3. Method.

CAP.

CAP. VI.

EAdémque ratione, apoplexiam, & epilepſiam, melancholiam, aliáſque diuturnas paſſiones in non paucis hominibus fieri, nos ſanè prohibuimus.

SErofum excrementum, euacuatione morbum præcedente, magna ægrorum vtilitate eductū fuiſſe exemplis iam fuit comprobatū. Pituitã verò, & melancholiã, non minori commodo, eodem purgandi genere deiectam fuiſſe, hîc teſtis eſt autor. Sed quænam ſit horum morborũ natura, paucis expediamus. Apoplexia igitur eſt affectus: quo craſſa pituita repletis cerebri ventriculis, aut phlegmone obſeſſis, prohibetur ſpiritus animalis, quò minùs ad partes inferiores deſcēdere poſsit. Nec his repugnãt, *Hipp. de Flatib.*

quæ dixit Hippocrates;hunc affe-
ctum ex flatibus generari. Nam ij
Hipp. Aphor. 42. lib. 2. flatus ex pituita exhalant.Quòd ſi
magna, & craſſa ſit humoris co-
pia,nec reſolui,diſcutiúe à natura
queat: fieri non poteſt, vt apople-
Gal. Aphoriſ. 4. lib. 2. xia ſoluatur. At ſi humor ſit te-
nuis,& paucus,materia ad ſpinalē
medullam detruſa, ex apoplexia
fiet paralyſis. Epilepſia verò fit va-
poroſo flatu cerebri ventres replē-
Gal. lib. 2. de Locis affect. te.Quo impeditur animalis ſpiri-
tus, ne in partes inferiores liberè
illabatur. Quòd ſi quis dicat, co-
mitialis morbi cauſam eſſe humo-
rem craſſum,nos dicimus cauſam
propinquam eſſe vaporem fuligi-
noſum:remotam verò, humorem
craſſum,vnde exhalat vapor.Dif-
fert igitur epilepſia ab apoplexia,
quòd hæc cauſam habet,quæ nun-
quam, aut magna difficultate re-
ſolui

ſolui poteſt: illa verò, quæ nõ adeò ægrè diſcutitur, ob humoris tenuitatem. Melancholia eſt animi affectus ex melãcholico humore: quo mens ſic perturbatur, vt rectum de rebus iudicium ferre nequeat. Poſtremò morbi diuturni ſunt, qui ex pituita, melãcholia, humoribus quidem ſuo lentore, magno negotio diſcutiendis, conſtant. Huius generis ſunt aſcites, cordis palpitatio, quartana. Quos cauebimus, per maturam euacuationem abſciſſa eorum cauſa.

Gal. lib. 3. cap. 5. de Loc. affe.

Gale. Aphor. 39. lib. 2.

CAP. VII.

ENimuerò alios iuuabat, huius generis purgatione pituitoſos humores educi: alij verò ex bilioſorum humorum vacuatione bene habebant: alij melancholia ſubductâ auxilium ſentiebant: denique quiſ-

que ſe iuuari experiebatur, quum is ſubtrahebatur humor, qui morbi cauſa erat.

EX antè dictis patet, plethoricos ſanguinis detractione, cacochymos verò humorum purgatione eſſe leuandos. Sed, quoniam vniuerſalis doctrina, niſi ei ſubiungatur circumſcripta & determinata, non ſatis eſt ad morborum curationem: idcirco addēdum eſt cuius ſpeciei medicamento fieri debeat purgatio. Ergo, cùm talia eſſe debeãt medicamēta, qualia humores poſtulant: ideo bili educendæ cholagogum, pituitæ phlegmagogum, ſeroſo excremento hydragogum, denique melanagogum atræ bili exhibebimus. Sic empyema ſubducto ex thoracis ſpatio pure tollemus. Denique, ſumpta indicatione à contrarietate, calida frigidis

Gal. lib. 5. Simpl.

Hippo. de Flatib.

dis,humida ſiccis, laxata tenſis, vacua plenis,coniuncta ſolutis opponentes,ſemper curabimus. Ex quo ſequitur,ei non eſſe obſcuram remediorum inuentionē,cui ſit morborum perſpecta natura. Qui autem,ignota cauſa,morbo remedia quærit,ei planè hic ſimilis eſt,qui, clauſis oculis,quò fortuna ferat, telum iacit.Vt enim ille,ſi quando ſcopum attigerit, id non arti, ſed fortunæ, acceptum referre debet: ſic is nunquam arte curabit. Cùm igitur tot ſint,& inter ſe adeò diuerſæ morborū cauſæ, intelligunt ij, qui methodo curare norunt, quantum aberrent,& perperam agāt illi,qui, vt ineptus ſutor vno, aut altero calopodio, omnes calceare vult,ſic omnibus cauſis morborum idem adhibent medicamentum. Seroſum verò excrementum

Gal. Metho. lib. 2. cap. 7.

Syl. Method. de com. med.

Gal. lib. 3. cap. 4. de Sympto. cauſis.

eſt tertia concoctione à ſanguine ſecretũ. Differt à pituita, quòd hęc naturalis, illud præter naturam ſit.

CAP. VIII.

Ecce, vt exẽpli cauſa quædam particularia ponantur, quidam, niſi tempeſtiua purgatione illi ſit à nobis proſpectum, ſingulis annis melancholia vexatur. Hũc ego non ſolùm verno, ſed autumnali etiam tempore purgo. Sic & cuidam mulieri, cui in mãmis affectus ad cancri naturam proximè accedens hærebat, quoque anno, veris initio, purgante medicamento aluum ſoluo. Quam, vbi medicamento melancholiam ſtrenuè trahente purgaui, incolumem planè reddo. At, ſi fortè purgatio aliquando ſit
inter

intermiſſa, tunc mulier in interioribus corporis partibus acriorẽ dolorem ſentit. Elephantiam quoque, quum primùm inciperet, aperta vena, et ſoluta aluo, perſanaui. Quod vel ſemel feciſſe ſingulis quidẽ annis, ſatis nobis erat. Vbi verò hæc intermittebãtur, recrudeſcebat ſtatim morbus.

NOn contentus autor medicamentorum differentias tradidiſſe, exempla, quibus eorum vim comprobet, ſubiungit. Cancer verò fit ex melancholia. Quæ ſi ſit ex bile torrida, faciet cancrum vlceratum: qui ſine chirurgi opera curari nullo modo poteſt. Si verò ſit melancholia naturalis, faciet cancrum non vlceratum. Qui in mammis mulierum ideo naſci ſolet, & *Gal. lib. 2. ad Glau.*

quòd illic ſunt venarum concurſus, & quòd fungoſa earũ ſubſtantia ſit, laxa, fluxionibúsque patẽs. Hic per interualla, ſumpto cathartico, etiam citra chirurgi operam curari poteſt. Elephas verò eſt cancer per vniuerſam corporis cutim ſparſus: qui ſi ex melancholia craſſa factus ſit, & diu in corpore manſerit, nullis medicamẽtis cedit. At ex melancholia non ita craſſa factus, & non ita pridem ortus, ſanguinis detractione, & putredinis humorum correctiõe tolli poteſt. Melancholia quid ſit, dictum fuit antè. Intermiſſà autem euacuatio propterea recidiuos affectus faciebat, quòd, vt cauſa ablata aufert effectus, ſic cauſa poſita effectus edit. Porrò autumni tẽpore purgamus, vt hybernos morbos caueamus: vere verò, vt æſtiuos fugiamus. Aeſtate

Gale. lib. 14. cap. 9. Method.

Gal. lib. 2. ad Glauc.

ſtate nõ purgamus, niſi magna neceſsitate coacti, quia calore ambiẽtis nos aeris debilitata natura, purgantis vim facilè ferre non poteſt. Nec etiam hyeme purgationibus ſolicitare corpora oportet, niſi magna vrgeat neceſsitas, quòd tunc humores intrò adacti, ac concreti ad motũ ſint inepti: qui dum medicamento, clauſis poris, trahenti non parent, pugna fit in corpore moleſtiſsima, trahente medicamento, & renitẽte humore. Quòd lepra differat ab elephãte, teſtis eſt Gal. qui vtriuſque meminit. *Libr. 14. capit. 17. Method.*

CAP. IX.

TAles igitur morbi, melancholici humoris euacuatione indigent. At epileptici, & apoplectici, & aſthmatici phlegmatis deiectione curantur. Articulares verò,

ſi cum immodico calore infeſtent, flauæ bilis: ſi cum frigidis tumoribus, pituitoſi humoris purgatione egent.

Breui epilogo cõmemorat, quæ quibus morbis cathartica conueniant. Aſthma eſt affectus, quo pulmonis bronchiis humoribus craſsis, & viſcidis infarctis ægri non facilè reſpirant. Qui morbus, quia frigidus, & humidus eſt, per ea, quæ abſtergunt & extenuant, abſumpta pituita, curandus eſt. Arthritis eſt articulorũ morbus. Qui etſi ſæpius pituitoſum humorem cauſam habeat, tamen aliquando etiã à flaua bile efficitur. Quo fit, vt nunc per ea, quæ pituitam, nunc iis, quæ bilem flauam educunt, tollatur.

Gal. li. 7. cap. 6. de med. loco.

CAP. X.

QVidam febre tertiana æſtiuo tēpore ſolitus laborare, multis iam annis ſine febre vixit, quòd ad finem veris flauæ bilis eductione, morbo venięti à nobis occurſum fuerit. Quēadmodū enim, qui comitiali, articulari, melancholico, aut alio quouis morbo, qui ex craſſo humore fit, vexatur, commodius ineūte vere, quàm alio quouis tempore, ſic qui tertiana febre, aliiſue, ex flaua bile morbis infeſtātur, vere deſinente, vtilius euacuantur.

AD duo antè dicta purgādi tempora, additur & tertium: quod eſt veris poſtrema pars, ęſtatis principio perſimilis: in qua propter largam humorum copiam, qua hyeme *Gale. Aphoriſ. 15. lib. 1.*

me repleuerat natura corpus, ſic calidis humoribus abundant homines, vt periculum ſit, niſi antè fiat euacuatio, ne æſtatis proximè ſequentis ardore fuſi humores, vaſis ruptis in partem aliquam decumbãt: in quam phlegmonen, aut eryſipelas excitẽt. At in principio veris humores frigidi ſunt euacuandi, quòd tunc maximè adaucti minentur frigidos morbos, niſi tempeſtiuè educantur. Febris tertiana dicta, quòd tertio quoq; die inuadat: quæ ex flaua bile generatur extra venas putrefacta. Hic humor omnium, qui ſunt in corpore, calidiſsimus eſt. Quare cùm æſtas illi qualitatibùs conueniat, fit, vt æſtiuo tempore, potius, quàm alio, vigeat flaua bilis. Eget igitur tã ſui ratione, quàm ob ſuã cauſam, refrigerantibus, & humectantibus.

Gal. lib. 2. de Diffe. feb.

CAP. XI.

VErùm humores craſſos, & viſcidos extenuare, & incidere, antè quàm educantur, oportet. Itémque meatus, per quos educẽdi ſunt, priùs quàm catharticum exhibeatur, reſerare neceſſe eſt ei, qui purgationem inculpatè ſuccedere optat, ídque maximè ſi elleboro fiat purgatio.

PRæter tres tẽporis, in quo dantur purgantia, conditiones, de quibus ſuperiore ſermõe egimus, adnumeratur tempus, quod corporis purgãdi præparationem ſequitur. Fit autem hæc præparatio humorũ coctione, digeſtione, & prę- paratione. Coctio eſt humorum in propriam qualitatem eius, in quod fit mutatio, alteratio. Quæ cùm fiat

Gale. Aphori. 22. lib. 2.

fiat à calore natiuo, calor verò naturalis iis, quæ ſibi ſunt ſimilia, augeatur: ab illis ſine dubio iuuatur, quæ calori natiuo qualitate reſpódent. Itaq; cùm pauca ſint ſerapia, quæ noſtrum calorẽ augeãt, quem citius aut intẽtiore, aut remiſsiore calore plerunque lædunt, non omnia ſunt ad coctionẽ iuuandam apta. Imò verò ea ſolùm, quæ noſtro calori ſua qualitate cõueniũt, coctionem iuuare poſſunt: vt ſerapium de citro. Sed tamẽ, quoniam vinum moderatè calidum, & ſomnus coctionẽ iuuant, ideo ſerapia, quæ ſomnum conciliant, item quæ adſtringunt, per accidens coquunt, quòd calorem natiuum augeant. At verò, quoniam per concoctionem duo fiunt humorũ genera, vnum, quod eſt ſecundum naturam, alterũ preter naturam: idcirco

Galen. de Fac. alim.

circo poſt cōcoctionem ſequi debet digeſtio, quæ eſt humorum diuerſorum ſeparatio: qua vt natura nititur, quod eſt ſecundum naturam, corporis partibus ſimile reddere, & illis adiungere: ſic quod eſt pręter naturam, protinus foras expellere tentat. Quæ expulſio antè rectè fieri non poteſt, quàm humores extenuentur, & meatus corporis aperiãtur. Quę res facit, vt poſt concoctionem, quam molitur natura à morbi augmento, & digeſtionem, quam efficit natura ſtatim poſt concoctionem, adhiberi debeat præparatio: quæ fit extenuantibus, & præparantibus. Attenuantia ſunt, ſmyrnium, pyrethrum, origanum, calaminthe, thymum, ſiſymbrium, pulegium, ſatureia, capparis, eruca, ſion, apium, petroſelinũ, orminum, hyſſopus, ſerpyl-

Gal. li. 2. de Diff. feb.

Gale. Aphor. 22. lib. 4.

Galen. de Atten. vict. rat.

ſerpyllum,eryngij ſtolones,vrtica recens, ruta, fœniculum, coriandrum,anethum,chondrylla,lactuca, gingidium, libyſticum, bryonia,vitex,germina ruborũ, aſparagus,orobus, omnia ſemina acria, omnia aromata. Aperientia autem ſunt abſinthium, iris,abrotanum, chamæmelum, ſcilla,cyclaminus, ſemina lini,& vrticæ,hordeũ, fœnogræcum,lobi,fabæ, mel, pruna Damaſcena,quatuor ſemina frigida,vtrunque cichorium,filix,ſera pium,acetoſæ,oxyſaccharũ, ptiſana,oxymel,aqua mulſa cum hyſſopo,ſerpyllo,origano,calaminthe, iride decocta. Cæterùm humores craſsi,& viſcidi ſunt,qui citra ſanguinem conſiſtunt,nec exactã elaborationem ſunt adepti. Qui, ſi cathartico irritẽtur,cùm ſint ad motum inepti,tum propter craſsitiẽ, &

Gal.lib.5. Simpl.

Pau. Aegin.lib.1. cap.5.

Gal. de cõpo.medi. ſecũ.loc.

Gal. de ſanit.tuend. lib.4.c.5.

& frigiditatē,tum verò, quòd ſint cum iis, qui ſunt ſecundum naturam, humoribus permiſti:non modò non deiiciuntur, ſed infarcti etiam venis, quæ ſunt circa vmbilicum, tanta excitabūt tormina, vt inde animi deliquiū ſubſequatur. Concocti autem, digeſti, & præparati, cùm ſint à naturali humore ſecreti, nec poſsint in alimentū conuerti, & habeāt exitus expeditos, tunc impellente natura, quæ, quod ſibi noxium eſt, expellit, & attrahente cathartico, vlla prorſus ſine moleſtia foras protruduntur. Nec eſt, cur illa de flaua bile à doctis viris agitata queſtio, nos diutiùs torqueat: Nam ſi à natura alteratur bilis, alterata diſcernatur; diſcreta ſit expellēda: cur illi ſuam (modò non turgeat) concoctionem, digeſtionem, & denique præparationē de-

Gale. Aphor. 22. lib. 1.

Gal. de ratio. vict. in morb. acut.

negemus,equidem ego non video. Quòd ſi catharticum ante præparationem datum, non modò non id educit, quod eſt præter naturam, ſed quod eſt etiam ſecundum naturam,id conſumit:poſt verò præparationẽ,humorem coctum & digeſtum,quem natura,cùm in alimentum propter putredinem mutare nequeat,expellere tẽtat,facile apertis meatibus educat:veriſsimũ eſt, quod ille in medicina vates dixit, cocta medicari,& mouere,non verò cruda oportere.Itaque nõ antè purgabimus, præſertim elleboro, aut alio quouis per vehemẽtem attractionem purgãte, quàm ſint humores cocti, digeſti, & præparati. Corpora verò veratro purganda præparantur cibo & quiete humectantibus , quòd periculum ſit, ne exhauſtis vehementiore attrahendi

Hipp. Aphor. 22. lib. 1.

Gale. Aphoriſ. 13. lib. 4.

di virtute ſpiritibus & humoribus, ſequatur letalis conuulſio.

CAP. XII.

Nam vehemens muſculorum diuulſorũ contenſio, quæ humores partibus affectis impactos vehementi concuſſione euellit, ſicq; diuturnas paßiones iuuat, expeditius id abſoluit, ſi prius humores, qui lenti ſunt, incidantur, & qui craßi, extenuentur. Qui verò hæc negligunt, ij ea moleſtia purgationes experiũtur, vt ſumpto pharmaco, nunc inteſtinorum torſionibus, nunc ſingultu, nunc nauſea, nũc animi deliquio, pulſu cõcitatiore totius naturæ perturbationem atteſtante, miſerè vexentur.

EXpoſitis cauſis, cur oporteat humores crudos coquere, co-

ctos digerere, digeſtos extenuare, corporum meatus aperire, modũ docet Gal. quo natura, quod ſibi moleſtum eſt, expellit. Fit igitur ſic purgatio: Muſculi, qui dũ ad ſuam originem retrahuntur, tenduntur, cõprimentes humores iam coctos, & digeſtione ſecretos, eiiciunt. Itaque expellente natura, & attrahente cathartico, apertis antè per præparationem meatibus, fit facilè purgatio: quæ abſque præparatione ægerrimè procederet: quod capite vndecimo demõſtratum fuit. Quoniam verò commoda præparationis antè fuere cõmemorata, de damnis, quæ pharmacum ante præparationem aſſumptũ ſequuntur, nonnullà ſunt dicenda. Si igitur moueatur vomitus, corpore non præparato, excitabitur nauſea: quam comitabũtur ſordes, ſeu

Gal. de Facul. natu.

cibo-

ciborum ſemicoctorum per vomi
tum eiectiones,& ſingultus excita
buntur. Si aluum ſolueris, non ſpe *Meſues*
ctata humorum præparatione, fiēt *cap. 2. de*
inteſtinorum tormina. Vtrumuis *Simp. ph.*
demum fecerit, fiet ſæpius purga-
tio tanto dolore, vt aut animi de-
liquiū, aut vertigo, aut totius na-
turæ commotio, ac perturbatio
haud dubiè ſequatur. Nauſea eſt *Gal. de*
conatus virtutis expultricis ven- *cauſ. mor.*
triculi, enitentis, quod eſt ſibi no-
cuum, pellere. Sordes ſunt, ſemico-
cti humores, corpori alimenta da-
turi, vbi fuiſſent concocti: quos
virtus expultrix, dum per nauſeam
molitur, humores præter naturam
ventriculi tunicis impactos eiice-
re, foras inuita natura detrudit.
Tortio eſt, circa vmbilicū dolor,
quem generat crudorum humo-
rum copia: qui venas mezaræi ob-

ſtruunt. Singultus, eſt ventriculi quædam conuulſio, quæ ab inanitione mortem portẽdit. Exolutio, eſt ſpiritus animalis ceſſatio à proprio munere. Vertigo, eſt ſpiritus animalis in gyrum cõtorſio. Conturbatio naturæ, eſt æſtuoſa & vehemẽs ſpiritus vitalis commotio. Quæ ſymptomata fiũt, quòd, dum pharmacum non poteſt id, quod præter naturam eſt educere, quod eſt ſecundum naturam, fundit, atque abſumit.

CAP. XIII.

Ille autem, qui veratrum ſumpturus eſt, antè experiri debet, ſitne ad purgationes, quæ per vomitus fiunt, aptus, quàm elleborum bibat. Quod periculum medicamentis ad ciendos vomitus leuioribus

fieri

ſieri oportet. Etenim ſi videatur æger vomitiones non facile ferre, is non priùs ad elleborũ ducendus eſt, quàm ſit ad vomendum diligenter præparatus. Præparabitur autem, tum, ſi repetito ſæpe vomitu, expeditè vomere conſueuerit, tum verò, ſi corpora præhumectata cibo, & otio fuerint.

DVplex eſt, quæ per pharmacũ fit, purgatio: vna, quæ per deiectionem, de qua antè egimus: altera, quę per vomitum fit: de qua hîc inſtituitur oratio. Quando igitur vomitu per elleborũ voluerimus purgare, tunc dabimus operam, vt æger lenioribus pharmacis antè vomere aſſueſcat. Sic enim & æger valentiora, ſi quando illis vti cogatur, ferre aſſueſcet, & nos laboran *Gal. de cõpo. medi. ſecũ. loc.*

tis vires tutiùs explorabimus. Quamobrem valentiora medicamenta, quum primùm purgare cœperimus, euitanda nobis erũt, niſi morbi ſint extremi, vbi extremis opus eſt remediis. Poſt verò leniorum medicamentorum vſum, obſeruabimus illorum in corpore effecta: pro quorum ratione augebimus, aut diminuemus medicamentorum vires. Quam rem qui negli gunt, ij ægris mortis periculum, dum ſeruare cupiunt, plerunque afferunt. Quod enim ſemel deuora tum fuit, id non eſſe ſumptum non poteſt. Itaque tutiùs eſt, à mitioribus medicamentis nõ ſolùm in vomitu, ſed in aluo etiam ſoluẽda incipere, quàm acrioribus ęgrum in vitæ diſcrimen adducere. Quibus verò medicamentis, & quo modo vomitoria paranda ſint, id dicetur

Gal. de Cõp. med. ſec. gen.

ſuo

ſuo loco. Iam conſtat, eum, qui vomitu ex veratro purgãdus eſt, pręparatione egere. At quibus præparandus ſit, id nõdum emerſit. Itaq; vt ad præparationem alui ſoluendæ duo neceſſaria ſunt, craſſorum humorum inciſio, & meatuũ apertio, ſic duo quoq; ad vomitũ concitandũ deſiderantur, tum eorum, quæ ſunt in veniriculo, emollitio, tum pectoris vaſorũ firmitas. Hãc efficiet vomendi frequẽtior vſus: illã vberior humiditas. Nam cùm exercitationem comitetur motus, motum calor, calorem ſiccitas, ſiccitatem durities, duritiem firmitas: reſtat, vt crebrior vomẽdi con ſuetudo vaſorum & naturalium, & vitalium firmitatẽ adferat. Humiditatem autem efficit cibus per ſe, quies per accidens. Etenim cùm labor ſiccet, qui abſumit humidi-

tatē:quies, quæ non cõſumit, quodammodo humectabit. Cibi humidum aucturi, ſint nec acerbi, nec acres, nec ſalſi, nec acuti, nec denique vlla vehementi qualitate præditi: quòd hi deſiccent. Ergo non quantitate, ſed qualitate, cibi æſtimandi ſunt ad humectationem idonei.

Gale. Aphoriſ. 13. lib. 4.

CAP. XIIII.

QVòd verò quies hũecta corpora reddat, hinc facile colligi poteſt, quia labor deſiccat. At nutrimentũ humectat, nõ quidem quòd ſit copioſum, ſed quia ſit nec acri, nec ſalſo, nec amaro ſapore. Dedimus & nos aliquãdo ellebo rũ ita præparatũ: Ramuli veratri albi duodecim horis rhaphano infixi manebant. Poſtridie eiectis vera

tri

tri ſurculis, radicula minutim inciſa, & oxymelite macerata, quoque abiiciebatur : oxymeli verò colo transfuſum vomituro offerebatur. Quæ ex elleboro purgatio ſanè imbecilla eſt.

CAuſas, quibus quies & cibus humectant, hîc adfert autor. Itaque ducto argumento à cõtrariis, ſic argumentatur: Exercitatio deſiccat: ergo quies humectat, cùm contrariorum eadem ſit diſciplina. Cibus humectat, qui nullam vehementem qualitatem habet. Nam acerbus, & amarus, quia ſunt ſicci, per ſe: acutus, & ſalſus, quia ſunt calidi, per accidens deſiccãt: tantum abeſt, vt humectẽt. Cæterùm, quãdo vomitum ciere cupimus, non ſolùm corpora purganda præparabimus, (de qua præparatione generali

Galen. de na. Simp.

nerali ſermone priùs egimus, dictu ri particulatim in ſequentibus) ſed medicamentũ etiam purgans præparabimus. Quoniam autem ſeculo Gal. veratri albi ad vomitum vſus erat frequentiſsimus, ob id hoc loco modus veratri præparandi traditur. Aptatur ergo ſic: Sumũtur ellebori albi drachmæ duę: quæ rhaphano infixæ manent horis duodecim: deinde extrahitur veratrum, & rhaphanus conciſus in oxymelitis ſimplicis vnciis octo maceratur horis duodecim. De iure colo transfuſo accipiuntur vnciæ quinq;, & tepidæ dantur. Alij præparandi modi leguntur apud Dioſcor. lib. 4. & apud Paul. Aeg. lib. 7. cap. 21. apud Aëtiũ lib. 3. cap. 24. Oxymel verò eo, quo ſequitur, modo parari ſolet. ℞. mellis optimi ſpuma purgati ℔. j. aceti optimi,

Meſ. antid.

mi, aquæ clariſsimæ, ſingulorum ℔.ſemiſſem: fiat oxymeli, vt ars iubet. Eſt per hæc medicamenta purgatio imbecilla, & quia veratri nõ datur ſubſtantia, & quia radicula vehementem ellebori attrahendi vim frangit.

CAP. XV.

AT verò, quibus anguſtus eſt thorax, & ob id pulmo depreſſus, ij ad quaſcunque purgationes, quæ per vomitum fiunt, tum verò ad eas, quæ per elleborum parantur, ineptiſsimi ſunt. Periculũ enim eſt, ne aliquod vas eorum, quæ ſunt in reſpirationis inſtrumẽtis, ipſo naturæ nixu diſrumpatur.

PEr quæ medicamenta vomitus concitãdus ſit, &, quid ante vomitorij exhibitionem agẽdum ſit, ſupe-

ſuperiore oratione compræhẽſum eſt. Reſtat, vt qui ſint, qui vomitus ferant, cõmemoretur. Ad vomendum igitur apti ſunt, qui thoracẽ habent latum. In iis enim, etſi natura ad expellẽdos vacuos humores ſummo nitatur conatu, reſpirationis tamen vaſa diſrumpi non poſſunt. Thorax, eſt corporis pars cõprehẽſa inter diaphragma, & claui culas. Inſtrumẽta reſpiratiõis ſunt muſculi intercoſtales, pulmo, ſeptũ trãſuerſum, tracheia arteria. Vaſa illorũ ſunt venæ ab hepate, arteriæ à corde ad pulmonẽ, & muſculos intercoſtales aſcendẽtes. Cùm igitur, qui ſunt anguſto pectore, vomitu nõ poſsint ſine periculo purgari, fit vt deiectiõe purgãdi ſint.

Galen. de Reſpir.

CAP. XVI.

P*Orrò bilis flaua per ſuperiora, niſi fortè per ſuperiora defluxe*

flux¢

fluxerit: contrà pituitoſus humor, niſi in ventriculo reſideat, per inferiora educendus eſt. At melancholicus humor, cuicunque loco adhæſerit, ſemper deorſum detrudendus eſt. I[illegible]tione purgationis, qu[illegible]tione ſumitur, ſic in Aphoriſmis ſcriptum reliquit Hippocrates, æſtate ſuperiores, hyeme inferiores ventres medicamentis mouere oportet.

AD indicationem vomitus ciendi, quę ſumitur à corporis partium cõſtitutione, additur ea, quæ deſumpta eſt à natura humorum, ac ea, quam dat anni pars. Itaque cùm æſtas calida, & ſicca bilem augeat, & auctam ſolis calore nos ambientis ſurſum tollat, & ſublata bilis

CAP. XVII.

AT vt diſtinctæ anni partes diſtinguunt purgationis modos, ſic varietas regionis, ætatis, aëris, conſuetudinis, varias purgandi formas efficiunt. Siquidem qui vomitui aſſuetus eſt, is facilè fert per ſuperiora purgationes. At non aſſuetus, præſertim elleboro, magna moleſtia per vomitum purgatur.

ANni pars, humoris natura, medicamentum præſcribendum priùs indicarunt. Hîc verò ætas, conſuetudo, regio, eligendi medicamenti indicationem præſtant. Quamobrem ætas media, regio calida, diutina vomendi conſuetudo, purgationem per vomitum fieri oportere indicant. Contrà, ætas iuuenilis, longa deiiciendi *Gale. Aphoriſ. 2. lib. 1.*

conſuetudo; hyems, regio frigida, per ſeceſſum purgādum eſſe oſtendunt. Cóſuetudinem magnam vim habere in medicamēto eligendo, id teſtatur, quòd cibus ſua natura deterior, vſu fit eo vtilior: qui etſi ſuo temperamento nobis conueniat, nullo tamē vſu ſit nobis familiaris. Accedit & illud, quòd lógo vomendi vſu membra & naturalia, & vitalia euadunt fortiora. Quam rem probant etiam cætera membra, quæ vt maximè ſunt exercitata, ita plurimùm viribus valēt. Sic agricolæ brachiis, palæſtritæ tibiis, denique quiſque ea corporis parte plurimùm valet, quā diutiſsimè exercuit. Quòd ſi natura iis, quibus aſſueta eſt, plurimùm gaudeat, ad cóſuetudinem quiſq;, modò nihil grauius impediat, reducendus erit. Itaque indicatione

Gale. Aphor. 49. lib. 2.

Gal. li. 8. capitu. 9. Method.

ſump

ſumpta à conſuetudine, regione, ætate, eligenda eſt purgationis forma.

CAP. XVIII.

NEc morbi genus negligẽdum eſt. In leucophlegmatia enim medicamento, quod pituitam trahat, agimus primùm per inferiora, deinde per ſuperiora, poſtremò per apophlegmatiſmos, purgationes molientes. Cùm enim, quod abundat, per vniuerſum corpus ſit diffuſum, omnes tẽtabimus euacuationes. Sed tamen in aſcite medicamento aquæ ducendæ idoneo agemus. Icterum educente bilem flauam medicamento, nunc per ſuperiora, nunc per inferiora, nunc per vrinas, nunc per palatum, nunc de-

nique per nares curare ſolemus. At vbi atra bilis abundat vt in cancro, elephante, melancholia morbo, nigram bilē purgātia pharmaca exhibemus. Poſtremò morbo comitiali pituitoſos humores euacuante cathartico medemur.

IN ſuperioribus eligebamus medicamentum ſumpta indicatione à corporis conſtitutione à temporis ratione, à regione, à conſuetudine, & ab ætate. Nunc verò ab humoris corrupti forma non modò eligimus medicamēti ſpeciem, ſed eo etiam vtendi modum. Si igitur anaſarca inuaſerit, pituitā educemus primò deiectione, deinde per vomitum, poſtremò per vrinas, & ſudores. Itémq;, ſi ſeroſum excremētum ſub epigaſtrio ſentiatur,

tur, vnde naſcitur aſcites, per ea, quæ pituitam ſalſam educunt, purgabimus deiectione, apophlegmatiſmo, errhino, & vrinam cientibus. At ſi atra bilis infeſtet, per melanagogum ſoluemus aluum. Denique tale purgans præſcribemus, quale humoris corruptio exigere videbitur. Quibus autem medicamentis, & qua forma parari debeāt cathartica, vomitoria, apophlegmatiſmi, errhina, id ſuo dicetur loco. Anaſarca fit pituita alba per vniuerſum corpus ſparſa. Aſcites efficitur, ſeroſo excremento collecto inter peritonæum, & inteſtina. Icterus verò flaua bile per vniuerſum corpus ſparſa. Morbus comitialis pituitoſo humore, aut fuliginoſo vapore cerebri ventres obturante. De quo & antè diximus. *Galen. de Locis affect.*

CAP. XIX.

Morbi ergo natura nõ ſolùm humorẽ, qui euacuari debet, ſed locũ etiam, per quem is educendus ſit, apertè indicat. Sic iis, quibus eſt iecur phlegmone obſeſſum, ſi caua hepatis morbus occupet, humores vbi concocti fuerint, per anum deiicientur. Si verò iecoris gibba affectus teneat, per meatus vrinarios facienda erit euacuatio. Eodem quoque modo in cæteris affectibus partem affectam, & humorem corruptum, qui morbum efficit, diligenter animaduertemus. Nam hæc & vacuandum humorem, & locum, per quem fieri debet euacuatio, declarant.

Gal. lib. 3. capitul. 1. Method. CVm vnumquodque magis de ſe, quàm de alio, indicare poſ-

ſit, neceſſe eſt, remediorũ inueniẽdorum indicationem à morbi natura certiſsimè deſumi. Itaque vt luxata membra ſe in ſuum locum reponenda eſſe oſtendunt, oſſa fracta ſarcoide quaſi ferruminanda, vulnerata ſe in cicatricem eſſe reducenda, ſic plethora plus æquo aucta diminutionem, putredo magis iuſto calefacta ſui refrigeratio nem demõſtrant. Ex quo fit, vt ſinguli morbi ſingula remedia oſtendant. Nec certè negligenda eſt, quę à partis poſitione ſumitur, indicatio: quæ maximè docet, per quæ medicamenta, & per quam viam, & quibus medicamentorum formis, fieri debeat euacuatio. Formę primæ ſunt, venæ ſectio, & deiectio. Itaque ſi conuexæ iecoris partes phlegmone laborent, per vrinas, ſi cauæ, per aluum deriuando *Galen. ad Glau. li. 2*

purgabimus. Sic, ſi dextra vteri pars laboret, ſanguis è dextra manu ducendus erit.

CAPVT XX.

His accedit & à temporis occaſione deſumpta indicatio. In principio enim morbi, ſeroſa, tenuiáque ſubduces excrementa: Craſſos, & viſcidos humores, pituitam & melancholiam, non priùs, quàm ſint exactè cõcocti, euacuare conaberis. Iam verò & acceſſio purgãdi indicationem dabit. Nam in paroxyſmo vomitu, & in remiſſione per deiectionem, purgare ſanè ſemper nobis commodè licebit.

Akakia Commen. in Gal. ad Glauco. lib. I.

Occaſio hîc eſt temporis pars, quæ medicamenti dandi opportunitatem præſtat. Quam efficit præſentia eorum, quæ remedia effla-

efflagitát,&abſentia eorum, quæ remediorum exhibitionem impediunt. Quanquàm enim id, quod eſt præter naturam, quouis morbi tempore ſui ablationem indicet: omnia tamen auxilia quouis morbi tempore non ſunt opportuna: imò verò plerunque contingit,vt quæ ſint morbi principio perniciosa, ea ſint in declinatione vtilia. Illud igitur tempus ad medicamentum exhibendum ſit conueniens, in quo eius exhibitionem nihil impedit. Ergo cùm humores tenues ad fluendum parati ſint, nec meatus ſint obſtructi, ſtatim à morbi initio digeſti educi poſſunt. At ſi reſideat alicui parti affixus humor lentus, craſſúſque, & impeditus ſit tranſitus, non antè catharticum dabimus, quàm humor fuerit coctus, extenuatus, inciſus, &

meatus ſic fuerint aperti, vt fluentibus humoribus liberè pateant exitus. Quoniam autem, quò natura vergit, eò ducere expedit, fit, vt ſequuti naturæ motum, quæ in acceſsione ſurſum mouet vomitum in paroxyſmo, in remiſsione verò, qua humores deprimuntur, deiectione purgabimus.

Hipp. Aphor. 21. lib. 1.

CAP. XXI.

QVæ purgatio in acceſsione vomitu, aut ſanguinis per nares fluxu, in remiſsione autem vel per vrinas, vel per deiectionem ſi ſponte fiat, hoc certè nihil erit optatius.

Gal. aph. 2. Lib. 4.

SPontanea purgatio eſt, quæ citra Medici operam, natura noſtrum corpus moderante, & per ſe humorem corruptum expellente, fit. Per quã ſi talia educantur, qualia

lia educi debent, confert, & ægri leuiter ferunt. Quare ſi dum infeſtat morbus, ſponte naturæ è naribus moderatè effluxerit ſanguis, aut ad vomitum moueatur mediocriter æger: quũ verò ceſſarit morbi impetus, aluus laxetur, vel vrinę largius reddantur, ſine ægri moleſtia, hoc ſanè optabile erit: quòd ſignificatur natura exonerata corruptis humoribus abſq; vllo viſcerũ dãno, quod fortè attuliſſet pharmacum purgationẽ moturũ. Itaq; præſtat purgationem fieri naturæ ſponte, quàm pharmaci virtute.

CAP. XXII.

Porrò quum per deiectionem purgare voluerimus, cauendũ nobis erit, ne paroxyſmi, aut criſis tẽpore catharticum detur. Quando enim naturæ impetu humores tolluntur,

lũtur, medicamẽti vi deorſum deiici ſine moleſtia nequeunt.

Aka. cõ. in Gal. ad Glauco. lib. 1. NAtura non quouis tempore mouetur: imò verò præſcripta, & certa habet tẽpora, quibus mouetur nõ ſolùm ad humores ſecundum naturam cõficiendos, vt inde ſibi paret alimenta, ſed ad humores etiam præter naturam excernendos, & digeſtos expellat, ſeſéq; tam graui ſarcina exoneret. Itaque *Gale. Aphoriſ. 11. lib. 1.* acceſsio, eſt naturæ motus concitatior: in quo natura humores crudos, qui morbum faciunt, nititur concoquere, coctos digerere, digeſtos expellere. Quo tempore occupata natura coquendo humori, nõ eſt euocanda aut cibi porrectione, aut cathartici. Quare tunc nec cibum, nec medicamentũ dabimus: ſed naturam in morbũ agere ſinemus.

mus.Criſis,eſt præceps naturæ aut in melius, aut in peius mutatio. Quæ fit,dum natura humores coctos, & digeſtos, adhibitis omnibus viribus,ſummóque nixu,nititur expellere. Qui naturæ conatus ſi iuuetur lunæ motu,qui dies criticos facit,(quod aliquãdo,ſi quà fata ſinant,demonſtrabimus)feliciter ſuccedit, & tollet victricia ſigna natura.Cùm autẽ,luctante natura cum morbo,humores ſurſum ferantur,ſi vi purgantis detrudantur,adferetur naturæ,non impunè quidẽ,magna moleſtia. Nam cùm duorum hoſtiũ,pharmaci & morbi,viribus ſola non poſſit obſiſtere,victa cedet. Quamobrem purgationem inſtituimus in morbi aut augmẽto,aut declinatione:nam in ſtatu morbi, propter ſymptomatũ vehementiam,ægrum purgatione *Gale. Aphoriſ.13. lib.2.*

vexare non audemus. Quòd ſi in augmento: poſt coctionem, digeſtionem, præparationem extra paroxyſmum purgabimus. Si verò in declinatione, poſt preparationem, extra paroxyſmum, & poſt criſim imperfectã. Nam poſt criſim perfectam nihil eſt mouendum.

Hipp. Aphoriſ. 22. lib. 1.

CAP. XXIII.

AT verò in iis, qui cœperunt ægrotare, ſi morbi ſint longo tempore duraturi, ſemper humorum cõcoctio expectari debet. Sed ſi morbi ſint acuti, & extremos breui ſint labores habituri, turgentibus humoribus, morbi initio cathartico vti impunè licebit.

DVplex eſt morborum genus. Alij enim ſunt diuturni, qui quadrageſimum diem ſuperãt: alij acuti,

acuti, qui decimoquarto die extrema pericula habent. Qui ſunt, febris cõtinua, lethargus, peripneumonia, pleuritis, inſania ex ardente flaua bile. Turgẽt humores: cùm modò huc, modò illuc concitati, ſic per corpus feruntur, vt ægrum quieſcere non ſinant. Qui, non expectata concoctione, primo morbi quoque die, ne in partem nobilem magno vitæ periculo decumbant, educendi ſunt. At qui in parte aliqua corporis impacti, firmatique ſunt, eos priùs, quàm concocti fuerint, nullo medicamẽto mouere oportet. Tũc enim habemus naturam adiutricem, quæ poſt cõcoctionem humores præter naturam, ab iis, qui ſunt ſecundum naturam ſecernit & ſecretos expellit. Sícque criſes fieri plurimùm contingit. Quæ ſi perfectæ ſint, nihil

Hipp. de rat. vict. in morb. acut.

Hipp. Aphor. 20. lib. 4.

Gal. Aphor. 22. lib. 1.

erit:

erit purgante tentandum: ſin mi-
nùs, ne recidiuæ fiāt, quod criſi re-
lictū fuit, id carthartico educetur.
Sed ſi ante coctionē, digeſtionem,
& denique præparationem purga
re tentemus, humorem quidē mo-
uebimus: at motum nō educemus,
niſi colliquato corpore, & fuſis hu
moribus. Vnde fient tormina, ver-
tigo, aliáque grauiſsima ſympto-
mata. De quibus antè egimus.

CAP. XXIIII.

*CVm verò purgantia medica-
menta calida ſint facultate,
febris verò refrigerantibus egeat,
fit, vt catharticum febricitātibus,
non quidem propter febrē, ſed pro-
pter cauſam febris, detur: quòd ma
ior naſcatur vtilitas ex corruptorū
humorum, qui febrē generant, eua-*
cuatio

cuatione, quàm ſit damnum expurgantis calore ortum.

CAthartica medicamenta purgant, alia leniendo, alia cōprimendo, alia attrahendo. Quæ poſtrema, cùm ſint poteſtate calida, dantur febricitantibus, non quidē ratione morbi, ſed illius cauſæ auferendæ gratia. Itaque tertiana laborantibus rhabarbarū tertio gradu calidum præſcribimus: quod cùm bilem ſubducat, quæ calorem excitat, per accidēs refrigerat. Sed tamē noſtra ætate, quia multa ſunt purgantia, Hippocratis, & Galeni ſeculis ignota, aut frigida, aut temperata, ideo non modò morbi cauſæ ratione, ſed ipſius etiam morbi gratia, cathartica exhibere poſſumus. At quænā ſunt illa? dices, illa certè, quæ iam ſunt lippis & tonſo- *Meſuecano.* *Don. ab al. ma.*

ribus nota, manna, caſsia, tamarindi, violæ. Quæ non modò purgando morbi cauſam auferent, ſed cõtraria etiam qualitate febris calorem extinguẽt. Quamobrem non eſt, quòd dubitemus, febre correptis purgantia medicamenta exhibere.

CAP. XXV.

QVæ euacuatio vt fiat, conſiderãdum eſt, ſitne æger purgationi aptus. Qui enim crudis tenacibúſque humoribus, abundant, & cibis coctu difficilibus vtũtur, ij purgationibus planè ſunt inepti. Ad hæc, quibus præcordia ſunt vel tumida, vel phlegmone obſeſſa, ij à purgantibus abſtineãt. Hæc igitur abeſſe, humores autẽ fluidos, meatúſque corporis apertos fuiſſe neceſſe

ceſſe eſt, ſi purgationē ſine damno fore ſperamus.

CVm contrariorum eadem eſt diſciplina, is, qui ſint, qui purgationē ferant, planè ſciet, cui perſpectum erit qui à purgantibus arceantur. Itaque pueri, ſenes ætatis decrepitę, grauidę mulieres, ij quibus humor crudus collectus eſt in ventriculo, qui alui profluuio laborant, qui crudis humoribus toto corpore abundant, qui viſcerū inflammatiōe, qui præcordiorum tumore, qui cauſo, qui nimia obeſitate, qui gracilitate nimia laborant, qui habent meatus corporis clauſos, quibus hypochondria flatibus ſunt diſtēta, qui cibis veſcuntur craſsis, & lentis, qui habitāt in regione extremè calida, aut frigida, qui ſunt imbecillis viribus, ij *Gal. ad Glauco.* *Gale. Aphor. 24. lib. 1.* *Gal. lib. 9. Method.*

omnes purgantia medicamēta, niſi valde clementia, non ferunt. Reliqui, quum cacochymia laborant, purgationi ſunt apti. Præcordia
Corn. ſunt (etſi Plinio dicātur diaphragma
Celſ. eſſe) hypochondria.

CAP. XXVI.

VErū in morbis acutis, in quibus, quum humores turgent, vtimur purgatione primo, aut ſecūdo, aut tertio die, præparandis humoribus tempus nō conceditur: niſi dederis morbi initio mulſam, in qua ſint decocta hyſſopus, origanum, pulegium, tragoriganum. Itaque quoniam humores rarò turgent, nec datur tempus præparādis humoribus, idcirco rarò initio horū morborum purgantibus medicamētis vtemur. Turgent autem humores, quū è loco

ad

ad locum frequenter mouentur, ægrum tanto dolore afficientes, vt vix is quieſcere poſsit. Quos primo quoque tempore nõ expectata præparatione humorũ, aut corporum, purgabimus.

QVi ſint morbi acuti, antè cõpræhenſum fuit. Cur autẽ in illis rarò aluum ſubducamus, duæ ſunt cauſæ: tum, quia non ita ſæpe turgent humores, tum quia nec coquendis humoribus, nec præparãdis corporibus datur aliud tẽpus, quàm morbi principium: quo melicratum, in quo ſit pulegium, aut aliud quoduis aperiens, & abſtergens decoctum, dari liceat. Purgamus autem primis diebus, quia morbus acutus citò extremos habet labores, quarto, inquã, aut ſeptimo, aut decimoquarto die. Me-

Meſ. in Antid. liceratum ſic paratur: ℞. aquæ clariſsimæ partes ſex, mellis optimi partem vnam: coquantur: fiat meliceratum.

CAP. XXVII.

Porrò humores, qui parti alicui adfixi hærent, nec cathartico, nec alio quouis medicamento, niſi vbi concocti fuerint, mouere conuenit. Quo tempore purganti medicamento ad euacuationem perficiendam natura opē adfert. Quæ dum, quod eſt præter naturam, ſecernere, & quod fuit ſecretum, expellere nititur, cum morbo certat: quam pugnam criſim vocant. Quòd ſi natura per ſe vicerit, & abundè ſatis purgauerit, nihil opus erit cathartico. At ſi imbecilla natura

purga

purgationem quidem inceperit, ſed inceptam non abſoluerit, tunc ſanè iuuandus erit purgante aliquo eius conatus. Cùm verò humores in parte aliqua plurimũ reſideant, in qua tantiſper latent, dum planè cocti, & à natura victi fuerint, fit, vt nõ ita ſæpe turgeant.

IN acutis morbis, ſi materia ad excretionem ſui naturam irritet, non expectata morbi maturatione, purgandum eſſe, ſuperiore ſermone admoniti fuimus. Nunc autem docemur, humores, qui parti alicui hærent, nõ antè eſſe cathartico dimouẽdos, quàm ſint ad expulſionem præparati. Quæ enim matura, coctáque ſunt, ea mouere oportet. Quare cùm frequentiùs humores infarcti partibus ſint, ſæpius quoque poſt maturationẽ al- *Hipp. Aphor. 22. lib. 1.*

uum carthartico ſubducemus. Cur autem tutò coɑ̃ti humores educantur, qui crudi, non ſine magno dolore, & periculo attrahebantur: cùm antè fuerit abũde ſatis demonſtratum, hîc non eſt opus longiore demonſtratione.

CAP. XXVIII.

ITaque modò febris non ſit vehementior, & perſpecta ſit tibi ægri natura, (alij enim leuiore medicamento mouentur, alij contrà acriore egent cathartico) tunc aut veratro nigro, aut hiera intrepidè vti poteris. Quæ etſi vario modo paretur, tamẽ ſi cum elleboro, & ſine ſcammonio conficiatur, ea ſoluendæ aluo nihil erit commodius. Sed ſi febris ſit vehemens, & morbus acutus, præſertim quum non habes

ægri

ægri naturam tibi planè perſpectā: tunc à purgante prorſus caueto.

IN febre ardente, in qua ægri præcordia ſunt magno æſtu obſeſſa, purgantibus vtendū non eſt. Nam cùm purgātia ſint calida, & febris ſit calor cordis præter naturam, calor medicamenti additus calori febris, tantus fit, vt calorem naturalem extinguat. Hæc certè fieri poterāt tempore Gale. quo omnia purgantia erant calida. At noſtro ſeculo lōgè ſecus ſe res habet, cùm habeamus cathartica, quæ tantùm abeſt, vt ſint calida, vt ſint frigida. Ex quo fit, vt quamuis febris ſit calidiſsima, poſsimus tamen, (modò nihil aliud impediat) tutiſsimè purgare. Cognita natura non parum facit ad rectè inſtituendam purgationem, quòd quædam ſint homi-

Libr. 6. Method. & de Sa ni.tuē. num naturæ, quæ acri, quædā con trà, quæ leni cathartico egeāt. Hie ram picram commendat Gal. qua frequentiſsimè vtebatur. Paratur autē variis modis. Ex quibus duos *Pau. Ae gin. lib. 7. cap. 8.* deſcribemus. ℞. trixaginis, piperis longi, piperis albi, ſtœchados, veratri nigri, ſcammonij, ſpicę nardi, ſcillæ aſſatæ, epithymi añ. ℨ. 6. myrrhæ, croci, guttæ hammoniaci thymiamatis, euphorbij ſingulorum ℨ. 8. cum melle excipiantur. *Aetius libr. 3. capi. 117.* Alio modo. ℞. ſcillæ aſſatæ, hammoniaci thymiamatis, ſcāmonij, corticis ellebori nigri, ſingulorū drach. 16. ſtœchados, hyperici, epi thymi, ſucci polypodij, bdellij, aloës, chamædryos, caſsiæ ſingulorum drach. 8. myrrhæ Troglodyticæ, ſagapeni, croci, ariſtolochię, piperis albi, piperis nigri, piperis longi, cinnamomi, opopanacis, ca

ſtorij,

ſtorij, petroſelini ſingulorũ drach. 4. pulpæ colocynthidos drach. 8. mellis quod ſufficit. Dentur dra. 3. cum melicrato. Scammonium auferri vult Gale. quia cùm ſit calidũ tertio gradu, auget febris calorem. Elleborum ſeculo Gal. catharticũ fuit celebratiſsimum, propterea quòd carebat eius ętas mitioribus purgantibus. At noſtra ætas, quæ longè mitiora habet purgantia, febricitantes ad elleborum non deducet: ſed multò mitioribus, & naturæ magis amicis aget.

CAP. XXIX.

QVum primùm verò aſſumptum fuerit catharticum, erit è re ægri, inquit Hippocrates, ptiſanæ cremorem ſubinde ſorbere. Sic enim purgans medicamentum, alioqui ſua paruitate eò non progreſſu

greſſurum, in ventriculi fundum delabetur. Huc accedit & illud, quòd ptiſana ſuperbibita, ſi quid aut ſubſtantiæ, aut qualitatis pharmaci, in ipſo trāſitu, ſtomacho, & ventriculi ori adhæſerit, i adbſterget, & corriget. At vbi purgatio fieri incipit, ne purgantis actio impediatur, à ptiſana abſtinendum eſſe, cenſet idem Hippocrates.

QVi ſint purgandi, quo tempore facienda ſit purgatio, & quibus medicamentis purgare debeamus, ſuperiore ſermone docuit Gale. addiditque, quid ante purgationem ſit faciendum. Reliquum eſt, vt de iis, quæ poſt cathartici ſumptionem fieri debeant, dicatur. Sic enim de purgandi ratione abſoluta erit vniuerſalis doctrina.

na. Itaque poſtquam abſumptum fuerit pharmacũ, ptiſanæ cremor ſorbendus eſt, ea quidem quantitate, qua ęger (modò rationi conſuetudo non repugnet) vti conſue uerat. Quę duas ob cauſas fieri debet: partim vt œſophagus, ventriculíque os eo damno liberentur, quo tum pharmaci qualitatis acrimonia, tum ſubſtantiæ aſperitate fuerant affecta: partim vt catharticum, quod hærebat in ventriculi ore, nec ob ſuæ quantitatis paucitatem in fundum deſcendere poterat, deorſum detrudatur. Appellat hanc ſorbitionem noſtra ætas lotoriũ. Quod datur vna hora poſt ſumptionẽ pharmaci ex cicerum rubeorum leuiter coctorum iuſculo, cùm ſeculis Gal. & Hipp. daretur ſtatim poſt ſorbitionem pharmaci ex ptiſana. Quum incipit fie-

Syl. Method. cõp. med.

ri purgatio, non dandum eſt loto-riū, ne natura euocata ad ptiſanā conficiendam ab humorum expulſione deſiſtat, ſícque purgatio ceſſet. Cremor ptiſanæ eſt ius, quod ex hordeo decocto per colū tranſfunditur. Ptiſana duplex eſt: vna, in qua ſubſtantia hordei non eſt ſepa rata à iure: altera, in qua ius colo tranſiectum ſeiunctum eſt à ſubſtantia hordei. Paratur ſic: ℞. hordei optimi ℔. S. aquæ fontis puriſſimæ ℔. x. coquātur flamma ignis clariſsima ad cōſumptionem mediæ partis. Cocta & colo tranſmiſſa vſui ſeruetur.

Fuch. in Aphor. Hipp.

Cord. c. 8. Lib. 4.

CAP. XXX.

Accidit autem aliquando, vt aluus, etſi aſſumptū fuerit purgans, nihil tamen reddat. Quod fit, aut quia ægri venter ſua natura

facilè

facilè ſolui nequit, aut quia purgãs eſt debile: aut quoniam alui excrementa, quæ ante purgantis exhibitionem clyſtere emollienda erant, nimia ſiccitate obdurata, rectum inteſtinum obſtruunt: aut quia natura per vrinã ſeſe exonerat: aut quia medicamentum in alimentum mutatur: aut denique, quòd purgãs in veneni naturam tranſiit.

SI catharticũ nihil eduxerit, huius rei cauſa erit vel ægri diſpoſitio, vel medicamenti natura, vel ſymptoma, quod accidit ęgro poſt aſſumptionem purgantis. Aegri diſpoſitio efficit, quò minùs fiat humorum euacuatio, aut quia virtus eſt debilior, quàm vt poſsit expellere: aut quoniã humor non eſt coctus, nec digeſtus: aut quòd meatus *Meſu. in cano.*

tus

tus corporis non ſunt aperti: aut quia flatus vaporoſus medicamentum ſubleuans, impedit quò minùs natura vim cathartici in actũ adducere poſsit: aut quòd alui excrementa ſunt dura. Itaq; confirmãda erit optimis alimẽtis natura, vapores diſcutiendi, pori aperiẽdi, humor & corpus pręparanda. Si autẽ medicamentũ ſit in cauſa impeditę purgationis, id accidit, quia medicamenti vis deleteria naturam vincit. Erit igitur ſtatim vomitu, aut clyſtere foràs educendum pharmacum. Aut fit, quia catharticum debile à natura ſuperatum, in alimentum vertitur. Ergo eius vis augenda eſt, addita maiore copia, aut acriore aliquo admiſto. Porrò ſymptomata, quę medicamenti actionem impediunt, ſunt criſis, & ſomnus. Nam dũ criſi natura humo-

res ſurſum tollit, purgãs deorſum deprimere non poteſt. Quòd ſi acriora pharmaca, vt lathyris, ſcãmonium, elleborum, mezeræũ, daphnoides, in venena degenerẽt, neceſſe certè erit cum illis miſcere mitiora medicamenta, quæ illorum malitiam corrigant. Rurſus ſi leuiora, vt myrobalani, manna, caſſia, in alimentum vertãtur, opus erit acrioribus, quæ eorum obtuſitatem acuent. Quamobrem neceſſe eſt antequàm purgãs medicamẽtum id præſtet, quod ſperamus, vt ſit nec acrius, nec mitius, quàm natura ęgri poſtulat. Quoniam verò omnes non percipiunt eadem medicamẽta pari ſenſu, (alij enim propter ſenſus corporis hebetudinem leuiora contemnunt, & vix acriora ſentiunt: rurſus alij ob corporis natiuam mollitiem, meatuum laxi-

Fuch. metho. corp. med.

tatem, cedentis denique humoris promptitudinem, ea ſunt ſenſus acie, vt medicaměta etiam leniſsima ſentiant, debilibus moueantur, & mediocribus facilè cedant.) idcirco, vt ęgri natura exploretur, prudenti medico à mitioribus catharticis erit incipiendum. Præterea ſi velimus purgationem nobis ex animi ſententia ſuccedere, ſint corporis meatus aperti, humores cocti, digeſti, inciſi, & tenues facti: æger ſit firmis viribus, vegeta expultrice. Poſtremò abſint accidětia, quę efficere poſſunt, quo minùs p aluū humores deiiciantur, ſomnus, criſis, cibus intempeſtus, quies longior. Quib⁹ verò auxiliis illa, quæ agěda eſſe diximus, effici poſsint, docuit in ſuis Canonibus Męſues, & nos ſequenti ſermone breuiter dicemus.

Hippo. de rat. vict. in morb. acu.

CAP.

CAP. XXXI.

AT verò, quoniam omnia purgantia medicamenta ventriculum, & maximè ipſius os (quod cùm ſit neruoſum, facilè ſentit) lædunt: ideo miſtio aromatum, & odoriferorum adinuẽta fuit, ne ſyncera pharmacorum vis vẽtriculi os offenderet. Danda autem opera eſt vt quæ miſcentur ſemina ſint extenuante atque incidente facultate, quæ lentos humores ita incidat, craſſos extenuet, atque meatus, per quos educendus eſt humor, reſeret: vt non ſolùm pharmacorũ vim deleteriam corrigere, ſed illorum etiã actionem iuuare aptiſſimè poſſit.

QVùm ægrum curamus, duo nobis proponimus: ei9, quod

eſt ſecundum naturam, conſeruationem :& eius,quod eſt præter naturam,expulſionem.Itaque catharticum duobus conſtat: purgante, quod primò & per ſe cum morbo pugnat: cui etiã ex diametro opponitur, id quod baſin vocamus: & corrigente, quod dum pharmaci qualitates noſtræ naturæ cõtrarias emendat, id quod ſecundum naturam eſt,conſeruat: idcirco id appellatur,per quod melius medicamentum agit. Sed catharticum noſtræ naturę aduerſatur aut propria qualitate: vt ſcãmonium cordi,cantharides veſicę: aut odore, & ſapore ingratis:quibus plerunque ſubuertitur ventriculus.Cùm igitur de baſi medicamẽtorũ vniuerſali oratione diſſeruerimus, de iis quæ pręcedũt, & iis quæ ſequũtur,acturi particulari ſermone: reliquum

liquum eſt, vt de illis, per quæ melius purgãs agit, iam hîc dicamus. Hæc ergo ſunt, tum quæ pharmaci, ἀντιπαθείαν, & noſtræ naturæ inimicã proprietatẽ emendãt, vt ſeſeli peplij, maſtiche, colocynthidos tum quæ ſaporem reddũt, vt oxymel ſcilliticum agarici: & odorem ſuauiorem faciunt, vt ſpica nardi ſerapeni: poſtremò quæ meatus aperiunt, & ad partes diſsimilares deducunt, vt cinnamomum rhabar. ad caput. At quę ſua ἀντιπαθείᾳ, atque συμπαθείᾳ, purgantium vires iuuent, docebunt catalogi ſequentes.

CAP. XXXII.

Sed oportet, vt quæ miſcentur cathartica, ita inter ſe conſentiant, vt in nullo ſibi inuicem planè diſſentiant.

MIſcemus purgãtia medicamenta, primùm, vt ex duobus extremis per ſe morbo curando ineptis, quorum vnum eſt lenius, alterum acrius, fiat vnũ temperatum, & noſtro inſtituto aptiſsimũ. Itaque quemadmodum in muſicis ex graui, & acuto ſonis, per ſe auditui noſtro ingratis, vbi inter ſe coaluerint, concinitur harmonia noſtris auribus ſuauiſsima: ſic ex duobus medicamẽtis per ſe morbo expellendo ineptis, cõficitur vnum, quod nobis ſatisfacit: vt ex epithymo nimis imbecillo, & elleboro nigro nimium acri ad melancholiam: ex cnici grano debiliore, & ſcammonio vehemẽtiore ad pituitam: ex rhabarbaro remiſſo & diagredio intenſo ad flauã bilem educendam, conficiuntur conuenientiſsima cathartica, dum alterũ alterius

rius vires tēperat. Deinde, vt vnius penuriam alterius copia penſemus, cathartica miſcemus. Sic quod ex manna deeſt, id ex caſsia ad bilem flauam educendā ſarcitur. Poſtremò cathartica inter ſe miſcētur, vt humores diuerſi propriis catharticis diuerſis temporibus educātur. Itaque in catholico, per quod tres humores differentes inter ſe diuerſis temporibus educuntur, catharticis ſimul datis, miſcemus tria purgantia, quæ agendi in humorē velocitate atque tarditate inter ſe ita diſſentiūt, vt diuerſis temporibus quodque ſuum trahat humorem. Primùm enim ſena, vt eſt velociſſimæ actionis, ita primo quoque tempore melancholiam, etſi ad motum tardiſsimam, educit. Rurſus polypodiū, vt tardiſsimè agit, ita poſtremo tempore pituitā trahit. *Ant. Muſa, in axa. elect.*

At caſsia, & tamarindi, quòd tem perata ſint tarditate & velocitate actionis, nec primo, nec poſtremo, ſed intermedio tempore, flauam bi lem eiiciũt. Quonam igitur modo cõueniunt cathartica, quæ miſcentur, ſi vnum ſit lene, & alterum acre, hoc tardę actionis, illud velo cis, ſi denique cõtrariis qualitatibus inter ſe pugnent? Eo certe modo, quo in alimentis ea ſibi cõſentiunt, quorum vnum eſt æquo dul cius, alterũ iuſto ſalſius. Quæ, etſi per ſe, & ſeparata inter ſe diſſentiant, atque guſtui ſint ingrata: tamen miſta ad alimentum cõuenien tia, & guſtui gratiſsima fiunt. Itaq; purgantia, quanquam ſeiuncta, & ſingula per ſe inſpecta diſſentiant, tamen coniuncta decenti ratione, ad medicamentum cõſpirant, atq; inuicem cõueniunt. Ex quo fit, vt,

quæ

quæ ſeparata qualitatibus conueniunt, ea coniuncta diſconueniãt. Sic ſcammonium, & lathyris tertio gradu calida, nunquam in cathartico ſimul ponentur. Contrà, quæ ſeiuncta diſcordant, connexa conſonant: vt ſcammonium calidum, & pruna frigida, in diapruno ſolutiuo. Quamobrem medicamenta, etſi ante compoſitionem diſcordent, atque contrariis qualitatibus inter ſe pugnent, compoſitum ingreſſa conuenire inter ſe, & in nullo diſsidere debẽt. Quod fiet, quum ex duobus aut pluribus purgantibus inter ſe, antequam ſimul iungantur, diuerſis vel cõtrariis, fiet vnum, quod ſit & ad morbum expellendum, & ad naturam cõſeruandam aptiſsimum. Quam conuenientiam in catharticis coniungendis hîc deſiderat Gal. *Sylu. de cõp. med.*

CAP. XXXIII.

PORRÒ cur purgantia medicamenta ſimplicia inter ſe commiſceantur, & compoſitum conſtituant, cauſa certe non eſt, quòd hoc quidem cholerã, illud verò, ſi opus ſit, pituitam, educat. Eſt enim vnũ, idémque ſimplex catharticũ, quod non modò bilem flauã, ſed phlegma etiam ſimul euacuet. Quænam igitur diuerſorum catharticorũ compoſitiõis cauſa eſt? Hæc ſine dubio, quòd hoc paulò pòſt, quàm aſſumptum eſt, illud verò longè poſt ſui aſſumptionem purgare poſſit. Sic enim per ea, quæ ſimul ſumpta fuere, dum purgantia ita partiũtur vices, vt vno à purgatione ceſſante, alterum purgare incipiat, fit tem-

pera

perata, & naturæ amica ſucceſsiua purgatio.

ETſi multæ ſint compoſitionis medicamentorũ cauſæ,de quibus antè diſſeruimus,vna tamẽ hîc à Gal.ponitur,ſumpta à mediocri purgatione,quæ naturam conſeruat.Miſcebimus igitur cathartica, quæ dum viciſsim purgãt, mediocrem,atque temperatam purgationem faciunt.Illa autem ſunt, quorum vnum velociter,alterum verò tardè purgationẽ mouet.Sic enim, vbi vnius humoris facta fuit euacuatio,alter incipit humor euacuari.Per quam viciſsitudinẽ fiet mediocris,& naturę amica purgatiò: quæ,ſi duo eodẽ temporis momento purgantia in compoſitione coaluiſſent, propterea, quòd vires demoliretur, fuiſſet infeſtiſsima.

Quem

Hipp.de interio. mal. Quemadmodum enim in empyis, ſi facta vſtione, aut inciſione, fiat repẽtina vniuerſi puris euacuatio, ſubinde ſequitur febris, & paulò pòſt mors: itémque in plethora ſi confertim educatur ſanguis, ęger, niſi ſint validiſsimæ vires, periculo non vacat: nec hydrops aquæ vniuerſim, & repentè factam euacuationem ſine vitæ periculo fert: *Hipp.Aphor.27. lib.6.* at, ſi in ſuppuratis paulatim, & per interualla euacuetur pus, in plethoricis extrahatur ſanguis, in hydropicis interpellata aquæ extractione euacuatio fiat, omnia ex animi *Gal.Aphoriſ.3. lib.1.* ſententia nobis ſunt ſucceſſura: Sic in cacochymia, ſi quis plurimum repentè vacuet, is ſine dubio naturam, quæ repẽtinas ab extremo ad extremum ſine medio mutationes abſque magno damno ferre nõ poteſt, ita deiiciet, vt proſtrata, viribúſque

búſque defecta nunquam ſeſe erigat: imò verò veluti manus victas tradere coacta, morbo cedet. Quod neceſſario fieret, ſi duo humores ſimul educerentur. At ſi per interualla ſic fiat purgatio, vt vnius humoris ceſſante fluxu, alterius fieri incipiat euacuatio, natura ſuis viribus vſa, quòd ſit exonerata, & nondum debilitata, cũ morbo adeò ſtrenuè pugnabit, vt victrix facilè euadat. Itaq; vt catharticum duos humores eodem tempore educens, quòd confertam, & repentinam euacuationem, quã natura non patitur, efficiat, eſt periculoſum, vtpote ex diſſentaneis cópoſitũ, (cum humoribus enim educitur multũ ſpiritus vitalis) ſic purgans medicamentum, quod paulatim, & ea viciſsitudine, vt vna deſinẽte euacuatione, altera incipiat, educ *Gale. Aphor. 27. lib. 6.*

educit, planè periculo vacat. Harum certè purgationum viciſsitudines viderunt maiores noſtri, magnas confectiones moliti. Qui in diaphœnico, per quod volebant educere primùm pituitam, deinde bilem, ad vncias octodecim turbethi addidere vncias tantùm duodecim ſcãmonij. Quod non alia profectò ratione fecerũt, quàm vt ſcãmonij virtus imbecillior, bilẽ eductura tardius ageret, quàm turbethi facultas pituitã attractura. Sic igitur temperarunt ex iis duobus compoſitum, vt quum primùm deſinit phlegma euacuari, tũ demum incipiat flaua bilis educi. Quæ purgandi viciſsitudo purgãtium medicamentorum compoſitionis neceſsitatem attulit. Nec enim cogimur diuerſis humoribus educendis diuerſa cathartica adhibere,

Ant. Muſa.

cùm

cùm ſit vnũ idémque ſimplex purgãs, quod diuerſos humores ſimul educat. Si enim elleborus niger ſolus & pituitam, & bilem eodẽ tempore educat, nihil opus eſſe, ſcammonium, & turbethũ diuerſa medicamenta cõiungere ad diuerſos humores educendos, iam quis non videt? Itaque humorum diuerſitas purgantium diuerſorum compoſitionis nõ fuit ſola cauſa: imo verò addita eſt, quæ maximam vim habet, purgatiõis viciſsitudo. Quòd ſi quis dicat, Gal. voluiſſe, cathartica, quę compoſitum conſtituunt inter ſe conuenire: atqui, quæ tardè, & quæ velociter agunt, nõ conueniunt: quod hæc vox στάσις videtur probare, quæ idẽ, quod diſſenſio Latinè ſonat: huic ego ſic reſpõſum eſſe volo: στάσις etſi aliquando idem, quod diſcordia ſonet, tamen pleru-

Dioſc. lib. 4. cap. 13.

Cap.5. de Criſib. plerunque apud Gal. & alios probatiſsimos autores idem, quod cõpoſitio, Latinè ſonat. Quo ſignificato, atque intellectu à Gal. hìc accipi is intelliget, qui ſequentia verba cum præcedentibus aptè cõiunget. Conuenire autem vult Gal. cathartica, quæ miſcentur, medicamenta, non quidẽ quòd omnia cõiuncta eadem purgandi celeritate prædita, eodem tempore humores, quodque ſuum, attrahãt, & expellant. Sic enim ineptę eſſent ferè omnes maiorũ compoſitiones, in quibus permiſta ſunt purgantia agendi celeritate diuerſa, quas tamẽ lõga experientia comprobatas, magna ſanè hominũ vtilitate, in quotidianos vſus deducimus. Imò verò coniungẽda cathartica inter ſe conſpirare, atque conuenire optat Gal. quòd viciſsim agãt. Sic enim

&

& morbum expellent, & naturam conſeruabũt. At non eſt, quòd huc adferatur noſtri temporis agendi conſuetudo: quæ ne in hemitritęo quidem hanc medendi rationẽ obſeruat: quoniam Galenũ, qui non cõſuetudinem, ſed artem tradebat, non quæ fieri ſolent, ſed quæ fieri deberent, ſcripſiſſe conſtat. Quęnam ſunt igitur, quę tardè humores mouent? Turpethum, aloë, rhabarbarum, ben, cucumer agreſtis, centaureum, carthamus, agaricũ, hermodactylus, polypodiũ, caſsia, manna, tamarindi. Reliqua verò celeriter agũt. Hactenus Gal. ſummatim, & generali ſermone docuit, qui ſint, quibus purgãtia medicamenta vllo ſine periculo dari poſſunt: quo tempore cathartica exhiberi debeant: deniq; quę quibus morbis remedia adhiberi de-

Gal. li.9. Method. beant. At verò, quoniã vniuerſalis doctrina agẽti, qui à particularib⁹ incipit, nõ ſatisfacit: idcirco quod ille generatim ſcripſit, qui artẽ docuit, id nos, qui vſum quærimus, particulatim perſequamur. Itaque qui ſint, qui purgationem ferant, quod tẽpus ſit euacuatiõibus aptũ, quibus medicamẽtis ſit medendi, circunſcripta oratione, iis quę ſequuntur, exponere enitemur.

Eorũ, qui ſine periculo cathartica poſſunt aſſumere, particularis enarratio.

CAP. XXXIIII.

QVi ſint, quibus purgantia dari poſſunt, tum demum patebit, quum quibus purgantia dari nõ debent, demonſtratũ erit. Sunt igitur duodecim hominum genera, quos attrahente cathartico purgare nõ licet. Nam qui ſymmetro, ac commoderato ſunt corpore, iis Hipp. Aphor. 37. lib. 2. aluus

aluus catharticis ſoluenda nõ eſt. Quum enim purgans non inuenit in corpore humores præter naturam, colliquato corpore, ea quæ ſunt ſecundum naturám, educit. Qui phlegmone interna laborant: ij à purgantibus abſtinere debent. Nam, dum medicamentum cucurbitæ modo ex omnibus corporis partibus ad ſe humores trahit, tantũ abeſt vt interna phlegmone decreſcat, vt multò magis augeſcat. Quibus eſt vitæ ratio intẽperata, iis fruſtra purgationes præſcribũtur. Quantũ enim putredinis purgatio ſubduxerit, tantum corruptionis intemperata victus ratio addiderit. Quibus largo ventres fluxu ſoluuntur, ij purgationes nõ ferunt, quòd periculum ſit, ne tum naturę motu, tum purgantis vi largiore facta purgatione, viribus de

Gal. li. 9. Method.

Hipp. Aphor. 36. lib. 2.

Gal. li.11 Method. ſtituatur æger. Qui adeò imbecillis ſunt viribus, vt eorum ſalus deſperata ſit, ij, cum eorũ vita potius alimento ſit confirmanda, quàm purgatione periculo mortis exponenda purgantibus non ſunt exanitandi. Nam præter id, quod nihil proficimus, remedia quæ aliis profuere, & profutura ſunt, infamamus. *Gal. de ſacul. purg. med.* Quibus ventriculus ſubuertitur, iis cathartica aſſumenda non porrigimus: ſed vena aperta, ſi vires ferãt, curamus. Fruſtra enim medicamentum aſſumitur, quod aſſumptum reiicitur. Accedit & hoc, quòd natura violẽto illo motu debilitatur. *Gal. lib. 9. Method.* Corpora, quæ crudis humoribus abundant, largis purgationibus nõ ſunt exhaurienda. Sed paulatim humoribus corruptis potiùs leuanda, & optimis alimentis reficienda. Etenim vehemens

mẽs catharticum crudos, & viſcidos humores mouet quidem, ſed motos non educit. Itaque attrahẽte medicamento, & retinente natura, afficitur æger magna moleſtia. Quòd ſi eos eduxerit purgãs, cùm bona pars eorum, quæ ſunt in corpore, ſint præter naturã, copioſior fit euacuatio, quàm ægri vires ferant. Febre laborans ardente, aut alio quouis morbo acuto, niſi turgeant humores, purgationi eſt ineptus: tum quia, cùm hic morbus citò extremos habeat labores, nõ dat inducias, nec ſpatium ad humores expulſioni præparandos: quare ſi purgare tẽtes, crudos humores reluctante natura, quæ ante concoctionem nihil mouet, euelles: tũ verò, quòd criſes, & naturæ motus impedies. Itaque nõ purgante ſumpto, ſed clyſterere iniecto aluus e-

Hipp. Aphor. 24. lib. 1.

Hipp. de rat. vict. in morb. acut.

mollienda eſt. Mulieres vtero gerentes non purgantur, niſi materia turgente, inter quartum, & ſeptimum menſem. Ergo primo, ſecundo, tertio, ſeptimo, octauo, & nono purgari nullo modo debēt. Cuius rei cauſa eſt, quòd catharticũ ante quartũ menſem menſtruũ ſanguinẽ nõdum cõfirmatũ diſcutit: & poſt ſextũ menſem fœtũ iam maturũ ſua vi deleteria, & naturæ perturbatione extinguit. Pueri ante decimumquartum annũ, quòd in his per inſenſibilem tranſpirationẽ plurimum ſpiritus euacuetur, & eorum ſubſtantia mollis facilè diſſoluatur: ſenes verò poſt octogeſimum annum, quòd eorum corpus frigidum & ſiccum imbecille ſit, purgantibus non debilitandi. Qui magna in aliquam partem decumbente fluxione laborant. Súntque

Hipp. Aphor. 1. lib. 4.

Sylvius Method. cõp. med.

Gal. lib. 8. Method.

craſsis

craſsis & frigidis humoribus pleni, ij non aptè purgantia aſſumunt: quòd humores calore medicamenti fuſi, in partem affectam defluāt. Denique qui ſunt corpore nimis obeſo, aut nimium gracili, quòd illorũ calor natiuus debilis facile extinguatur, ab huiuſmodi pharmacis abhorrent. Reſtat igitur, vt ij ſolũ purgationes ferant, qui ſunt impuris humoribus: ſine interna phlegmone: abſque magna humorum crudorum defluxione: ſine ventris fluxu: qui nauſea non laborant: qui acuto morbo non vexãtur: mulieres ſine fœtu: qui ſunt firmis viribus, integra ætate, corpore quadrato: qui optimo alũtur cibo: qui habent coctos humores. Quid ergo? ſenes, pueri, abundantes crudis humoribus, vtentes prauo alimẽto, corpore obeſo, & gra *Gal. lib. 9. Method.*

cili,phlegmone laborãtes,aut alia quauis fluxione,grauidę mulieres, qui ſunt viribus imbecillis,omnino purgantibus abſtinebunt? minimè veró. Hi enim omnes,etſi purgantia attrahendo, aut cõprimendo non ferant,iuuantur tamen iis, quæ leniendo aluum ſoluunt. Hæc verò ſunt ptiſana,oxymeli, caſsia, tamarindi,mãna,mulſa, viola, myrobalani. Sic maiores noſtri purgabant puerulos reſina terebinthina, quæ ciceris quantitatem æquaret. Hæc de primo ex tribus propoſitis dicta ſint. Poſthac de ſecundo dicamus.

Fuch.in cõ. Aph. 1.lib.4.

Pau. Ægin.lib.1. cap.7.

Temporum, quibus potiones tutò dari poſſunt, particularis deſcriptio.

CAP. XXXV.

POtionis exhibendæ tempus eligitur ſumpta indicatione à partibus

tibus anni,à partibus diei, à natura humorum morbos efficiẽtium, à tẽporibus morbi, & ſymptomatis. Symptomata,quæ hîc conſiderantur ſunt criſis, & paroxyſmus: in quibus nec cibus,nec medicamẽtum dari debet,propterea quòd natura humori coquendo, & expellendo intẽta,à tam neceſſario opere non eſt euocanda ad conficiendum aut alimentũ,aut medicamentum. Tempora autem morbi ſunt principium, ſtatus, & declinatio. In ſtatu potionẽ non dabimus:partim, quia tunc ſymptomata ſunt vehementiſsima:partim quia natura eſt eo tempore ad humorem coquendum maximè occupata. Ergo aut in morbi augmento,aut in declinatione purgabimus. A partibus diei ſumpta indicatione,exhibebitur purgans in aurora, quo tẽ

Hipp. Aphor. 29. lib. 1.

Gal. aph. 29. lib. 2.

pore facta fuit ciborum cõcoctio, atque ſtomacho vacuo, ne medicamentum cibos corrũpat, & ſic putrefactionem augeat:aut vis medicamenti cibis impediatur. Indicatione ſumpta à partibus anni, non purgabimus æſtate, propter nimiã caloris natiui à calore externo diſſolutionem: nec hyeme, ob poros corporis frigiditate clauſos: niſi nos magna cogat neceſsitas. Humores indicant purgandi tempus. Nã, ſi humor ſit planè putrefactus, concoctus, præparatus, ſine mora, cæteris conſentiẽtibus, educendus erit. Si verò ſemiputris, poſt coctionem, ad æſtiuos morbos cauendos vere, ad hyemales verò autumno purgabimus. Sed tamen, quæ dicta fuere, ea intelligi debent, dum humores parti alicui adhæreant, & purgantia attrahendo ſint cathar-

Pau. Aegin. lib. 7. cap. 4.

tica

tica. Nam turgentibus humoribus, & leniendo purgantibus medicamentis, quouis anni tempore, non expectata concoctione, in principio morbi poſt tamen, acceſsionem, extra criſim, ſtomacho vacuo, manè aluum ſubducemus. Parti autem alicui affixo humore, & plane corrupto, poſt cōcoctionem, extra paroxyſmum, manè ante cibum, tempore æſtatis lenientibus medicamentis, aliis autem temporibus vehementioribus medicamentis agemus. Quòd ſi humor non planè corruptus ſit, ſed ad corruptionem tendat, autumno ad hybernos, vere ad æſtiuos morbos fugiendos, poſt præparationem, extra acceſsionē, in diluculo, ante cibum purgabimus. Cur autem ad morborū cautionem potiùs iis anni partibus,

quàm aliis, dictum fuit capite duodecimo. De indicatione, quæ ab aſtris ſumitur, hoc eſt notandum. Morbi aut ſunt chronici, aut acuti. Si acuti, indicatio ab aſtris planè negligitur: ne, dum tempus ab aſtris petitũ expectatur, æger moriatur. Si verò chronici, Lunæ æquatio non eſt negligenda, quòd quando cum Sole coit, tardiſsimè moueat, & humidum naturale abſumat. Quod comprobant carnes oſtreorum, & medullæ omniúm animalium. Quæ, vt proximè ad Solem accedit Luna, ita fiunt minimæ. At coniunctiones, & aſpectus ad Solem reliquorum ſyderũ, quanquam aërem mutent, & noſtrum corpus ob id quodammodo alterent: tamen quoniam plus commodi ex cathartico dato naſcitur, quàm ex ea noſtri corporis alteratione,

Ariſtot. Probl.

tione, ideo nec Galenus, nec Hippocrates obſeruarunt, præter coniunctionem Caniculę cum Sole: in qua ob vehementiſsimum æſtum, qui noſtrum corpus diſſoluit, purgationes ex attrahente medicamẽto non ſunt tentandæ. Itaq; eo tempore, aut purgatione planè abſtinebimus, aut lenientibus catharticis eam tunc moliemur. *Aphor. 5. lib. 4.*

Eorum quibus purgamus, per particularia enarratio.

CAP. XXXVI.

QVi ſint purgandi, quo tempore purgatio fieri debeat, iam expoſitũ fuit: reliquum eſt, vt, per quæ purgatio fieri debeat, ſingulatim dicamus. Purgatio igitur eſt vel vniuerſalis, vel particularis. Vniuerſalis eſt venæ ſectio, & deiectio. Particularis clyſter, vomitus, balanus, peſſus, apophlegmatiſmus,

mus,& errhinum. De quibus ſeparatim poſthac dicere ſtatuimus.

De venæ ſectione.

CAP. XXXVII.

Galen. de miſ. ſang.

IN ſanguinis miſsione conſiderandum eſt, quæ corpora venæ ſectionem ferant: qui affectus eam deſiderent: ex qua parte ducendus ſit ſanguis: quæ venę tũdendæ ſint: quo tempore aperienda ſit vena: quantum ſanguinis ſit detrahendum. Sanguinis igitur euacuationem, temporibus Hippocratis, & Galeni mediocrem, quæ erat libræ vnius, ferunt ij, qui ſunt inter decimumquartum annum, & ſeptuageſimum, ſine humoribus crudis & lentis: qui valęnt viribus: qui inſignem euacuationem non fuerũt paſsi: qui non ſolent ſyncopen pati: mulieres non gerentes vtero. Reliqua verò hominum genera, etſi

Galen. de ſang. miſ. cõtra Eraſiſt.

Fuch. Cõ. Aph. 32. lib. 5.

etſi hanc ſanguinis detractionem, qua vſa fuit antiquitas, nõ ferant, eã tamẽ tolerãt, qua noſtra ætas vti ſolet. Hęc vncias octo nõ excedit. Phlebotomiã hi affectus deſiderãt, vt humores auertantur, ac retrahãtur, peripneumonia, pleuritis, angina, vertigo, epilepſia, apoplexia, podagra, chiragra, arthritis, hæmorrhois, ex pituita ſalſa factæ, phlegmone, eryſipelas, oſsium magnorũ luxationes, & fractiões, fluxus ſanguinis per nares, per os, per vuluã: cõtuſiones muſculorũ, dolores capitis, & oculorũ. At vt fiat ſanguinis euacuatio, phlebotomia egent cauſos, & omnes morbi ex repletione nõ cruda orti. Quòd ſi volumùs euacuare, vena morbo oppoſita ſecundũ rectitudinẽ fibrarũ, & prope locũ affectũ, erit aperienda. Si verò cupimus tantùm retrahere longè

Hipp. Aphor. 47. lib. 6.

Gal. de cur. rat. per ſang. miſ. cap. 9.

longè à loco affecto venam tundemus. Ergo affecto liene aperietur vena, quæ eſt inter anulare, & medium ſiniſtræ manus digitum: & ſanguine effluente è dextra nare, affigantur cucurbitulæ ſub hypochondrio dextro: in pleuritide dextri lateris, tam ſupra diaphragma, quàm infra eſt percutienda vena dextri lateris. In pleuritide autem ſiniſtri lateris, quæ eſt ſupra diaphragma, vena axillaris ſiniſtri lateris aperietur. Sed ſi ſub diaphragmate ſit pleuritis, vena axillaris dextri lateris percutiatur. In affectibus pulmonis, iecoris, lienis, diaphragmatis, vena inferior gibberi, quæ iecoraria, ſeu baſilica dicitur, eſt aperienda. In oculorũ doloribus humeraria primùm, deinde vena, quæ eſt ad magnum oculi angulum, tundatur, In phlegmone

Gal. de cu. rat. per ſang. miſ. cap. 15.

fauc.

faucium, vena ſub lingua, in capitis doloribus vena frontis, aut arteriæ poſt aures aperiendæ erunt. Ad retinendas hęmorrhoidas, aut menſes, vena manus: ad prouocandas, vena cruris eſt aperienda. Denique partibus ſupra ceruicem, ſeu colli vertebras laborantibus, humeralis vena: partibus verò infra ceruicem affectis, ad renes vſque, vena axillaris: à renibus ad talos vſque, vena poplitis, aut malleoli, ferro erit tangēda. Itaque in iſchiade, & menſtruis retentis vena cruris ſecabitur. In cacochymia, quācunque volueris, venam ſecabis. Fit autem venæ ſectio ad morbum præſentem expellendum quacunq; die, qua pharmacum nō fuerit aſſumptum: quacunque etiam hora, qua non erit paroxyſmus: neglecta parte anni, & regiōis ratione, quæ

Gal. de cu. rat. per ſang. miſ. cap. 18.

phlebotomiam non omnino tollunt,ſed augent,aut diminuũt:neglectis etiam morbi temporis, & Lunæ æquatione: modò vires & ætas patiantur. Sed tamen ad morbos futuros præcauendos, aut vbi morbus dat inducias, vere fiet venæ ſectio: quo tempore & ſanguis maximè abundat, & nullus frigiditatis, aut caloris eſt exceſſus, ídque hora matutina, ſtomacho vacuo, in iuuenibus luna creſcente, in ſenibus decreſcente, aëre ſereno, ſigno parti affectæ deſtinato obſeruato. Quæ omnia quanquam Galenus non obſeruauit, tamen ſi cõcurrant, laudabile erit. Quòd ſi morbus egeat & deiectione, & venæ ſectione, hanc illi preponemus. Porrò ſanguinis detrahendi quantitas cognoſcitur indicatione ſumpta à temperamẽto, à viribus ęgri, à re-

Gal. de cur. rat. per ſang. miſ. cap. 12.

à regione,ab ętate,à parte anni,ab antè excretis,ab intermiſſa exercitatione,à corporis habitu, ſeu diſpoſitione. Itaque qui ſunt ſanguineo temperamento,ætate florenti, viribus firmis,regione temperata, veris aut autumni tempore, intermiſſa exercitatiõe, ſudoribus,aut vrinis,aut alui excrementis retentis,ſine fœtu,corpore quadrato: ij largiorem exigunt ſanguinis miſſionem, quàm qui ſunt pituitoſa corporis cõſtitutione, viribus debilioribus,ętate infirmiore,regione,& parte anni minus temperatis, corpore gracili, aut obeſo, vtero gerentes,& deniq; ſudoribus, aut vrinis purgati. Quantitas autẽ ſanguinis detrahendi vnicuique ęgro propria & certa deſcribi; propter varietatem accidentium,à quibus ſumitur indicatio,quæ certa ora-

tione definiri nequeunt, nullo modo poteſt. Tamen traditur media quædam quantitas ab vtroque extremo æquè diſtans, ad quam particulares aptamus, ab vtroq; extremo ea quidē ratione diſtantes, qua iubēt iam dictę indicationes. Quę erat Gal. tempore libræ vnius, noſtro verò eſt vnciarum ſex. Quòd ſi iteratio propter virium imbecillitatem videatur neceſſaria, fiet eodem die, aut die proximè ſequenti.

De Vomitu ciendo.

CAP. XXXVIII.

IN vomitu ciendo cōſideramus, qui ſint apti ad vomendum: per quæ moueatur vomitus: quo tempore ſit mouendus: quibus ægros præparemus: quæ ſit potionis ſumendæ quantitas. Apti ſunt ad vomendum, qui ſunt abſque dolore capitis, ſine phlegmone interna: qui

Gal. Metho. lib. 13. cap. 11.

qui habēt partes abdominis, & vētriculi robuſtas: quibus ſurſum materia fertur: qui habent thoracem latum: qui aſſueti fuerūt vomitui: qui nō ſunt morbo extenuati: qui non ſunt tabidi: qui fuerunt antè præparati. Præparātur autem tum mulſa cū hyſſopo cocta: quæ humores crudos coquunt, extenuāt, & incidunt: tū verò cibo humidiore, & quiete: quæ neruos, ligamenta, aliáſque corporis partes ſicciores humectant, & corporis meatus aperiunt. Quod fit, vt euitetur cōuulſio. Humectant autem cibi temperati. Medicamenta, quæ vomitū mouent, ſunt radix betonicæ, cortex radicum rhaphani, radix narciſsi, ellebori albi, ſemina ſtaphidis agriæ, ſeſamoidis, anagyri, naſturtij, bulbus vomitorius, fel tauri, oleum rhaphani. Vomitus concita

Hipp. Aphoriſ. 8. lib. 4.

Hipp. Aphor. 13. lib. 4.

Conr. Geſ.

tur, æſtate, poſt aſſumptionem ciborum acrium, & ſalſorum, poſt coctionem humorum, & corporis præparationem, poſt acceſſionem, niſi in ea materia ſurſum moueatur. Quantitas decocti ex ſimplicibus antè dictis eſt vnciarum 5. cum vnciis duabus oxymelitis.

Potionis Vomitoriæ ad pituitam educendam exemplum.

Recipe radicũ narciſsi, ſeſamoidis, añ. ℥. j. ſeminis anethi & naſturtij, añ. ʒ. j. radicis ellebori albi ʒ. iij. Fiat decoctio ad ℥. 5. colo transfuſas: quibus adde oxymelitis ſcillitici ℥. ij. Fiat vomitoria potio: quę tepida detur poſt eſum rhaphanorum. Immittatur in œſophagum pẽna oleo intincta, ad irritãdam virtutem expultricem.

De

De enematibus.

CAP. XXXIX.

AT verò, quia principio curationis, ſi aluus adſtricta ſit, emollientibus enematis ſoluēda eſt, idcirco de clyſteribus mihi hîc dicēdum eſſe duxi. Sunt autem duo prima enematum genera, vnum alui, & alterum matricis. Alui enematũ ſex ſunt ſpecies, emolliēs, purgans, glutinans, adſtringens, dolorem ſedans, & nutriēs. Quoniam autem clyſter, vt cæteræ medicamentorũ ſpecies, cōſtant materia & forma, materia verò propria cuique ſpeciei, forma omnibus cōmunis eſt, ob id primùm de forma, deinde de materia ſingularũ ſpecierum agã.

De forma clyſterum.

CLyſter conſtat decocto iuris colo trāſfuſi, ſimplicium pòſt deſcribēdorũ libra vna & ſemiſſe,

purgantis doſi dupla ad doſin,quę ore ſumitur,olei vnciis tribus,mel lis vncia vnà, ſalis drach.vnà. Sim plicia autem decoquēda ſimul hac ratione ponuntur, vt radicum & corticum ſint vnciæ quinque, foliorum manipuli quatuor, ſeminū ſint drachmæ ſex, fructuum paria decem,florū pugilli quatuor:aqua librarum ſit decem, aut tanta, quæ hæc omnia obruat,& ſuperet latitudine trium digitorum.Coquantur,dum tertia pars aquæ conſum pta fuerit.

Materia enematis mollientis.

RAdices ebuli,ſambuci,althęę, maluæ, biſmaluæ,liliorum alborum,folia bugloſsi,cirſij, lactucę,acanthi,atriplicis, mercurialis, betæ, helxines, oxalidis, bliti, lapathij acuti, meliloti, ſemina lini, fœnigræci,hordei,maluæ,althææ,

fructus

fructus prunorum, ſebeſten, iuiubæ, caricæ, tamarindi: flores chamæmeli, buglóſsi, cirſij, violarum: mel roſaceum, aut violaceum, ſaccharum rubeum, butyrum, decoctum capitis veruecis, vitelli ouorum, ſucci ciclæ, mercurialis, & parietariæ: purgantia lohoch, de caſſia, diaprunon ſimplex, & compoſitum, hiera picra, benedicta, caſſia extracta.

Clyſteris alui excrementa emollientis exemplum.

RECipe radicum ebuli, althææ, liliorum alborum leuiter cõtuſorum an. ℥.2. foliorum acanthi, atriplicis, mercurialis, helxines, an. M.1. prunorum, caricarum, an. paria quinque, ſeminũ lini, fœnigræci an. ʒ.3. florum violarum, chamæmeli, an. P.1. fiat decoctio ad ℔.1.S. Quibus colo transfuſis, adde olei

violacei,& liliacei,mellis violacei, an.℥.1.S.lohoch de caſsia,diapruni ſimpl.an. ℥.1.hieræ picræ Gal.ʒ. quinque,ſalis ʒ.1.S.miſce.Fiat Clyſter: iniiciatur manè horis tribus ante cibum.

Materia clyſterum purgantium bilioſum humorem.

RAdices lilij albi, biſmaluæ, althææ, maluæ, folia violæ,helxines,acanthi,maluæ,oxalidis,cucurbitæ, bugloſsi, cirſij,endiuiæ, cichorij, fumariæ, lupi ſalictarij, anethi. Fructus, vuæ paſſæ, tamarindi pruna. Semina cucurbitæ, melonis, citrulli, cucumeris. Flores bugloſsi,violarum,nymphçæ, cirſij. Olea amygdalarum dulcium, liliorum alborum, & violarum, & mel violaceum. Purgantia, caſsia, tamarindi, catholicon,

diapr

diaprunon ſimplex, electuarium de pſyllio.

Clyſteris bilem purgantis exemplum.

REcipe radicum althææ, biſmalue an. ℥.ij. foliorum mercurialis, helxines, acanthi, an̄. M.j. prunorum damaſcenorum, vuarū paſſarum mūdatarum an. paria quinque, ſeminum melonis, cucurbitę, & cucumeris, an. ʒ.iij. florum nymphęę, cirſij, & bugloſsi, an̄. p.j. Fiat decoctio in decēti quātitate aquæ ad conſumptionem tertiæ partis. De iure colo trāsfuſo accipe ℔.j. S. adde olei de lilio: & amygdalarum dulcium, an̄. ℥.j. S. mellis violacei, colo tranſmiſsi, ℥.j. catholici, diapruni ſimplicis an̄. ℥. j. ſalis ʒ.j. fiat clyſter.

Materia clyſteris phlegma educentis.

RAdices acori, helenij, polypodij, aſparagi, ruſci, petroſelini,

ni,fœniculi, apij. Folia betonicæ, chamæpityos,meliſſophylli,hyperici,ſaluiæ,lynozoſtidos, ſampſuchi,calaminthę,origani,polij mõtani, quatuor emolliẽtiũ. Fructus, caricæ pingues. Semina cumini,aniſi,fœniculi,carui, vrticæ, rutæ, cardami orientalis, ameos, dauci, apij,amomi. Flores ſambuci, ſtœchados,antheos,chamæmeli. Olea rutæ, anacardiorum , abſinthij, anethi, coſti, lauri. Mel roſaceum, anacardinum colo tranſiectũ : ſacchar.rubeum:ſal cõmune,ſal gemma. Purgantia agaricum, hermodactylus,elleborus albus ad ℥.iij. trochiſci dialhãd.ad ℥.j. theodoricum,indum maius, diaphœnicon, hiera picra.

Clyſteris pituitã educẽtis exemplum.

RECipe radicum helenij, acori, aſparagi,ruſci,añ.℥. S.polypodij

dij querni ℥.j. folia betonicæ, meliſſophylli, hyperici, añ. M.j. maluæ, biſmaluæ, violarum, acanthi, añ. M.S. caricarũ paria quinque, ſeminum vrticæ, dauci añ. ʒ.iij. florum ſambuci, & chamæmeli, añ. P.ij. Fiat decoctio ad ℔.j.S. Adde olei anethi, & abſinthij, añ. ℥.j.S. mellis roſacei ℥.j. trochiſcorum alhandal ʒ.S. diaphœnicon, & indi maioris, añ. ℥.S. ſalis gemmæ ʒ.j. Fiat clyſter: iniiciatur mane.

Materia clyſteris melancholiam euacuantis.

RAdices quinque aperitiuæ, polypodij, ellebori nigri ad ʒ.ij. in fine decoctiõis. Folia abſinthij, thymi, epithymi, ſcolopẽdriæ, bugloſsi, betæ, maluæ, biſmaluæ, meliſſæ. Semina aniſi, fœniculi. Flores tres cordiales, ſtœchados, meliloti, chamæmeli. Olea anethi, abſinthij.

Mel

Mel violaceum, mel anthoſatum. Purgantia catholicon, & confectio hamech.

Clyſteris melancholiam educentis exemplum.

REcipe ℥.radicũ diureticarum an. ℥. ij. polypodij querni ℥. ℥. Foliorum thymi, epithymi, an.℥. quatuor, ſcolopendriæ, betæ, malue an. M. j. Seminum fœniculi, aniſi, an. ℥. iij. florum violarum bugloſsi, intybi, an. P. ij. Fiat decoctio ad lb.j. Adde, poſtquam colo trãſiectum fuerit, ius mellis anthoſati ℥.j.S. olei anethi ℥.iij. catholici, confectionis hamech, an. ℥.j. ſalis gemmæ ℥. j. fiat clyſter.

Materia clyſteris adſtringentis.

RAdices conſolidæ maioris, tapſi barbati. Folia plantaginis, burſæ paſtoris, equiſeti, polygonati, portulacæ, roſæ rubeæ, myrti, lenti-

lentiſci, ſumach. Fructus, baccæ lauri, myrti, lentiſci, gallæ recẽtes. Terræ, boli armeni, ſanguinis draconis ʒ.j.S. Semina portulacæ, hordei toſti, oryzę toſtæ, acini vuarũ. Succi ſorborum, plantaginis, ſumach. Aquæ ferratæ ℔.j. Gummi, tragacãthi, thuris, maſtiches, Arabici ad ʒ.ij. olea roſarũ, myrtillorũ.

Enematis adſtringentis exemplum.

Recipe radicum tapſi barbati, conſolidæ maioris, an. ℥.j. Folior. plãtaginis, caudæ equinæ, burſæ paſtoris, myrti, an. M.j. baccarũ lauri, gallarum recentium, an. paria ſex. Seminis portulacæ, oryzæ toſtæ, an. ʒ. ȝ. fiat decoctio in aquæ chalybis ad ℔.j. Adde tragacãthi, gummi Arabici, an. ʒ.j.S. ſucci ſorborum recentium depurati ℔. S. olei myrtillorum ℥.ij. fiat clyſter :: iniiciatur manè longè à paſtu.

Mater-

Materia flatus diſcutientis enematis.

RAdix galanga. Folia mercurialis, calaminthæ, origani, betæ, abrotoni. Semina aniſi, carui fœniculi, agni caſti, rutæ. Flores chamæmeli, meliloti, antheos, mel anthoſatum: olea lauri, de ſemine lini, rutæ, anethi. Purgantia benedicta laxatiua, diaphœnicon.

Enematis flatus diſcutientis exemplum.

REcipe rad. galang. ℥.j. foliorũ abrotoni, origani, calaminthę an. M.j. ſeminis rutę, agni caſti, an. ℥.S. florũ meliloti, antheos, an. P.ij. fiat decoctio ad ℔. S. Adde diaphœnici ℥.S. oleorum rutæ, & anethi. ana. ℥.S. mellis anthoſati ʒ. ſex. fiat clyſter.

De

De metrenchytis.

CAP. XL.

Forma metrenchytarum.

METrēchytes eſt clyſter, qui ad menſes aut mouendos, aut ſiſtendos in matricē iniicitur. Itémque ad tumores præter naturam diſcutiendos, aut ſolutiones cōtinui perſanandas. Conſtat autem metrē chytes ℥. ſex, aut octo decocti medicamentorum: morbo expellēdo conuenientium, pulueris, aut electuarij purgātis, ſi morbus exigat, ℥. S. Iniicitur tempore ſomni: retinetur ſex horis, plus, aut minus pro natura morbi. Præſcribitur mulieribus: loco cuius virginibus inſeſſus inſtituitur.

Materia metrenchytæ menſes mouentis.

RVta, polium, roſmarinus, hypericon, ſerpyllum, ſeſeli, cha-

mædrys, calamintha, daucus, ruſcus, ſabina, aſphodelus, abrotonum, eryngium, ſampſuchum, fœnicul. ſmyrniũ, valeriana, thymus, radix rubię tinctorum, ſcordium, ſtyrax, ſagapenũ. Alia docet Gale. lib. 5. Simpli.

Metrenchytæ fluxus muliebres melancholicos educentis exemplum.

RECipe ſabinę, roriſmarini, valeria thymi, an. M. j ſampſuchi, ſmyrnij, fœniculi, an. M. S. coquantur in ſufficienti quantitate aquæ. De decocto colo transfuſo accipe, ℥. ſex. In quibus diſſolue ſtyracis ʒ. ij. catholici ℥. S. fiat metrenchytes: iniiciatur hora ſomni.

Materia metrench. menſes ſiſtentis.

HYoſcyamus, fragaria, burſa paſtoris, cuminum, cornu cerui

ui, Lyſimachia, myrtus, nymphæa Lutea, calyces glandium, balauſtia, vua paſſa cum acinis, thus, ſemen pęonię, maſtiche, abſinthium.

Metrench. menſes ſiſtentis exemplum.

Recipe abſinthij, fragariæ, burſæ paſtoris, an. M.j. balauſtiorum, calycum glandium, an. M.S. fiat decoctio ad ℥.iij. Adde maſtiches, thuris, myrtillorum in puluerem redactorum, an. ʒ.ij. fiat metr.

Materia metren. flatus diſcutientis.

Origanum, petroſelinum, nigella, ſampſuchum, cuminum, iuniperus, daucus, helenium, apiũ, anethum, careũ, aniſum, ſpica nardi, acorus, nux moſchata, cinnamomum, ſmyrnium, ruta, piper, vitex, ammi.

Metrenchy flatus diſcutientis exemplum.

Recipe origani, iuniperi, ſmyrnij an. M. j. ſeminum anethi, aniſi, cumini, an. ʒ. ij. ammeos, piperis, an. ʒ. j. Fiat decoctio ad ℥. vj. diſſolue in his hieræ Gal. ℥. S. olei rutæ ℥. j. fiat metrenchyt.

De forma glandium.

CAP. XLI.

PLerunq; fit, vt clyſteres nõ reddantur propter craſſa excremẽta, quæ rectum inteſtinum occluſerant, aut iniici prohibentur ob ægri imbecillitatem. Ex quo fit, vt glandium non parua ſit vtilitas. Quarum triplex eſt genus. Quædam enim ſunt lenes: quæ parãtur, ex radice betæ, braſsicæ, ad digiti indicis longitudinẽ, & craſsitiem præparata, antè tamen detracto extimo cortice, & melle perũcta. Aut ex

ex lardo, & ſuillo adipe, ſale inſperſo. Aut ficu inuerſa, & ſale cõſperſa. Aut folio mercurialis intorto, cum pauco ſale. Quædã verò ſunt mediocres: quæ fiũt ex melle coctο cũ vitello oui, & croco, vel cũ ſolo melle ſale conſperſo, ea quidẽ proportione, vt ad ℥.j. mellis adhibeatur ʒ.j. ſalis, aut ʒ.S. pulueris hieræ, aliorúmve purgãtium medicamentorum. Aliquando ex ſolo ſapone, aqua roſarum eloto. Poſtremò quædam vehemẽtiſsimæ parantur ex hiera picra, euphorbio, elleboro, tauri felle, ſcammonio, colocynthide, ea certè ratiõe, vt ad ℥.j. mellis ponantur iſtorum medicamentorũ ℈.j.S. aut diagredij. gran. quinque: Quæ in puluerem redacta conijciuntur in mel propè iam coctum, ne vis illorum ab igne abſumatur. Glandes igitur tribus cõ

ſtant,melle,aut cera, aut pice, quæ veluti fulcrum, & baſis eorũ, quæ ſuperponuntur,ſunt. Deinde ſale, euphorbio,diagredio,puluere colocynthidos,hieræ picræ, aut alio quouis vellicante medicamẽto. Poſtremò butyro, oleo, pinguedine ſuilla:quibus balanus illita lubricatur,& in anum illabitur. Ad ſingulas autem mellis vncias poſt mellis coctionem ponuntur ſingulæ drachmæ pulueris. Ex maſſa cocta ſumitur,quantum ſatis erit ad formandam figurã digiti indicis:quæ butyro illinitur.

Materia omnium glandium.

DEiiciũt aluũ pulueres euphorbij, colocynthidos, ellebori, ſalis gẽmę,hierę picræ Gal.& Archigenis grani gnidij. Succi cyclamini, diagrediũ.Flatus diſcutiunt ſemina cumini,aniſi, fœniculi, carei,

rei, colocynthidos. Dolorẽ ſedant opium, crocus, caſtorium. Aſcarides enecant aloë ſuccus abſinthij, abrotoni, cum melle miſta. Hęmorrhoidas aperiunt ſuccus cyclamini, fel tauri, & aliorum animalium. Quòd ſi ęger non ferat glandem, hæc cum melle in formam fomenti flocco excepta ano admoueantur.

Balani aluum deiicientis exemplum.

Recipe ex maſſa mellis bene cocti ℥. S. ellebori, ſcammonij, ſalis in puluerem redactorũ an. ℈. j. Quibus miſtis formetur glans ad formam digiti indicis.

Balani flatus diſcutientis exemplum.

Recipe ſeminum aniſi cumini, colocynthidos an. ℈. j. ſalis gẽmæ ℈. S. Quæ diligenter trita exci

piantur melle perfectè coćto. fiat glans: quæ butyro recenti illita imponatur tempore neceſsitatis. Quantitas mellis rarò exprimitũr: ſed pharmacopolæ iudicio relinquitur.

De forma peſſorum.

CAP. XLII.

PEſſus medicamenti genus eſt: quod in collum matricis inditum, mẽſes aut ſuppreſſos mouet, aut motos ſiſtit: itémque matricis colli vlcera ſanat. Eſt autem forma tereti, longitudine octo digitorũ, inſtar fiſtulæ paſtoralis. Fit cera, aut melle perfectè coćto: vt baſis ſint iis, quæ ſuperponuntur. Apponũtur enim pulueres, aut ſucci, aut purgantia ea, quę morbus, cui mederi cupimus, poſtulat. Eáque ratione miſcentur, vt ad vnciam ceræ, aut mellis perfectè cocti, adiiciatur

ciatur vncia etiam vna medicamẽti morbo cõuenientis. Quæ in formam fiſtulę redacta, & panno ſerico obducta, matricis collo iniiciũtur appenſo filo: quo extrahũtur, quando eſt opus.

Materia peſſi menſes euocantis.

RAdices ireos, acori, aſphodeli, cyperi, cappar. ariſtolochiæ, rubiæ tinctorum. Folia abrotoni, artemiſiæ, abſinthij, calaminthæ, hyſſopi, praſij, origani, ſabinæ. Fructus, orobi, baccarum lauri, piſtaciorum. Semina aniſi, vrticæ. Flores ſtœchados. Gũmi, myrrha, lacca. Purgantia hiera picra, benedicta ad vnciam vnam, trochiſci de myrrha ad ʒ.j. pulpæ colocynthidos ad ℈.j.

Peſſi menſes mouentis exemplum.

REcipe mellis perfectè cocti ℥.j. cui circũadde hieræ picræ ℥.j.

euphorbij in puluerem redacti ℈.j.
Miſce: fiat peſſus, qui panno ſerico obuolutus, vuluæ immittatur adnexus filo.

Materia peſſi menſes cohibentis.

RAdices cyperi, ſymphyti. Folia abſinthij, burſæ paſtoris, ebuli, equiſeti, hieracij maioris, mẽthæ, meliloti, limonij, myrti. Fructus perſici, palmæ, nucis moſchatæ. Semina oryzæ, oxyacanthæ, mori, cumini, thus, acacia.

Peſſi menſes ſiſtentis exemplum.

REcipe ceræ, & acaciæ an. ℥.S. ſucci burſæ paſtor. ʒ.ij. balauſtiorum, radicis ſymphyti, in puluerem redactorum, an. ʒ.j. fiat peſſarium.

Materia peſſi emollientis.

RAdices althææ, lilij, maluę. Folia atriplicis, lauri, viſci querni,

ni,fructus cupreſsi. Semina lini, nigellæ, fœnigræci, crocus. Medullæ cerui, vituli, butyrum, ſtyrax, bdellium, galbanum, omnes reſinæ, & adipes.

Peßi tumores emollientis exemplum.

RECipe ceræ, medullę cerui, galbani, an. ℥.ij. bdellij ℥.iij. fiat peſſus: qui butyro illitus, & panno lineo obuolutus, in collum matricis filo adpenſo immittatur.

Errhinorum forma ſolidorum.

CAP. XLIII.

ERrhinum medicamentum eſt, quod per nares hauſtum, cerebrum pituitoſis humoribus purgat. Eſt autem duplex: ſolidum, & liquidum. Solidum craſsiore conſiſtentia fit, pulueribus, & liquoribus conſtans, ea quidem miſtionis ratione, vt pulueres cum liquoribus

bus

bus miſti craſſeſcant in vnguenti formam, pannóque lineo, aut ſerico, forma pyramidali, naribus indantur.

Materia ſolidi errhini.

PYrethrum, ſtruthiũ, radix acori, & radix ellebori albi, nux moſchata, carpeſia, piper albũ, caryophyllũ, caſtorium, macis, zingiber, ſuccus betæ, anagallidos, cucumeris ſylueſtris.

Errhini ſolidi exemplum.

REcipe ſeminis nigellæ, piperis contuſorum an. ℥. j. caſtorij ℈. S. Excipiantur ſucco betę, & reducta in formã pyramidalem, naribus indantur.

Forma & materia, errhini liquidi.

LIquida conſtant ſolis ſuccis: dantur ad quantitatem ſemunciæ, oppleto ore aqua. Succi ſunt

cy

cyclamini,betę,braſsicę:aqua ſambuci, aqua ſabinæ;oleum de piperibus. His vti tutò poſſumus,quãdo corpus purgatum eſt aut deiectione,aut venæ ſectione.

De forma apophlegmatiſmi.

CAP. XLIIII.

APophlegmatiſmus eſt medicamentum, quod ore retinetur: & per palati emiſſoria, caput humoribus præter naturam purgat. Eſt autem duplex, vnum forma ſolida, alterum liquida. Quod eſt forma ſolida, fit pulueribus medicamentorum attrahentium, aliquo ſucco idem efficiente exceptis. Vnde fiũt trochiſci ſeu rotulæ. Quod eſt forma liquida, fit ex ſuccis humorem attrahentibus. Detinentur ore per interualla hiante, & deorſum inclinato, vt humor attractus effluat. Dãtur matutino tempore,

quum

quum à reliquis excrementis corpus purgatũ fuerit. Solidus ſic fit: Accipiuntur pulueres medicamentorum ſequentiũ: qui excepti melle, aut ſucco betæ, in trochiſcos rediguntur. Liquidus fit ex decoctione medicamentorum humores attrahentium, quæ in ore retinetur gargarizando, poſtea expuitur.

Materia apophlegmatiſmi.

PYrethrum, piper, hyſſopus, origanum, ſinapi, zingiber, maſtiche, vuæ taminææ, macis, cubebæ, cortex radicis capparis, radicis acor. carpeſiæ, piper album, ſtaphiſagria.

Apophlegmatiſmi ſolidi exemplum.

REcipe piperis albi, pyrethri, zingiberis an. drachmã vnam. trita

trita excipiantur melle: fiant trochiſci: teneantur in ore.

Apophlegmatiſmi liquidi exemplum.

Recipe carpeſiorum ʒ.iij. ſinap. ʒ.j. vuarum paſſarum ab acinis purgatarum, granorum ſtaphidis agriæ, an. ʒ.ij. hyſſopi, origani, an. M.S. Fiat decoctio: quam gargarizando ore diu teneat, pòſt expuat æger.

De medicamento purgante per deiectionem, quod ore ſumitur.

CAP. XLV.

In hoc purgandi genere tria conſideranda ſunt: per quæ medicamenta humores ſint ad expulſionē præparādi ante cathartici ſumptionē: deinde per quæ præparatos expellemus: denique, quibus remediis

diis corrigemus ſymptomata,quæ poſt pharmaci ſumptionem eueniunt. Quæ humores expulſioni aptos reddũt,alia ſunt liquida,alia ſolida. Liquida ſunt iulapia, quæ ex ſerapiis, & aquis ſtillatitiis componuntur:apozemata, quæ radicibus,lignis,corticibus,herbis, fructibus, ſeminibus, floribus parantur. Solida ſunt vel electuaria, vel opiata,vel condita. De quibus deinceps nobis dicendum eſt.

Forma iulapiorum.

IVlapia fiunt ex ſerapiis, & aqu ſtillatitiis, hac quidem ratior vt ad ℥. j.& S.ſerapij adiũganti vnciæ tres & ſemis ſtillatitiaru aquarum.Vnde naſcitur quãtit iulapij vnciarum quinque. Q dantur ægro manè, repetendo quatuor dies ante cibum horis bus.Serapia autem,& aquę,alia

ſiau

flauam bilem,alia ad melancholiam,alia ad pituitam expulſioni parandam apta ſunt. Item ex ſerapiis & aquis vnicuique humori deſtinatis, quædam ſunt capitis, quædam thoracis,quædam ventriculi, quædam iecoris, quædam lienis, quædam renum,quædam denique vteri. Quorum ſequuntur catalogi,& particulares deſcriptiones.

Serapia & aquæ melanch. præparantia.

SErapia fumariæ, ſcolopendriæ, calaminthæ, bugloſsi, de byzantiis, oxymeli ſimplex, & compoſit. Mel roſaceum,ſerap.de pomis, de thymo, de epithymo. Aquæ ſampſuchi, cirſij, fumiterræ, meliſſophylli,ocimi,abſinthij,ſcolopendriæ, bugloſsi, lupulorum, florum ſambuci.

Serapia, & aquæ, bilem flauam præparantia.

SErapia nymphææ, cichorij, violarum, agreſtæ, de ſucco roſarum, de granatis, de limonibus, de acetoſitate citri, de ribes, de roſis ex infuſione, de ſucco acetoſæ. Aquæ cichorij, plantaginis, portulacæ, nymphææ, lactucę, cuſcutę, endiuiæ, violarum.

Serapia, & aquæ pituitam expulſioni præparantia.

SErapia de duabus radicibus, de quinq; radicibus, de ſtœchade, de acetoſa: mel roſaceum, oxymeli comp. & ſimpl. oxymeli ſcilliticũ. Aquæ menthæ, aſparagi, petroſelini, nepetæ, ſaluiæ, abſinthij, apij fœniculi.

Serapia, & aquæ, ſang. ad munditiem præparantia.

SErap. de violis, de capillis ven

ris, de lupulis, de fumaria, de abſinthio, de violis. Aquæ roſarum, bugloſsi, fumariæ, eupatorij, polytrichi, pulegij, adianti, hepaticæ.

Iulapij in bilioſo humore præparando exemplum.

RElcipe ſerap. acetoſi ſimpl. ℥. ij. de endiuia ſimpl. ℥. j. S. de limonibus ℥. j. aquarum ſtillatitiarum. lactucæ, ſcabioſæ, acetoſæ, an. vncias tres. fiat iulapium pro tribus doſibus.

Iulap. in pituitoſo humore exemplum.

REcipe mellis roſati, ſerap. de ſtœchad. an. ℥. j. S. aquarũ ſtillatitiarum abſinthij & fœniculi, an. ℥. iij. fiat iulap. pro duabus doſibus: repetatur quatuor diebus ſequentibus.

Serapia, & aquæ, melancholiam
ſingular. partium præparantia
in morbis diſsimilaribus.

CApitis melancholiam præ
rantia ſunt ſerap. de fumar
de lupulis, de pomis, oxym. He
tis, ventriculi, lienis, ſerap. de e
thymo, de thymo, mel roſaceu
oxymeli. Aquæ horũ omniũ ſi
meliſſæ, baſilici, fumariæ, bugl
ſi, cirſij, ſcolopendriæ, ſampſuc

Serapia & aquæ flauam bilem
ſingularum partium
præparantia.

CApitis, ſerap. de papauere,
nymphæa: aquæ lactucæ pl
taginis, nymphææ. Thoracis,
rap. è glycyrrhiza, de iuiubis,
violis: aquæ capillor. vener. vio
rum, hordei. Hepatis, ſerap. de b
zantiis, de cichorio cum rhab.
ſucco endiuiæ, acetoſum ſimpl
aq

aquę cichorij,portulacę,oxalidis, endiuiæ. Lienis, ſerap. de duabus radicibus,de violis:aquæ cirſij,bu gloſsi, ſcolopen. Ventriculi,ſerap. oxalidis,agreſtæ, è ſucco acetoſæ; è ſucco cydoniorum,aquæ plantaginis,oxalidis lactucę,cichorij, ro ſarum. Renum,ſerap.endiuiæ,violarum.acet.ſimpl.& cōpoſiti:aquæ ſolatri, endiuiæ, maluæ, quatuor ſeminum commu. frigid.

Serapia, & aquæ, ſingul. partium pituitam præparantia.

CApitis,ſerap.de ſtœchade, mel roſaceum:aquę ſaluię, betonicæ,ſampſuchi, roriſmarini. Thoracis,ſerap. de calamintha,de praſio,de hyſſopo,de violis:aquæ ſaluiæ,hyſſopi,capillorum vener. helenij,ſcabioſæ. Lienis,ſerap. de calamintha,de thymo,de eupatorio, oxymeli ſimpl.& compoſit. aquæ

parthenij,cuſcutæ,ſcolopendri
buglosſi.Hepatis,ſerap.de eupat
rio,de abſinthio,oxymeli ſimpl.
compoſit. aquæ apij, cichorij,eu
pator. abſinthij. Ventriculi,ſera
de mentha,de abſinthio:mel roſ
ceum:aquæ melliſſophylli, mar
thri,menthæ,abſinthij.Renum ſ
rap.de radicibus,oxymel.ſimpl.
compoſitum:aquæ ſaxifragiæ,fo
niculi, aſparagi. Matricis, ſera
de artemiſia, de rubea tinctorum
oxymel.ſimpl. & compoſit. aqu
nepetæ, fœniculi, matricariæ, a
temiſiæ, meliſſophylli.

Iulapij pituitam in capite præparantis exemplum.

R
Ecipe ſerap. de ſtœchad.melli
roſacei. an. ℥. ij. aquarum ſti
látitiarum betonicæ,& ſaluiæ, a
vncias 4.ſampſuchi ℥.ij.fiat iula
pro tribus doſibus.

Forn

Forma apozematis in ſimilaribus morbis.

APozema cõſtat radicibus,corticibus, lignis, quæ æquant plurimùm pódus vnciarum quinque,herbis ad M. quatuor, fructibus ád paria decem, ſeminibus ad drachmas ſex, floribus ad P. quatuor. Coquũtur decenti quãtitate aquæ: quæ plerunq; ſupereminet omnibus ſimplicibus latitudine triũ digit. Hæc decoquũtur,ſi longã ferũt decoctionẽ,dũ media pars aquæ abſumpta fuerit:ſi verò mediocrẽ,dum tertia pars aquæ conſumpta eſt. De iure decocto colóq; trãsfuſo,ſeruatur ℔.j.&S.aut ℔.ij. quòd maior quantitas corrumpatur antequàm ab ægro ſit conſumpta. Cuilibet autẽ libræ decoctionis colo transfuſæ admiſcetur ſelibra ſacchari ęſtate,aut mellis hyc

me,ad ſaporem addendum:& aromatum ℥.ij.ad odorem, & naturæ confirmationem. At apozematum alia tantùm pręparant,quibus non ſunt permiſta purgantia,alia purgant, & præparant.

Materia apozematis,bilioſum humorem præparantis.

RAdices filicis, glycyrrhizæ, cichorij,graminis,althææ,aſparagi,ruſci. Folia capillorum veneris,polytrichi, oxalidis, ceterach, ſcolopendrię, vtriuſque cichorij, hepaticæ, lactucæ, betæ, lupuli. Semina melonum, cucurbitæ,cucumeris, citrulli, lactucæ, portulacæ, endiuiæ, atriplicis, aſparagi, hordei, plantaginis, cydoniorum. Fructus, pruna, ſebeſten,tamarindi,berberis,ribes,vuę paſſæ.Cortices capparis,ſalicis, tamaricis. Flores roſarum, violarũ, nym-

nymphææ. Quæ ſequuntur, ſunt diuretica & tamen frigida. Radices bugloſsi, vtriuſque cichorij, oxalidis. Folia adiãti, polytrichi, ceterach, hepaticæ, acetoſæ, ſcolopẽd. Semina quatuor frigida maiora, & minora. Fructus, pruna damaſcena, caricę. Serapia, acetoſum, oxyſaccharum ſimplex, & compoſitum, ptiſana. Aqua quinque capillarium, portulacæ.

Apozematis bilioſum humorem ad expulſionem præparantis & diminuentis exemplum.

RECIPE radicum glycyrrhizæ, mundæ, vtriuſque cichorij, an. ℥.j.S. foliorum cirſij, bugloſsi, vtriuſq; hieracij, an. M.j. vuarum paſſarum ℥.j. prunorũ, & ſebeſten an. paria decem, tamarindorũ purgatorũ ℥.j. coluteæ orientalis, medullæ granorum cnici, an. ʒ.iij. flo

rum violarum, bugloſsi, & cichorij, an. P. j. Fiat decoctio ad ℔. j. S. Quibus colo trāsfuſis, adde ſacch. ℥. quinq;: in depuratione adde ſucci roſarum ℥. ij. cinnamomi, & rhabar. an. ʒ. j. fiat apozema pro tribus doſibus. In hoc apozemate tamarindi, ſuccus roſarum, rhabar. bilem flauam educunt: ſena orientalis, quam Theophraſtus coluteam appellat, melācholiām: cnicus, qui carthamus dicitur, pituitām trahit. Quod fit, quia cum bile plerūque pituita, & melancholia permiſtæ ſunt. Vuæ paſſæ hepar confirmant, aniſum flatus diſcutit, cichorium meatus aperit: hieracium humectat, & refrigerat: ſacch. ſaporē dat: cinnamomum odorem præſtat: radices glycyr. & cicho. detergunt.

Mate

Materia apozematis pituitam præparantis.

RAdices, valerianæ, dauci, ſaxifragiæ, rubiæ tinctorum, cappar. glycyrrhizæ, eryngij, aſparagi, fœniculi, apij, aſari, polypodij, peucedani, mei, pyrethri. Folia ſmyrnij, origani, ſerpylli, hyſſopi, menthæ, eupatorij, ſaluiæ, chamędryos, betonicæ, mẽtaſtri, calaminthæ, nepetæ, pulegij, thymbræ, polij, thymi. Fructus, caricæ, piſtacia. Aperientia calida ſunt hæc, radices lilij, cyperi, aſparagi, pæoniæ, aſphodeli, dauci, cappar. Folia ſcolopẽdriæ, ſpicæ nardi, coſti, rubiæ tinctorum, hyſſopi, polij, fumarię, chamædryos, pulicariæ, calaminthæ, apij, trifolij, leuiſtici, eupatorij, praſij, abſinthij, ſambuci, abrotoni, hyperici. Cortices cinnamomi, xylobalſami. Fructus orobi, cubebæ,

bebæ,piſtacia,baccæ lauri,lupini. Semina aniſi,vrticæ,cappar.flores ſtœchados,croci. Serap. abſinthij, fumariæ. Aquæ fœniculi, ſaxifragiæ,petroſelini,aſparagi. Quæ attenuant,& incidunt craſſos,& viſcidos humores,ſunt radices cyperi,cappa. fœniculi,petroſelini,ruſci,ſcillæ: folia chamæmeli, calaminthę,cuſcutæ,chamędryos,abroto. eupat. hyſſop. polij, ſcolop. ſabinæ,mentaſtri.Cortices cinnamomi,flores ſtœchad. ſemina ammeos,vrticæ,erucæ,coriandri:fructus,pineæ nuces, cappares, vuæ paſſæ,ciceres rubei,piper nigrum.

Apozematis pituitam præparantis exemplum.

Recipe hyſſopi M. ij. menthæ M.j.S. abſinthij M.j. calaminthæ,aniſi,fœniculi,an.℥.j.roſarum rubearum ℥.ij. fiat decoctio ad libram

bram vnam & ſemiſſem. Quibus colo transfuſis, adde ſacchar. ℔.S. fiat apozema clarificatum, & aromatizatum cum cinnamomi ℥.ij. pro quatuor doſibus. Hyſſopum eſt calidum, & ſiccũ in tertio gradu: incîdit craſſos & viſcidos humores, educit crudos. Itaque tripli ci ratione morbo frigido & humi do conuenit. Quæ res facit, vt eius quantitas ſit maxima in hoc apoze mate. Mentha calida & ſicca ſecũdo gradu, confirmat ventriculum, aufert putrefactionẽ, extenuat humores: ideo ſecũdum locũ in quan titate tenet. Abſinthium calidum primo gradu, aperit meatus, idcirco tertium gradum tenet in quantitate. Calamintha, quia primis ſolùm qualitatibus conuenit huic morbo, ob id minima quantitate datur. Semina autem ponuntur ad

aper

aperiendos poros. Roſæ ad confirmandam naturam, ſacch. additur ad dulcedinem inducendam. Hæc ſunt, quæ de ratione miſcēdorum medicamentorum dicere volui, vt ſcirent candidati medicinæ, non eſſe temere medicamenta præſcribenda.

Materia apozematis melancholiam educentis.

RAdices marathri, cirſij, petroſelini, graminis, aſpar. apij tamaricis, tormentillæ, bugloſsi, filicis, cichorij, althęæ. Folia ſeriphij, abrotoni, abſinthij, lupi ſalictarij, cala. orig. callitrichi, polytric. ceterach, acāthi. Fructus caricę, vuę paſſæ, ſebeſten, pruna damaſcena. Cortices tamaricis, ſalicis, cappar. radicis apij. Semina citri, citrulli, anethi, cardui benedicti, hederæ,

vtriuſ-

vtriuſque cichorij. Flores meliloti, chamæmeli, violarum, roſarum, bugloſsi, cichorij: & omnia aperientia calida: de quibus antea diximus.

Apozematis melancholicum humo. educentis exemplum.

Recipe radicum marathri, bugloſsi, cum toto, aſparag. graminis, an. M.S. foliorũ callitrichi, lupuli, adianti, an. M.j. caricarum, vuarum paſſarum mundatarũ an. paria decem. Corticis cappar. tamaricis an. P.j. Semi. melonis, citrulli, an. ℥.j. anethi, cumini, an. ʒ.ij. hordei P.ij. thymi, epithymi, an. ℥.j.S. Fiat decoctio ad ℔.duas. Quibus colo transfuſis adde ſerapij de fumaria, de cichorio, ſacchari, an. ℥.S. fiat apozema depuratum, & conditum ſandal. citrini ʒ.ij. pro quinque doſibus.

Mate

Materia apozematis ſanguinem ad mundificationem præparantis.

RAdices aſphodeli, cichorij, polypodij: ligna & cortices iuniperi, fraxini: folia acetoſæ, lupuli, adiãti, meliloti, fumarię, ceterach, atriplicis, mercurialis: fructus caſſię fiſtularis, tamarindi, paſſulę. Flores vtriuſque ſtœchados, geniſtæ.

Apozematis ſanguinem ad purg. præparantis exemplum.

REcipe radicis aſphodeli, rad. cichorij, cũ toto, an. M.S. foliorum bugloſsi, ſpinaciæ, lupuli, an. M.j. tamarindorum, caſsiæ, mundatorum an. ℥.j. florum violarum, ſtœchados, bugloſsi, an. P.ij. Fiat decoctio ad ℔.j. Adde ſerapij de limonibus, & acetoſa an. ℥.ij. fiat apozema clarificatum pro tribus doſibus.

Materia apozematum bilioſi, & ſanguinei humoris partium diſsimilarium.

CApitis, radices bugloſsi, cichorij. Folia lactucæ, cucurbitæ, violarum, myrti, portulacæ, ligna & cortices ſalicis, ſandalorum. Semina myrti, portulacę, cucurbitę. Fructus berberis, ribes, myrti. flores vtriuſque nymphææ, roſarum, violarum. Pulmonis, & ſpatij thoracis, radix vngulæ caballinæ, vtriuſque cichorij. Folia citrulli, cucurbitæ, melonis, quinque capillar. bechij. Fructus iuiubæ, mori, ſebeſtē, amygdal. dulc. Ligna ſandalor. Semina quinque frigida maiora, & minora, & oxalid. flores nymphææ, violarum. Cordis radices vtriuſque cichorij, oxalid. lig. ſandal. folia lactucæ, violarum nymphææ, oxalidis: fructus, my-

rob.bellirici,mala cydonia, pruna acetoſa.Flores roſarum,violarum, nymphęę.Vẽtriculi,radices vtriuſque cichorij,folia lactucæ, portulacæ,plantaginis,ſumach, ſummitates vitis, vinacea: fructus pyra, limones,cucurbitæ,citria, berber. malum granatum:ſem.cucurbitæ, melonis, cucumer. citri,ſcariolæ. Flores roſarũ,violarum. Hepatis, radices ruſci, intybi, aſparagi:folia hieracij,plantaginis,hæpaticæ. Portulacæ,fragariæ, violarũ,myrti,adianti, aſparagi, chondrillæ: lig. ſandalorum.Fructus, vuæ immaturæ,pruna,berber.Semina,intybi,atriplicis:flores roſarum,violarum,nymphęæ.Lienis,radices tamari.valerianæ,lilij, intybi ſatiui: lig.ſandal.cortices radicis tamaricis,ſalicis,geniſtæ: folia hepaticæ, bugloſsi,ſplenij, adianti,meliloti,

violæ,

violæ,polytrichi,nymphææ, barbæ hirci: ſemina, lactucæ, portul. ſcariolæ. Renum, & veſicæ, radices ſymphyti,chelidoniæ minoris: folia acetoſæ, lactucæ, virgæ paſtoris,plãtaginis,linguæ cerui,endiuiæ, roſæ: cortices radicis ſalicis:ſemina peponum,melonum,cu cumeris,citrulli,coriandri: flores chamæleontis,nenuphar,roſarum, violarum,ſalicis.Matricis,radices ſabinæ, ſymphyti, ſcariolæ.Folia agni caſti,plantaginis,nymphææ, ſalicis,ſcolopend. polygoni, ſemperuiui,acetoſæ:fructus,gallæ, ribes:flores vtriuſque ſtœchados,ba lauſtia.Iuncturarum,radices penta phylli, vtriuſque intybi:lign. cala mus aromaticus:folia myrti, nym phææ,mercurialis,portulacæ:fructus, pruna, pyra:ſemina,plantag. lactuc.portu.

Materia apozematum humoris pituitoſi & melancholici diſſimilarium partium.

CApitis, radices pæoniæ, chelidoniæ, betonicæ, fœniculi: folia origani, pulegij, ſaluiæ, pulicariæ, menthæ, verbenæ, euphraſiæ, ſileris montani, nucis moſc. polij montan. abrotoni, chamædryos, chamæmeli, hyſſopi, meliloti: fructus, cubebæ, ſemina ſileris montani, abrotoni, amomi, pęoniæ: flores vtriuſque ſtœchados, meliloti, rorifmarini, chelidonij: Lig. aloës, macis. Pectoris, radices eryngiorum, althææ, glycyrrhizæ: cortices zingiberis, cinnamo. folia mar rubij, maluæ, meliloti, origani, thymbræ, calaminthæ, hyſſopi, polytrichi, pulegij: Fructus, caricæ, vuæ paſſæ: Semina vrticæ, naſtur. flores chamęmeli cichorij. Cordis, radi

radices cyperi, valerianæ, bugloſ-ſi: Lig. aloës, calami aromatici: fol. hyperici, roriſmarini, ſyſimbrij, betonicæ, polij, abrotoni, calamin thę, meliſſophylli: fructus, nux mo ſchata, cubebæ: ſemina cardamomi, origa. calam. pulegij, ocimi. Flo res cirſij, bugloſsi. Ventriculi, radi ces galangæ, zingiberis: folia abſin thij, ſaluiæ, dauci, marrubij albi, hyſſopi, ſileris mōtani, pulegij: ſtœ chas vtraque, thymū, careum: cortices, & lign. cinnam. trium ſand. calami aromatici, xyloaloes: fructus baccæ lauri, baccæ iuniperi, myrob. chebul. Hepatis, radices fœ niculi, dauci, eryngiorum, gramin. bruſci, aſparag. zedoariæ: folia betonicæ, origan. pedis columbini, ſampſuchi, eupatorij, fumariæ, apij, leuiſtici, abſinthij. Lign. caſsię, cinnamo. cal. arom. fructus,

vuæ paſſæ,cubebæ.flores,ſchœnãtheos:ſem.aniſi,aſparag.bruſci.Lienis,rad.aſphodeli,quinque aperitiuæ: folia chamæpityos, chamædryos,aſari,ſcordij, rubiæ vtriuſque,fumariæ,ſcabioſę,pentaphylli,lapathij,pulegij, ſileris montani, lauandulæ,hyperici,meliſſophylli, meliloti, valerianæ, chamæmeli: corticis ſambuci, fraxini, geniſtæ. flores buglosſi,geniſtę,thymi. Renum,radices ſaxifragiæ, petroſelini,ruſci,eryngij, pæoniæ, fœniculi:folia pimpinel. betonicæ, ſcolopend.tribuli marini, filipend. pentaphylli,ſpicæ Celticę,lentiſci,erucę vrticæ, parietarię, lithoſpermi: fruct.milia ſolis,baccæ lauri, ciceris,capparis.Semina fœniculi,ſeſelios,vrticæ,petroſelini:flores geniſtæ,hyperici:cortices capp.Matricis,rad.liliorum, vtriuſque chelidonij,

donij,valerianæ,galangæ.cortices cinnamo.lauri:folia pulegij, artemiſiæ,balſamitæ,roriſmarini, ſileris mōtani,nigellæ, cuſcutæ, caprifolij,rubiæ vtriuſque,mentaſtri, ſabinæ,nepetæ,ammeos, chryſanthemi:fructus lupini,nux moſch.baccæ lauri,& iuniperi:flores roriſmarini,ſchœnantheos:ſem. dauci, petroſelini,naſturtij, ſeſami. Neruorũ,rad.aſari,lilij,cappar.folia chamæpityos,hyperici,eupatorij,origani,iuę.moſch.cortices rad. cappar.& lauri:fruct.baccæ iuniperi, baccæ lauri:ſemina naſturtij, capparis.

Apozematis bilioſum humorem in capite coquentis exemplum.

RECipe radicis cichorij,bugloſſi an.℥.ij.foliorum cucurbitæ, lactucæ an.M.ij.violarũ M.j. cor-

ticis ſalicis M.S. ſeminũ myrti & cucurbitæ,an.ʒ.ij.florum roſar.& violar.an.P.ij. Fiat decoct. ad ℔. j.S.Quibus colo trãsfuſis, adde ſerap. de nymphæa, & ſacch.an.℔. S.Fiat apozema clarificat. & aromatizat.ſand.citrini, & rubei an. ʒ.j.S.pro quatuor doſibus.

Apozematis humorem pituitoſum in pulmone præparantis exemplum.

Recipe radicum carei, & mei, an.℥.S.foliorum abſinth. marrubij,an.M.j.S.hyſſopi,pulegij,an. M.S.calami aromatici ʒ.iij.baccarum lauri,& iuniperi,an. paria decem.Florum vtriuſque ſtœchados an.P.ij. Fiat decoctio ad ℔.duas. Quibus colo transfuſis, adde ſerap.de praſio,& hyſſopo an.℥. iiij. mellis roſacei colati ℥.ij. Fiat apozema

zema clarificatum, & aromatizat. cinna. ℥. j. pro quinq; doſibus.

Forma electuarij ſolidi.

CVm de iis, quæ forma liquida humores præparant, dictũ iam ſit, ſequitur, vt de illis, quæ forma ſolida ad idem parantur, dicamus: ac primùm de electuariis: quorum alia ſunt calida, alia frigida. Ex quibus tum calidis, tum frigidis, quędam ſunt capitis, quædam pectoris, quædam cordis, quædam ventriculi, quædam lienis, quædam renum, quædam matricis, quædã denique iuncturarũ. De quibus poſthac eſt ordine nobis agendum. Electuaria ſolida comparantur pulueribus aromaticis, aquis ſtillatitiis, morbo expellendo aptis, & ſaccharo, aut melle cocto, quo pulueres formam ſolidam accipiunt. Hæc verò hac ratione miſcentur, vt ad

ſingulas drachmas puluerum adhi beantur ſingulæ vnciæ ſacchari, aquarum ſtillatitiarum quantum ſufficit diſſoluendo ſaccharo. Solent præſcribi drachmæ puluerum tres:ex quo fit, vt tres quoque vnciæ ſacchari præſcribantur, quòd maior quantitas eſſet ſuperflua ægro,& minor non poſſet commodè coqui. Coquitur ſacchar. ad cōſumptionem aquæ:deinde inſperguntur pulueres. Maſſa ex his compoſita ab igne remota, & in planū proiecta diuiditur in teſſellas: quarum ſingulæ æquant quantitatem ʒ.j.S. Ex quibus datur vna ſingulis diebus, hauſto apozemate mane.

Materia electuariorum ſolidorum in ſingulis partibus pituitam & melancholiam coquentium.

CApitis, pulueres gallæ moſchatæ, diambræ, confectionis diamoſch

moſchi. Pectoris, pulueres diacapparis, diatragacanthi, diapraſij, dia ireos, diacalaminthæ. Cordis, pul. electuarij de gemmis, lætificantis Gal. diāthus, gallæ moſchatæ. Ventriculi, roſatæ nouellæ, trochiſ. de ligno aloës, aromatici roſati, aromatici nardini. Splenis, pul. diacoſtu, diacappa. trochiſco. de berberis, de capparib. diacalam. Renum, elect. ducis, diacalamin. Matricis, diamb. elect. ducis. Iuncturarū, dia zingib. diacor. Aquæ deſcriptæ ſunt in catalogo ſerapiorum.

Electuarij ſolidi pituitam in Ventriculo coquentis exemplum.

Recipe puluer. roſat. nouel. aromati. roſati, an. ℨ. j. ſeminis ammeos, & aniſi, an. ℨ. S. trochiſcorū, de cappar. ℨ. j. S. ſacch. in aqua praſij diſſoluti ℥. quatuor. Fiat electuarium in tabellis, quarum ſint ſingu

bebæ,piſtacia,baccæ lauri,lupini. Semina aniſi,vrticæ,cappar.flores ſtœchados,croci. Serap. abſinthij, fumariæ. Aquæ fœniculi, ſaxifragiæ,petroſelini,aſparagi. Quæ attenuant,& incidunt craſſos,& viſcidos humores,ſunt radices cyperi,cappa. fœniculi,petroſelini,ruſci,ſcillæ: folia chamæmeli, calaminthę,cuſcutæ,chamędryos,abroto. eupat. hyſſop. polij, ſcolop. ſabinæ,mentaſtri.Cortices cinnamomi,flores ſtœchad. ſemina ammeos,vrticæ,erucæ,coriandri:fructus,pineæ nuces,cappares,vuæ paſſæ,ciceres rubei,piper nigrum.

Apozematis pituitam præparantis exemplum.

Recipe hyſſopi M.ij.menthæ M.j.S. abſinthij M.j. calaminthæ,aniſi,fœniculi,an.℥.j.roſarum rubearum ℥.ij. fiat decoctio ad libram

bram vnam & ſemiſſem. Quibus colo transfuſis, adde ſacchar. ℔.S. fiat apozema clarificatum, & aromatizatum cum cinnamomi ʒ.ij. pro quatuor doſibus. Hyſſopum eſt calidum, & ſiccũ in tertio gradu: incîdit craſſos & viſcidos humores, educit crudos. Itaque tripli ci ratione morbo frigido & humi do conuenit. Quæ res facit, vt eius quantitas ſit maxima in hoc apoze mate. Mentha calida & ſicca ſecũdo gradu, confirmat ventriculum, aufert putrefactionẽ, extenuat humores: ideo ſecũdum locũ in quan titate tenet. Abſinthium calidum primo gradu, aperit meatus, idcirco tertium gradum tenet in quantitate. Calamintha, quia primis ſolùm qualitatibus conuenit huic morbo, ob id minima quantitate datur. Semina autem ponuntur ad

aper

aperiendos poros. Roſæ ad confirmandam naturam, ſacch. additur ad dulcedinem inducendam. Hæc ſunt, quæ de ratione miſcēdorum medicamentorum dicere volui, vt ſcirent candidati medicinæ, non eſſe temere medicamenta præſcribenda.

Materia apozematis melancholiam educentis.

RAdices marathri, cirſij, petroſelini, graminis, aſpar. apij tamaricis, tormentillæ, bugloſsi, filicis, cichorij, althęæ. Folia ſeriphij, abrotoni, abſinthij, lupi ſalictarij, cala. orig. callitrichi, polytric. ceterach, acāthi. Fructus caricę, vuę paſſæ, ſebeſten, pruna damaſcena. Cortices tamaricis, ſalicis, cappar. radicis apij. Semina citri, citrulli, anethi, cardui benedicti, hederæ, vtriuſ

vtriuſque cichorij. Flores meliloti, chamæmeli, violarum, roſarum, bugloſsi, cichorij: & omnia aperientia calida: de quibus antea diximus.

Apozematis melancholicum humo. educentis exemplum.

RECipe radicum marathri, bugloſsi, cum toto, aſparag. graminis, an. M.S. foliorũ callitrichi, lupuli, adianti, an. M.j. caricarum, vuarum paſſarum mundatarũ an. paria decem. Corticis cappar. tamaricis an. P.j. Semi. melonis, citrulli, an. ℥.j. anethi, cumini, an. ʒ.ij. hordei P.ij. thymi, epithymi, an. ℥.j.S. Fiat decoctio ad ℔. duas. Quibus colo transfuſis adde ſerapij de fumaria, de cichorio, ſacchari, an. ℥. S. fiat apozema depuratum, & conditum ſandal. citrini ʒ.ij. pro quinque doſibus.

Mate

Materia apozematis ſanguinem ad mundificationem præparantis.

RAdices aſphodeli, cichorij, polypodij: ligna & cortices iuniperi, fraxini: folia acetoſæ, lupuli, adiãti, meliloti, fumarię, ceterach, atriplicis, mercurialis: fructus caſſię fiſtularis, tamarindi, paſſulę. Flores vtriuſque ſtœchados, geniſtæ.

Apozematis ſanguinem ad purg. præparantis exemplum.

REcipe radicis aſphodeli, rad. cichorij, cũ toto, an. M. S. foliorum bugloſsi, ſpinaciæ, lupuli, an. M. j. tamarindorum, caſsiæ, mundatorum an. ℥. j. florum violarum, ſtœchados, bugloſsi, an. P. ij. Fiat decoctio ad ℔. j. Adde ſerapij de limonibus, & acetoſa an. ℥. ij. fiat apozema clarificatum pro tribus doſibus.

Mate

Materia apozematum biliosi, & sanguinei humoris partium diſsimilarium.

CApitis, radices bugloſsi, cichorij. Folia lactucæ, cucurbitæ, violarum, myrti, portulacæ, ligna & cortices ſalicis, ſandalorum. Semina myrti, portulacę, cucurbitę. Fructus berberis, ribes, myrti. flores vtriuſque nymphææ, roſarum, violarum. Pulmonis, & ſpatij thoracis, radix vngulæ caballinæ, vtriuſque cichorij. Folia citrulli, cucurbitæ, melonis, quinque capillar. bechij. Fructus iuiubæ, mori, ſebeſtē, amygdal. dulc. Ligna ſandalor. Semina quinque frigida maiora, & minora, & oxalid. flores nymphææ, violarum. Cordis radices vtriuſque cichorij, oxalid. lig. ſandal. folia lactucæ, violarum nymphææ, oxalidis: fructus, my-

rob.bellirici,mala cydonia, pruna acetoſa.Flores roſarum,violarum, nymphęę. Vētriculi,radices vtriuſque cichorij,folia lactucæ, portulacæ,plantaginis,ſumach, ſummitates vitis, vinacea: fructus pyra, limones,cucurbitæ,citria, berber. malum granatum:ſem.cucurbitæ, melonis, cucumer. citri,ſcariolæ. Flores roſarũ,violarum. Hepatis, radices ruſci, intybi, aſparagi:folia hieracij,plantaginis,hæpaticæ. Portulacæ,fragariæ, violarũ,myrti,adianti, aſparagi, chondrillæ: lig. ſandalorum.Fructus, vuæ immaturæ,pruna,berber.Semina,intybi,atriplicis:flores roſarum,violarum,nymphęæ.Lienis,radices tamari.valerianæ,lilij, intybi ſatiui: lig.ſandal.cortices radicis tamaricis,ſalicis,geniſtæ: folia hepaticæ, bugloſsi,ſplenij,adianti,meliloti, violæ,

violæ,polytrichi,nymphææ, barbæ hirci : ſemina, lactucæ, portul. ſcariolæ. Renum, & veſicæ, radices ſymphyti,chelidonię minoris: folia acetoſæ, lactucæ, virgæ paſtoris,plātaginis,linguæ cerui,endiuiæ, roſæ :cortices radicis ſalicis:ſemina peponum,melonum,cucumeris,citrulli,coriandri : flores chamęleontis,nenuphar,roſarum, violarum,ſalicis.Matricis,radices ſabinæ, ſymphyti, ſcariolæ.Folia agni caſti,plantaginis,nymphææ, ſalicis,ſcolopend. polygoni, ſemperuiui,acetoſæ:fructus, gallæ, ribes:flores vtriuſque ſtœchados,balauſtia.Iuncturarum,radices pentaphylli, vtriuſque intybi:lign. calamus aromaticus:folia myrti, nymphææ,mercurialis,portulacæ:fructus, pruna, pyra:ſemina,plantag. lactuc.portu.

Materia apozematum humoris pituitoſi & melancholici diſſimilarium partium.

CApitis, radices pæoniæ, chelidoniæ, betonicæ, fœniculi: folia origani, pulegij, ſaluiæ, pulicariæ, menthæ, verbenæ, euphraſiæ, ſileris montani, nucis moſc. polij montan. abrotoni, chamædryos, chamæmeli, hyſſopi, meliloti: fructus, cubebæ, ſemina ſileris montani, abrotoni, amomi, pęoniæ: flores vtriuſque ſtœchados, meliloti, roriſmarini, chelidonij: Lig. aloës, macis. Pectoris, radices eryngiorum, althææ, glycyrrhizæ: cortices zingiberis, cinnamo. folia marrubij, maluæ, meliloti, origani, thymbræ, calaminthæ, hyſſopi, polytrichi, pulegij: Fructus, caricæ, vuæ paſſæ: Semina vrticæ, naſtur. flores chamęmeli cichorij. Cordis, radi

radices cyperi, valerianæ, bugloſ-ſi:Lig.aloes, calami aromatici:fol. hyperici, roriſmarini, ſyſimbrij, betonicæ,polij,abrotoni,calamin thę,meliſſophylli:fructus,nux mo ſchata, cubebæ:ſemina cardamo-mi,origa.calam.pulegij,ocimi.Flo res cirſij,bugloſsi. Ventriculi,radi ces galangæ,zingiberis:folia abſin thij, ſaluiæ, dauci, marrubij albi, hyſſopi,ſileris mõtani, pulegij:ſtœ chas vtraque,thymũ, careum:cor-tices,& lign. cinnam. trium ſand. calami aromatici, xyloaloes: fru-ctus baccæ lauri, baccæ iuniperi, myrob.chebul.Hepatis,radices fœ niculi, dauci, eryngiorum, gra-min. bruſci, aſparag.zedoariæ:fo-lia betonicæ,origan.pedis colum-bini, ſampſuchi, eupatorij, fuma-riæ, apij, leuiſtici, abſinthij. Lign. caſsię,cinnamo.cal.arom.fructus,

vuæ paſſæ,cubebæ.flores,ſchœnã-
theos:ſem.aniſi,aſparag.bruſci.Lie
nis,rad.aſphodeli,quinque aperiti
uæ: folia chamæpityos, chamæ-
dryos,aſari,ſcordij, rubiæ vtriuſ-
que,fumariæ,ſcabioſę,pentaphyl-
li,lapathij,pulegij,ſileris montani,
lauandulæ,hyperici,meliſſophylli,
meliloti, valerianæ, chamæmeli:
corticis ſambuci, fraxini, geniſtæ.
flores bugloſsi,geniſtę,thymi. Re-
num,radices ſaxifragiæ, petroſeli-
ni,ruſci,eryngij, pæoniæ, fœnicu-
li:folia pimpinel. betonicæ, ſcolo-
pend.tribuli marini, filipend. pen-
taphylli,ſpicæ Celticę,lentiſci,eru
cę vrticæ, parietarię, lithoſpermi:
fruct.milia ſolis,baccæ lauri, cice
ris,capparis.Semina fœniculi,ſeſe-
lios,vrticæ,petroſelini:flores geni
ſtæ,hyperici:cortices capp.Matri-
cis,rad.liliorum, vtriuſque cheli-
donij,

donij,valerianæ,galangæ.cortices cinnamo.lauri:folia pulegij, artemiſiæ,balſamitæ,roriſmarini, ſileris mõtani,nigellæ, cuſcutæ, caprifolij,rubiæ vtriuſque,mentaſtri, ſabinæ,nepetæ,ammeos, chryſanthemi:fructus lupini,nux moſch.baccæ lauri,& iuniperi:flores roriſmarini,ſchœnantheos:ſem. dauci, petroſelini,naſturtij, ſeſami. Neruorũ,rad.aſari,lilij,cappar.folia chamæpityos,hyperici,eupatorij,origani,iuę.moſch.cortices rad. cappar.& lauri:fruct.baccæ iuniperi, baccæ lauri:ſemina naſturtij, capparis.

Apozematis bilioſum humorem in capite coquentis exemplum.

RECipe radicis cichorij,bugloſſi an.℥.ij.foliorum cucurbitæ, lactucæ an.M.ij.violarũ M.j. cor-

ticis ſalicis M.S. ſeminũ myrti & cucurbitæ, an.ʒ.ij. florum roſar. & violar. an. P.ij. Fiat decoct. ad ℔. j.S. Quibus colo trãsfuſis, adde ſerap. de nymphæa, & ſacch. an. ℔. S. Fiat apozema clarificat. & aromatizat. ſand. citrini, & rubei an. ʒ.j.S. pro quatuor doſibus.

Apozematis humorem pituitoſum in pulmone præparantis exemplum.

Recipe radicum carei, & mei, an. ℥.S. foliorum abſinth. marrubij, an. M.j.S. hyſſopi, pulegij, an. M.S. calami aromatici ʒ.iij. baccarum lauri, & iuniperi, an. paria decem. Florum vtriuſque ſtœchados an. P.ij. Fiat decoctio ad ℔. duas. Quibus colo transfuſis, adde ſerap. de praſio, & hyſſopo an. ℥. iiij. mellis roſacei colati ℥.ij. Fiat apozema

zema clarificatum, & aromati-
zat. cinna. ℥. j. pro quinq; doſibus.

Forma electuarij ſolidi.

CVm de iis, quæ forma liquida humores præparant, dictũ iam ſit, ſequitur, vt de illis, quæ forma ſolida ad idem parantur, dicamus: ac primùm de electuariis: quorum alia ſunt calida, alia frigida. Ex quibus tum calidis, tum frigidis, quędam ſunt capitis, quædam pectoris, quædam cordis, quædam ventriculi, quædam lienis, quædam renum, quædam matricis, quædã denique iuncturarũ. De quibus poſthac eſt ordine nobis agendum. Electuaria ſolida comparantur pulueribus aromaticis, aquis ſtillatitiis, morbo expellendo aptis, & ſaccharo, aut melle cocto, quo pulueres formam ſolidam accipiunt. Hæc verò hac ratione miſcentur, vt ad

ſingulas drachmas puluerum adhibeantur ſingulæ vnciæ ſacchari, aquarum ſtillatitiarum quantum ſufficit diſſoluendo ſaccharo. Solent præſcribi drachmæ puluerum tres:ex quo fit, vt tres quoque vnciæ ſacchari præſcribantur, quòd maior quantitas eſſet ſuperflua ægro,& minor non poſſet commodè coqui. Coquitur ſacchar. ad cõſumptionem aquæ:deinde inſperguntur pulueres. Maſſa ex his compoſita ab igne remota, & in planũ proiecta diuiditur in teſſellas:quarum ſingulæ æquant quantitatem ʒ.j.S. Ex quibus datur vna ſingulis diebus, hauſto apozemate mane.

Materia electuariorum ſolidorum in ſingulis partibus pituitam & melancholiam coquentium.

CApitis, pulueres gallæ moſchatæ, diambræ, confectionis diamoſch

moſchi. Pectoris,pulueres diacapparis,diatragacanthi,diapraſij,dia ireos,diacalaminthæ. Cordis,pul. electuarij de gemmis, lætificantis Gal.diāthus,gallæ moſchatæ. Ventriculi,roſatæ nouellæ,trochiſ. de ligno aloës,aromatici roſati, aromatici nardini. Splenis,pul.diacoſtu, diacappa.trochiſco.de berberis,de capparib.diacalam.Renum, elect. ducis, diacalamin. Matricis, diamb.elect.ducis.Iuncturarū, dia zingib. diacor. Aquæ deſcriptæ ſunt in catalogo ſerapiorum.

Electuarij ſolidi pituitam in Ventriculo coquentis exemplum.

Recipe puluer.roſat.nouel. aromati.roſati,an.ʒ.j.ſeminis ammeos,& aniſi,an. ʒ.S. trochiſcorū, de cappar. ʒ.j.S.ſacch.in aqua praſij diſſoluti ℥.quatuor. Fiat electuarium in tabellis,quarum ſint ſingu

læ

læ ʒ.j.S.Capiat vnam ſingulis diebus, manè ante cibũ horis tribus.

Materia electuariorum, in ſingulis partibus flauam bilem coquentium.

CApitis, pulueres diacydonij: pectoris, pul. diatragacanthi frigidi, diapenidij ſine aromatibus. Cordis diamarga. diacorallij albi, trochiſcor. de ſpodio, trochiſcor. de berberis, trochiſcor. de ſandalis. Ventriculi, diatrion ſandal. trochiſcor. de ſpodio, trochiſcor. de caphura. Splenis, diarhod. trochiſcor. de ſandal. Iuncturarum diarhod. Abbat. Aquæ leguntur in catalogo ſerapiorum.

Electuarij flauam bilem in capite coquentis exemplum.

REcipe pul. diacydonij, & ſandalorum rubei & citrini, an. ʒ.iiij. S. ſacchari in aqua lactucæ diſſol

diſſoluti ℥.iij. Fiat electuar. in teſſellis:quarum ſingulæ ſint ℨ.j.S. ſumatur vna ſingulis diebus manè poſt hauſtum apozematis.

Forma conditi.

HActenus de electuariis: ſequitur, vt de conditis agatur. Cõditum eſt medicamentum, quo natura confirmata humores faciliùs coquit. Fit autem cõſeruis, ſaccharis, floribus, corticibus, radicibus confectis: itémque electuariis, aut eorũ pulueribus, & ſaccharo, hac quidem ratione, vt primò ponantur conſeruæ, ſeu ſacchara condita ad quantitatem ℥.ij. aut iij. deinde pulueres ad ℥.j. ſi ſint acres vel caræ: ſi verò lenes ad ℥.j.S. Poſtremò additur ſacchari quod ſatis erit, pulueriſati: & piſtillo miſcentur. Pro diuitibus addi poſſunt bracteę auri tres, aut quatuor. De quo
ſumi

ſumi poteſt ſingulis horis ad quantitatem auellanæ.

Materia conditi pro humore frigido cuiuſuis membri.

COnfectio de moſcho, confect. de citro, cõfect. de oxalide, trochiſcor. de cappar. elect. de gem. ſemina calida maiora, & minora, cortex citri.

Conditi pro humore frigido exemplum.

REcipe confectionis de oxalide, & cappar. an. ℥.S. electuarij de gemmis ʒ.iij. ſeminis aniſi, cumini, & fœniculi, an. ʒ.ij. corticis citri conditi ℥.S. facchar. quod ſatis erit. Fiat conditum auro obuolutũ: de quo ſumat ęger cochlea. j. poſt cibum.

Materia conditi pro humore calido cuiuſuis membri.

COnſeruæ nymphææ, bugloſsi: ſac

ſaccha.violaceum, & roſaceũ, trochiſcorum de berberis, de ſpodio, pulueres electuarij, diamargariti, diatragacanthi frigidi, diapenidij: ſemina frigida maiora & minora.

Conditi pro humore calido exemplum.

RECipe conſeruæ bugloſsi, roſarum, & nymphææ, an.℥. S. fragmentorum lapidum pretioſorum, an.℈.j. corall. rubei, diamargariti frigidi, an.ʒ.ij. ſeminis oxalidis, portulacæ cichorij, an.ʒ.j. bracteas auri numero quatuor, ſacchari quod ſatis erit. Fiat conditum auro obuolutum: quo vtatur ad quantitatem auellanæ quauis hora diei.

De purgantis medicamenti vniuerſali doſi.

EXpoſitis generibus medicamẽtorum, quæ humores expulſioni

ni præparãt, reliquum eſt, vt ea medicamentorum genera perſequamur, quibus præparatos humores educimus. At verò, quoniam hæc pharmaca doſi circunſcripta dari debent, idcirco de eorum pondere antè dicendum nobis eſt, quàm de forma & materia eorum agamus. Cùm igitur pharmacum ſua qualitate tantum diſtare debeat à noſtri corporis conſtitutione, quantum ab eadem diſtat morbus: morbus verò diſtat aut proximo, aut remotiſsimo, aut intermedio gradu: factum eſt, vt pharmaci doſis ſit vel minima, vel maxima, vel mediocris. Prætereà quoniam cathartica alia ſunt acerrima, alia leniſsima, & alia mediocria; ideò fit, vt doſes illorum quædam ſint parciſſimæ, quædam liberaliſsimę, quædam temperatæ. Itaque pharmaca

primo

primo gradu à noſtri corporis cō-
ſtitutione diſtantia minima doſi dantur ad ℥.j.mediocri ad ℥.ij. maxima ad ℥.quatuor. Secundo autē gradu diſtantia minima doſi dantur ad ℥. S. mediocri ad ℥. j. maxima ad ℥. ij. At quæ tertio ordine à noſtra conſtitutione abſunt, minima doſi dātur ad ʒ. j.mediocri ʒ. j. S.maxima.ʒ.ij.Poſtremò,ſi quarto abſint,eorum doſis ſit minima ℈. j. mediocris ℈.ij.maxima ʒ.j. Leniſſima cathartica ſunt,quæ lubricando purgant, vt ſucci roſarum, violarum,abſinthij,ius galli veteris,tamar indi, manna, caſsia, ſerum lactis,decoctum adiāti, & fumariæ: quæ pueris,& mulieribus vtero gerentibus, quouis tempore ſine periculo exhiberi poſſunt. Mediocria verò ſunt,quæ comprimendo purgant,vel leuiter attrahendo, vt

myrobalanorum omnia genera, radix polypodij, ſena, thym. epithy. omnia opiata. Quæ tertio autem gradu diſtant, ſunt, quæ vehementiùs attrahendo purgãt: vt rhabar. agaricum, aloe, aſarũ, radix ireos, carthami, hermodact. ſuccus, radicis cyclamini, & radicis bryoniæ, turbith, elleborus. Quibus vtemur ætate confirmata, valentibus viribus, & tẽpore ſelecto. Quarto denique gradu diſtantia ſunt, quæ vehementiſsimè attrahunt: vt ſcammonium, lathyris, chamelæa, thymelæa, laureola, colocynthis, tithymalo. omnia genera, ſuccus cucumer. agreſtis. euphorb. ſagapenum, ſal gemma, hammoniacũ, ſal nitr. quibus nunquam vtimur, niſi magna neceſsitate, & correctis, & diligenter præparatis, quòd vim habeant deleteriam. Horum doſis

rat

rationē retinet bona pars pilularū.

De cauſis, quibus adducimur, vt ſimplicia cathartica permiſceamus, & purgans medicamentum componamus.

PVrgantia medicamenta non ſola, ſed cum aliis permiſta dantur. Quæ compoſitio fit aut ratione baſis, aut cauſa eius, per quod melius fit purgatio. Si cauſa baſis diuerſa cathartica miſceantur, id fit aut vt acrimonia vnius, & vis deleteria, alterius hebetudine obtundatur, & noſtræ naturæ amica qualitate emendetur. Sic ſcammonei vires myrobalanis tēperamus. Aut vt hebetudo vnius, alterius acie acuatur: ita pilulas ſtomachicas, aut pilulas lucis acuimus trochiſ. dialhandal. Aut vt penuria penuria vnius alterius additione penſetur. Sic rhabarb. caritatem caſ-

ſia,aut manna redimimus. Aut denique, vt diuerſi humores diuerſis temporibus euacuentur. Ita in hemitritæo miſcebimus cholagogum velocis actionis cũ phlegmagogo tardè educente. Quòd ſi ratione eius, per quod melius fit purgatio, miſceantur diuerſa medicamenta, id fit, vt purgans ad partem affectam deducatur. Matricem ergo purgaturi artemiſiã miſcemus. Vel vt meatus aperiantur, ſic ſemina diuretica adiungimus. Vel vt ſapor cathartici ſuauior fiat, ex quo fit, vt ſaccharũ admiſceatur. Poſtremò, vt odor gratior reddatur: ob id aromatica adiungimus. Sunt itaque octo cauſæ, quæ nos cogunt, vt purgantia medicamenta componamus. Quæ quibus ſingula ſingulis ſint admiſcenda medicamentis, id deſcriberem, niſi
de

de hoc negotio proprij eſſent deſcribendi catalogi.

De indicationibus, quæ nobis demonſtrant non ſolum qualitatē, ſed quantitatem etiā eorum, per quæ purgamus.

MEdicamēta igitur, quibus humores educimus, indicant res naturales, non naturales, & quæ ſunt præter naturam. Itaque ſi Socrates temperamento bilioſo, corpore gracili, latis venis, lentiginoſa cute, ruffis capillis, ætate florente, æſtate, aere calido & ſicco, vento Subſolano, vſus cibis acribus, ſalſis, reddens vrinam flauam, pugnas ſomnians, facilè iraſcens, laborat tertiana febre cum magna oris amaritudine & ariditate, certiſsimum eſt huic cholagogum eſſe præſcribendum. Rurſus, ſi Paris pituitoſa corporis conſtitutione, corpore craſſo, ætate ſenili, in re-

gione frigida & humida, hyeme, diu vſus oleribus, agens in otio, ſomnians aquas, reddens vrinam albam, tarda memoria, piger, frequenter vſus balneo aquæ dulcis, ſomno alto detentus, ſæpe excreãs humidiora, laboret quotidiana febre cum diſtentione hypochondriorum: huic intrepidè phlegmagogum præſcribemus. Quantitatem etiam purgantium medicamẽtorum indicant res naturales: vt ætas, vires ægri, & corporis conſtitutio. Aetas, & corporis vires per ſe ſunt notæ. Temperamẽtum verò cognoſcitur venarum latitudine, arteriarum pulſu, cutis colore, corporis habitu, pilis. Qui enim ſunt ſtrictis venis, remiſſo arteriarum motu, cute alba, corpore craſſo, capillis albis, excrementis humidis, ij pituitoſi ſunt. Indication

tiones quoque dant res non naturales, vt regio, pars anni, aëris conſtitutio, vitæ conditio, cibus. Poſtremò indicationes ſumemus ab iis, quæ ſunt præter naturam, vt à morbo, cauſa morbi, & ſymptomate. Itaq; ſi Theſſalus ætate ſenili, pituitoſus natura, hyeme tertiana febre laboret, quoniam longiùs à naturali temperie diſtat, quàm ſi bilioſus, ætate integra, æſtate, bilioſa febre corriperetur, idcirco ſumpta indicatione à magnitudine morbi, maiori quantitate exhibebimus catharticum, quàm ſi quotidiana infeſtaretur. Præterea ſi Archigenes laboraret affecto pulmone, fortius catharticum præſcriberemus, cæteris paribus, quàm ſi affectus ventriculum teneret: quòd longiùs medicamenti vis ſit diffundenda. At ſi indicationes inter ſe

ſic pugnent, vt quæ à ratione victus ſumantur, videantur imperare cholagogum:rurſus quæ à temperamento deſumptæ fuerunt, indicent phlegmagogum:item ſi à viribus deſumptæ indicationes exiguam quantitatem, à natura verò morbi, magnam imperent: tunc certè pluribus, & potioribus erit parendum. Quas indicationes inter ſe pugnantes qui conciliare nouerit, is ſolus medicorum controuerſias componere poterit: qui diuerſas curationis indicationes ſequuti, hic has, & ille ſuas, tantas plerunque tragœdias excitant, vt certiſsimam diſciplinam apud ineruditum vulgus in vanitatis ſuſpicionem adducant: & doctrinam, quæ multis auxilium dedit, indigniſsimè infament. Quamobrem is de ratione medendi optimè meritus

ritus fuiſſe videri debet, qui cùm non modò, quas antè deſcripſi, ſed eas etiam, quæ à Galeno & à Gordonio recẽſentur indicationes perpenderit, & omnium ſummam fecerit, tum demum de curatione iudicarit.

De doſi catharticorũ medicamen. particulari.

OMnis doctrina, vt vniuerſaliſſima, ita eſt maximè incerta Quod facit, vt poſt vniuerſalem doſim, particularem ſubiungere ſtatuerim. Cùm verò medicamentum, quod eſt ſecundum naturam conſeruare, & id quod eſt præter naturã, auferre debeat: neceſſe eſt, vt quemadmodum primæ noſtri corporis conſtitutioni qualitatibus conuenit, quòd ſimilia ſimilibus conſeruentur: ſic eiſdẽ qualitatibus morbo opponatur, quòd cõ-

traria contrariis expellantur. Ex quo ſit, vt tantum diſtare debeat medicamentum à naturali corporis conſtitutione, quantum oppoſita qualitate diſtat ab eadem morbus. Morbus autem, tantum abeſt vt in diuerſis ægris ſibi perpetuò ſit ſimilis, vt ne in eodem quidem corpore diu eandem naturam retineat. Quòd cùm ita ſit, fieri non poteſt, vt eadem pharmaci doſis, ne in eodem quidem ægro, perpetuò retineatur. Medicamentum autem noſtræ naturæ tum demum ſimile fieri poteſt, quum cathartici vires, quæ ſola experientia cognoſcuntur, correcta intemperie, corpus ad naturale temperamentum (quod coniectura deprehenditur) reducunt. Quod ſi noſtri corporis temperamentum, & conſtitutio adeò ſint varia, vt vix etiam

tiam temporis momento maneant eodem in ſtatu, ſit certè, vt cathartici doſis non poſsit diú eadem exhiberi. Tamen quemadmodum in topicis medicamentis componitur quoddam medium medicamentum, quod auctum, aut diminutum pro natura morbi & ægri, ſingulis accommodatur: ſic in purgantibus deſcribemus mediā quādam doſin, quæ aucta, vel diminuta, ex ſagacis medici artificiali cōiectura ſingulis morbis adhiberi poterit.

Forma potionis purgantis.

PVrgantia quædam forma liquida, quędam verò ſolida dantur. Liquida ſunt, potio, coctio, infuſio. Solida ſunt, bolus, pilulæ, & electuaria. Potio conſtat decocto lenientium medicamētorum, aut loco illius aquis ſtillatitiis: deinde

opia

opiatis purgãtibus humorem corruptum:quibus adiunguntur, quæ compoſitorum vires augent, ſimplicia, & horum vim deleteriam corrigentia. Poſtremò admiſcentur, quæ ſaporem & odorem ingratum emendant. Simplicia, quæ opiatis adiunguntur, ſunt in pollinem redacta.

Materia potionis choleram purgantis.

Simpl.

Rha.ʒ.j.s.cũ ſpi.nar.	*ſing. cũ decocto*	*abſinth.*	*an.M.j.*
Elleb.ʒ. j.cum aniſo		*fumari.*	
Myro.fl.ʒ.ij.cũ ani.		*lupul.*	
Scã. ʒ.j. cũ maſtiche		*roſar.*	
		viola.	

Com

Comp.			
Diacath.	ʒ.x.		ſcrap.acet.ſimp.
Elec.de ſuc.roſ.	ʒ.vj.		ſcrap.endiuiæ,
Trypher.	ʒ.x.		oxyſacch.
Diapr.ſimp.	ʒ.x.	ſing.cũ	oxymel.ſimp.
Diapr.ſol.	ʒ.x.		aqu.violar.
Diama.	ʒ.x.		aq.lactu.
Elect.de pſyl.	ʒ.x.		aq.cichor.
Hier.Gal.	ʒ.vj.		

Potionis ad bilem flauam exemplum.

Recipe fol.abſinth.lupul.an.M.j.fl.viol.roſar.an. P.j. Fiat decoctio ad ℥.iiij. in qua diſſolue dia pru.ſimp.hieræ Gal.an.ʒ.iij. rhab. ℈.ij.ſpic. ℈.j. quibus in pollinem redactis adde oxyſacchar.℥.j. fiat potio.

Mate

Materia potionis melancholiam educentis.

Simpl.

Turbith. ʒ.j. *cũ zing.*
Elle.nig. ʒ.j. *cũ trag.*
Myro.che. ʒ.ʒ. *cũ ani.*
Senæ ℥.j. *cũ zingib.*
Lapidis lazul. ʒ.j.
Epithy. ʒ.iij.

ſing. cũ decocto — *origa.*, *bugloſ.*, *fuma.*, *thymi*, *lupuli* — *an. M.S.*

Comp.

Diaſen. ʒ.vj.
Diacathol. ʒ.x.
Hier.log. ʒ.iij.
Hier.Ruf. ʒ.iij.
Confect.ham. ʒ.vj.
Tryphe.Perſicæ ʒ.x.

ſing. cũ — *ſerap.bugl.*, *ſerap.fumar.*, *ſerap.adiant.*, *ſerap.glycyr.*, *aqua lupul.*, *aqua grami.*, *aqua cicho.*

Potio

Potionis ad melancholiam exemplum.

REcipe aqua.ſtillatitiar. graminis,& lupi ſalict..an.℥.ij. Quibus diſſolue diaſenæ, & cõfection. hamech an.ʒ.iij.turbethi ℈.ij. zingib.℈.j.diligenter tritorum,ſerap. bugl.℥.j.Fiat potio deiectoria.

Materia potionis pituitam trahentis.

Simpl.

Hermo.ʒ.ij. cũ cinnam.
Myrob.emb. ʒ.ij.
Euphor.ʒ.j.cũ tragacãt.
Turbet.ʒ.ij. cũ maſtiche
Epithy. ʒ.vj.

ſing. cũ decocto *hyſſo. praſij orig. met.* *an. M.S.*

Com.

Comp.

Elect.ind.maio. ʒ.v.			*ſerap.de cor.citri*
Bened.laxat. ʒ.v.	*cum*		*ſerap. de mẽtha*
Diaphœn. ʒ.v.	*ſer.*		*ſerap. de calam.*
Diacatho. ʒ.vj.	*&*		*aqua ſampſuchi,*
Trochi. de Alhãd. ʒ s.	*aquis*		*praſij*
			hyſſop.

Potionis pituitam educentis exemplum.

REcipe aquarum ſtillatit. hyſſopi,& praſij an.℥.ij.electua.indi maior,& benedict.laxat.an. ʒ.ij.epithymi in puluerem redacti. ʒ.iiij. hermodact.ʒ.j.cinna. ℈.j.diligẽter tritorum, ſerap. de corti.citri ℥.j. fiat potio.

Mate

Materia potionis ad mundandum ſanguinem.

Simpl.

Tamar ind. ℥.iiij.	cum decoct.	*pruno*	an. par. vj.		
Caßiæ ℥.iij.		*ſebeſ.*			
Mannæ ℥.iij.		*fum.*	an. M.S.		
Senæ ℥.S.		*bugl.*			
		adiã.			

Comp.

Diacath. ʒ.x.	*cum*	*ſerap. de adiant.*
Diaſen. ʒ.vj.		*ſerap. de cichor.*
		aqu. bugloßi
		aqu. fumar.
		aqua ſaluiæ

Potionis ſang. mundantis exemplum.

RECipe prunor. Damaſce. paria ſex, ſebeſten par. iiij. coquãtur in decenti quantitate aquæ bu-

gloſsi. De decocto colo transfuſo accipe ℥. vj. In quibus diſſoluantur ad ignem tamar ind. & caſsiæ mun dat. an. ℥. j. S. Poſt colaturam adde diacath. ʒ. iiij. fiat potio.

Quæ ad ſingula membra purgantia dirigant.

ANtè dicta purgantia non modò ſimilaribus morbis, ſed diſſimilaribus etiam, cum iis, quæ ſequuntur, dirigentibus accommodantur. Aquæ autem, & ſerapia ſingulis membris conuenientia in iulapiorum compoſitione fuerunt commemorata. Huc ergo transferantur. Ad caput dirigunt nux moſchata, cubebæ, chamædrys, chamæpitys, ſtœchas. Ad pectus, vuæ paſſæ, hordei, praſium, glycyrrhiza. Ad hepar, ſpica nardi, aniſum, cinnamomum, daucus. Ad ſplenē, eupato

eupatorium,fœniculi,cappares, calamintha. Ad renes & veſicam, ſaxifragia,petroſelinum, quinq; radices aperitiuæ. Ad matricem,ſabina,matricaria,pentaphyllon pimpinella. Ad iunĉturas,aſarum,cardamomum.

Forma decoĉti purgantis.

DEcoĉtum catharticum conſtat ſimplicibus purgātibus. Quibus adiunguntur pharmacorum vim toxicam emēdantia. Additur & liquor,quo purgantia decoquūtur. Poſtremò,facta decoĉtione,liquori colo transfuſo,cuius quantitas eſt ℥. iiij. aliquid ex opiatis purgantibus, & morbo expellendo aptis,permiſcetur. Itémque alicuius ſerapij noſtro inſtituto conuenientis, ad ſaporem cathartici corrigendum, ℥.j. Differt ergo in hoc hęc purgandi ſpecies à potio-

ne, quòd hîc purgantia coquũtur, illic verò non. At danda opera eſt, vt quanto maior erit quãtitas pur gãtium decoctorum, tantò minor ſit quantitas eorum, quæ poſt cola turam adiiciuntur. Debet enim in omni purgantium compoſitione ex miſtis proportione ad iuſtitiã, oriri tanta medicamenti vis, quan ta eſt neceſſaria ad morbum expellendũ: ne ſi minor ſit, à morbo vincatur: ſi verò maior, naturam cum morbo vincat.

Materia decocti bilem flauam deiicientis.

Turbethi	ʒ.vj.	*ſingula*	*prun.nu.x.*
Ellebori	ʒ.iij.	*coquan*	*thymi P.j.*
Rhabar.	ʒ.iij.	*tur cũ*	*fl. vio.* ⎫
Myrob.citr.	℥.j.		*fl. roſ.* ⎬ *an. P.S.*
Rad.polyp.	℥.j.ſ.		*fl.ſtæc.* ⎭
Folio.ſen.	℥.ij.		

Deco

Decocti purgantis bilem flauam exemplum.

RЕcipe prun. Damaſc. paria v. thymi P.j. flor. roſar.& viol. an.P.S.radicis polypod.querni, & folior. ſenæ orientalis, an. ℥.j. fiat decoctio ad vncias quatuor. Quibus adde ſerap.de abſinthio ℥.j.dia prun.ſoluti. ʒ.ij.fiat potio deiectoria:detur in diluculo ante cibum horis tribus.

Materia decocti purgantis melancholiam.

Lapi.lazul.loti	ʒ.iij.	*ſingu-*	*bugl.*	*an.M.S*
Lap.Arme.loti	ʒ.iij.	*la co-*	*lupul.*	
Elleb.nigri	ʒ.iij.	*quan-*	*fum.*	
Myrob.Indor.	℥.j.	*tur cũ*	*puleg.*	
Epithymi	℥.ij.		*flo.geni.*	*an.*
Senæ	℥.ij.		*flo.ſtæc.*	*P.j.*

Decocti melancholiam educentis exemplum.

Recipe bugloſsi cum toto M.j. pulegij M.S.flor.ſtœchad.P.S. epithymi ℥.j.myrobala.Indor-℥.S. lapid.lazul.loti ℈.ij.fiat decoctio. De qua colo trāsfuſa accipe ℥. quatuor.Quibus miſce ſerap. de thymo ℥.j.fiat potio:detur manè ſtomacho vacuo.

Materia decocti purgantis pituitam.

Rad.ireos tritæ ʒ.iiij.
Agarici troch. ʒ.iij.
Cartham. ʒ.vj.
Hermodact. ʒ.vj.
Myrob.bellir. ℥.S.

ſingul. coquantur cū

foliis laur.
rad.aſari
fol.ſiſymbrij
fol.ſmyrni
vuarū paſſarū
rad.polypod.

Decocti pituitam purgantis exemplum.

Recipe radicum aſari, ʒ.j.polypod.

pod. querni, ʒ. iij. vuarum paſſarum mundat. ℥.S. ſeminis carthã. ʒ.iij.agarici trochiſcati ʒ.iij.zing. ʒ.j.Fiat decoctio ad ℥.iiij. Quibus colo transfuſis adde ſerap. de ſtœchad.℥.S.fiat potio deiectoria.

Decocti ſanguinem mundantis materia.

Rhabar.	ʒ.iij.	*ſing. co quatuor cum*	*iuiub.*
Senæ	℥.j.S.		*ſebeſt.*
Tamar indor.	℥.iiij.		*prunis Dam.*
Caſsiæ	℥.iij.		*adiant.*
			fumar.
			cichor.
			bugl.
			oxalid.

Decocti ſanguinem purgantis exemplum.

RECipe ſebeſten. iuiubar. prun. Damaſce. an. paria quatuor,

adiant.polythric.bugl.an.M.S.tamar Ind. caſsiæ recenter extract. an.℥.j.S.fiat decoctio ad ℥.quinq;. Quibus diſſolue diacath.ʒ.iiij. ſer. de bugloſ.℥.j.fiat potio.

Forma infuſionis.

INfuſio differt à coctione, quòd ſimplicia cathartica illic decoquuntur in liquore aliquo, hîc verò ſolùm macerantur per duodecim horas. Itaque in infuſione macerantur ſimplicia cathartica in liquore aliquo ſtillatitio, aut decocto medicamentorum morbo conueniente, ad humorem corruptum educendum, dupla quidem quantitate, ad quantitatem, qua dantur in ſubſtantia. Poſt infuſionem magma, & fæces colo excernuntur à liquore. De quo accipiuntur ℥. quatuor. Quibus admiſcetur aliquid ex opiatis purgantibus, & ex

ſerap

ſerapiis,quæ morbo conueniunt, ℥.S.aromatum ʒ.j. & fit potio.

Materia diluti purgatorij ad flauam bilem purgandam.

Rhabar.	ʒ.iiij.	*cum aquis*	*abſinth.*
Myrob.	℥.j.		*fumar.*
Tamar ind.	℥.ij.		*violarum*
			ſambuc.

Diluti purg. flauam bilem exemplum.

Recipe aq.ſtill.abſinth. & fum. an.℥. ij. in quibus macerentur xij.horis,rhabar.ʒ.ij. cinnam.ʒ.S. myrobal. flauor.℥.S. In iure colo trãsfuſo diſſolue hieræ picræ Gal. ʒ.ij.ſerap.de acetoſit.citri ℥.S. fiat potio deiectoria.

Mate

Materia diluti purgantis melancholiam.

Senæ	℥.j.S.	*macerẽtur in decocto*		*vuar.paſſa.*
Elleb.	ʒ.iiij.			*puleg.*
Lap.Arm.loti	ʒ.iij.			*origan.*
Lap.cyan.loti	ʒ.iij.			*thymi*
				bugloſſ.
				polypod.

Diluti melancholiam educentis exemplum.

RECipe vuarum paſſ.P.j. bugl. fuma.an.M.S.polypod. querni ℥.S.origani M.S.fiat decoctio ad ℥.iiij.in quibus macerentur per noctem folior.ſenæ ℥.j.lapidis cyanei loti & triti ʒ.j.manè exprimendo colentur:in colatura diſſolue confectio.hamech ʒ.ij.ſerap.de lupul. ℥.S.fiat potio.

Mate

Materia diluti pituitam purgantis.

Sem.cartha.	ʒ.vj.	*macerẽ tur in decocto*	*flo.ſamb.*
Turbith.	ʒ.vj.		*rad.ebul.*
Hermodact.	ʒ.v.		*rad.aſari*
Agari.troch.	ʒ.iij.		*flor.ſtœchad.*
			fol.chamæpity.
			rad.diuretic.

Diluti pituitam trahentis exemplum.

Recipe quinq; radic. diuretic. omnium ℥.S.rad.ebul.ʒ.ij.chamæpityos M.s. flor. ſambuci,ſtœchad.an. P.j. Fiat decoctio ad ℥.v. in quibus macerentur per noctem ſem.cartha. hermodact. contuſor. an.ʒ.iij.cinna.ʒ.j.Manè colo tranſfuſis adde diaphœnici ʒ. ij. ſerap. de duabus radicibus vnciã ſemis: fiat potio.

Materia infuſionis ad ſanguinem mundandum.

Rhab.	ʒ.iij.	*macerentur in decocto*	*ficuum*
Sena	℥.j.S.		*vuar.paſſ.*
Tamar ind.	℥.iij.		*glycyrrhiz.*
			violar.
			ſebeſten
			pruno.

Recipe glycyrrhiz. raſ. ʒ. ij. ficuum paria quatuor, vuarum paſſarum mundat. P. j. ſebeſten paria tria. Fiat decoctio: de qua accipe ℥. iiij. in quibus macerentur per noctem rhab. contuſi ʒ. j. ſpicæ nardi ℈. j. ſenæ ʒ. iij. tamar Indor. ℥. j. Manè exprimendo colentur. Iuri adde cathol. ʒ. iij. iulap. viola. ℥. S. fiat potio.

Forma boli purgantis.

De purgantibus forma liquida dictũ fuit: reſtat, vt de iis, quæ forma

ſorma ſolida dantur, dicamus. Bolus igitur fit, aut ex ſimplicibus, aut ex compoſitis aut ex ſimplicibus & cõpoſitis permiſtis. Quòd ſi purgantia, quæ bolum ingrediuntur, ita ſint ſicca, vt abſque liquore externo coniungi nequeant, admiſcendum erit ſerapium morbo curando conueniens, quo ea coniungantur: & ſaccharum addi debet, quod ſaporem addat. Itaque hæc forma conſtat quatuor medicamentorum generibus: purgante ſimplici aut compoſito: aromate, quod purgantis vim corrigat: ſaccharo, quod ſaporem addat: ſerapio, quod partes iũgat.

Materia boli flauam bilem purgantis.

CAſſia, manna, tamar Indi, pulueres rhab. myrob. flau. elleb. nigr.

nigr. electuar. è ſucco roſarum, e-lect. è pſyllio, diaprun. ſoluti. diacaſsia. Hæc ea dantur quantitate, & cum corrigentibus, de quibus egimus, quãdo potionis rationem docebamus: præterea cum iis ſerapiis, de quibus meminimus, cùm iulapiorum compoſitionem tradebamus.

Boli flauam bilem purgantis exemplum.

Recipe elect. è ſucco roſar. ℥.ij. caſsię recẽs extractę ℥.ß. rhab. in puluerẽ redacti ʒ.ß. ſacchari violacei ℥.ß. ſerap. oxalid. quod ſatis erit iis permiſcendis. fiat bolus.

Materia boli melancholiam purgantis.

Pulueres turbethi, myrob. Ind. epithymi, ſenæ: cõfect. hamech. diacydon. ſolut. hiera Ruſi, hiera logod.

Boli

Boli melancholiam educentis exemplum.

R}Ecipe confectionis hamech ℥.iij.myrob.Indor. diligenter tritorum ℥.j.turbethi ℈.ij.zingib. ℈.j.conſeruę bugloſsi & fumarię, an.℥.ij.ſerap.de thymo, quod ſatis erit.fiat bolus.

Materia boli pituitam trahentis.

PVlueres rad. polypod. querni, hermodact.turbethi,diaphœni con, benedicta, diacartha. diacydonium ſolutiuum.

Boli pituitam purgantis exemplum.

REcipe diacartha.&diaphœ.an. ℥.ij.hermodact. ℥.j. maſtiches, ℈.j. turbethi ℥. S. zingiberis ℈. S. quibus diligenter tritis,adde conſer.hyſſop.& roriſmarini, an.℥.ij. ſacchar.è lauandula ℥.iij.ſerap. de praſio,

praſio, quod ſatis erit iis permiſcendis. Conficiatur buccella.

Materia boli ſanguinem purgantis.

PVlueres ſenæ, rhab. cathol. diaſen. ſacch. violaceum, è cichorio, è bugloſſo, è fumaria.

Boli ſanguinem purgantis exemplum.

REcipe cath. & diaſen. an. ℥. iij. rhab. ℈. j. ſpicæ nardi ℈. S. ſenæ ℥. ij. quibus diligenter tritis, adde cõſer. bugloſsi, & cichor. an. ℥. iij. ſerap. acetoſi quod ſatis erit. fiat bolus.

Forma pilularum.

CAtapotiæ, quæ ægris ſumendæ deſcribuntur, componuntur plurimùm ex maſſa duarum, aut trium pilularũ, quas confectas ſeruant pharmacopolæ: ſic, vt ex ſingulis tribus maſsis aſſumpto ℈. j. fiant

ſiant ex vna drachma maſſæ globuli nouem,aut tredecim. Addun tur grana aliquot medicamenti ſimplicis, vel compoſiti acrioris, quod globulorum vires augeat. Ex quibus, cum ſerapio noſtro inſtituto conueniente, ſiunt pilulæ nunc nouem, nunc tredecim pro ægri natura: quas cinnamomo, vel auro poſtea obuoluimus, vt minori negotio deuorētur. Ergo in pilulis conficiendis quatuor cóſiderantur: maſſa ex pharmacopœorum maſsis deducta: quod illius vires auget: ſerapium, quod illa duo coniungit: cinnamomum, quod ſaporem addit. Dantur autem manè, vt cætera cathartica, ſtomacho vacuo.

Materia pilularum ad flauam bilem educendam.

Pilul.aur.	℥.j.ſ.	cũ oxy-ſaccha. et ſera.		*de limonibus*
Pil.aggreg.	℈.iiij.			*de ſuc.acetoſ.*
Pilul.de rhab.	℥.ij.			*de roſis*
Scammo.	G̃.iij.			*de cichor.*
Elaterij	G̃.iiij.			
Colocynth.	G̃.iiij.			

Pilularum pro flaua bile exemplum.

RECipe pilularum aurearum,& de rhab. añ.℥.S. elater. G̃.iiij. cum ſerap.de limonibus quod ſufficiet. Fiat pilul.nouem,quæ auro obuolutæ, dentur manè ante cibum.

Mate

Materia pilul. ad melancholiam educendam.

Pilul. de fuma. ʒ.ij.	*cũ oxymelite ſimp. & cõpoſito, & ſerap.*	*de byzant.*
Pil. de lap. Ar. ʒ.j.S.		*de ſtœchad.*
Pil. de lap. lazul. ʒ.ij.		*de eupat.*
Pilul. Ind. ʒ.ij.		*de calaminth.*
Elleb. G̃.vj.		*de duab. rad.*
Lapi. lazul. G̃.iiij.		

Pilul. ad melancholiam educendam exemplum.

Recipe pilul. de fum. & de lap. lazuli, an. ʒ.S. ellebor. nigri, in pollinem redacti, ℈.S. tragacãthe, & lapid. Arme. loti an. G̃.iiij. Terantur diligenter cum ſerap. de byzantiis, quod ſatis erit: fiant pil. nouem, cinnamomo obuolutæ.

Materia pilul. ad pituitam educendam.

Pil. de agaric.	ʒ.ij.		*abſinth.*
Pil. cochiæ	ʒ.ij.		*menth.*
Pil. hermod.	ʒ.j.s.		*hyſſop.*
Pil. de hier. fœti.	ʒ.j.		*praſij*
Pil. lucis	ʒ.ij.		*ſtœchados*
Pil. ſtomach.	ʒ.iij.	*cũ ſerap.*	*glycyrrh.*
Pil. ſine quib.	ʒ.ij.		*corti. citr.*
Turbith	℈.s.		*calamint.*
Euphorb.	G̃.iij.		
Agaric.	℈.j.		
Trochiſ. dialh.	G̃.iiij.		

Pilula

Pilul. ad pituitam attrahendam exemplum.

RE cipe pilular. cochia. pilul. lucis, an. ʒ. S. trochiſcor. dialhand. ℈.S. euphor. G̃.iiij. cum ſerap. de praſio. Fiant pil. duodecim: quæ cinnam. obductæ, dentur manè ſtomach. vacuo.

Materia pil. ad ſanguinem mundandum.

Pil. de cynoglo.	ʒ.ij.	*cũ ſerap.*	*de fumar.*
Pil. de fumar.	ʒ.ij.		*de acetoſ.*
Aloes	℈.s.		*de limonib.*
Rhabar.	℈.j.		*de cichor.*
			de bugloſ.
			de violis.

Pil.ad ſanguinem mundandum exemplum.

REcipepiluI.de cynogloſ.& de fumaria, an. ʒ. S. rhabar. triti ℈.ij. ſpicæ nar. in puluerem redactæ, ℈.S. Cum ſerapio de fumaria fiant pil. tredecim.

De topicis medicamentis.

CAP. XLVI.

MEdicamentorum, quæ intrò aſſumuntur, tum materia tum forma ſuperiore ſermone expoſita fuit. Supereſt, vt pari ratione de lo calibus medicamentis agamus. Me dicamenta igitur, quæ foris adhibentur, ſunt emplaſtra, linimenta, cataplaſmata. Ex iis verò ſingulis alia

alia repellunt, alia emolliunt, alia diſcutiunt, alia ſuppurant, alia aperiunt, alia abſtergunt, alia carne vlcus implent, alia cicatricem inducunt, alia attrahunt, alia carnes exedunt. De quibus ſigillatim eſt dicendum.

Forma emplaſtrorum.

EMplaſtrorum quædã fiunt per decoctionem, quædam verò ſine decoctione. Quæ ſine decoctione fiunt, hæc ex adipibus, axũgiis, reſinis, gummi ad ignẽ liquefactis conſtant. Quibus adiiciũtur pulueres ex plantis, & metallis, quæ vbi permiſta fuerint, ab igne remouentur: & in aquam frigidam iniecta, manibus tam diu premuntur,

dum planè coaluerint. At verò em plaſtra,quæ per decoctionem fiũt, conſtant aut ſucco, aut ſubſtantia plantarum, oleo, cera: aliquando gummi, reſinis, & pulueribus metallorum. Quando igitur herbarũ ſubſtantiam accipiunt,tunc ſic parantur: Planta coquitur, donec in mucilaginem redacta ſit. Deinde mucilago ſetaceo cribro traſmiſſa, tã diu oleo coquitur,donec omnis humiditas exhalarit.Poſt additur cera aut gummi,in aceto diſſolutum: & iterum fit coctio, donec humiditas omnis conſumpta fuerit: quod cognoſcitur, iniecta emplaſtri particula in prunas:quæ ſi ſtridat, nondum facta fuit concoctio.Poſtremò adduntur pulueres,qui longam decoctionem non ferũt,idcirco ſtatim ab igne remo

uetur

uetur emplaſtrum, & formantur magdaleones. At ſi non ſubſtantia plantarum, ſed vel mucilago, vel ſuccus in emplaſtro ſit: hæc coquuntur cum oleo, donec omnis humor abſumptus fuerit: Quo facto, adduntur cera, & pulueres aromatici. Nam ſi ſit pulueres metallorum, qui longam decoctionē exigunt, cum oleo macerandi, & diu coquendi ſunt. Quantitas autem miſcēdorum ita ſe habet, vt ad ℥.j. puluerum, addantur ℥.iij. olei, ad ℥.iij. olei addatur ℔.j. ceræ, quæ veluti corpus emplaſtro det: & reſinæ ℥. ij. quibus emplaſtrum fiat tenax. Quanquam hoc tempore ſoleamus quātitatem puluerum, & oleorum exprimere, deinde addere hæc verba, & ceræ, quod ſatis erit; fiat emplaſtrum. Augere ve

rò,aut diminuere quantitatem puluerum,vel oleorũ, aliorúmve medicamentorum,quæ emplaſtro vires addunt,ille ſolus nouit, qui & medicamentorum vires, & morbi magnitudinem tenet:quantitatem autem ceræ,aut aliorum, quæ emplaſtro tantùm corpus præſtant, is ſolus nouit augere, vel minuere, qui totius emplaſtri , & integri quãtitatem antè præſcripſit, quàm partes definierit emplaſtri. Cum enim medicamẽtum debeat, quod eſt ſecundum naturam, conſeruare,& quod eſt præter naturam,expellere:neceſſe eſt,vt aucto morbo, augeatur etiam medicamentum. Morbus verò nõ eſt ſemper idem. Fit ergo vt medicamentũ non poſſit eſſe perpetuò idem. Quare certa medicamentorũ quantitas præ-

ſcribi

ſcribi omnibus apta non poteſt: ſed relinquitur prudenti Medico, qui nunc augendo, nũc minuẽdo, tantum faciet medicamentum, quantum exiget morbus. Deſcribitur tamen quædam vniuerſalis quantitas, quæ addendo, aut diminuendo, pro natura morbi, fit poſtea morbo propria.

Materia emplaſtri repellentis.

Ceruſſa, lithargyrium, chalcitis, bolus armenia, cera alba, reſina pini, terebinthina, maſtiche, thus, oleum roſaceum, omphacinum, coſtinum, nardinum: ſucci hypociſthid. aloes, mandragoræ, hyoſcyami, papaueris, plantaginis: folia

folia abſinthij, polij, marrubij, ſaluiæ, centaurij, coriandri: calamus aromaticus, fructus cupreſsi, rubi, rhoïs ſemina myrti, roſarum: malicorium, balauſtium, cinnamomum, adeps ſuillus: cerotum myrtinum, cerotum melinum: gummi helenij.

Emplaſtri repellentis exemplum.

Recipe terebinthinæ reſinæ pini, an. ℥.j. ceræ albæ ℥.iiij. S. gummi helenij ℥. S. Quibus ad ignem diſſolutis, adde boli Armenij, terræ ſigillatæ, an. ʒ.ij. ceruſſæ, ʒ.iij. radicis cyperi ʒ.j. chalciteos ʒ. S. quibus diligenter tritis, fiat emplaſtrum.

Mate-

Materia emplaſtri emollientis.

LIthargyrium, ceruſſa, ſquamma argenti, pyrites, molaris, ſilex infuſa cum aceto, bitumen, cera, propolis, ſtercus caprinum, olei fæx, terebinthinæ, pix, galbanum, hammoniacũ, bdellium, maſtiche, thus: oleum chamæmeli, amygdalarum, laurinum, ſampſuchi, irinum, adeps ſuillus, vitulinus, hœdinus, caprinus, bubalinus, vulpinus, leoninus, vrſinus, hircinus, taurinus, ceruinus, anatinus, gallinaceus, fibris exemptis. vitellus oui, medullæ, capræ, ouis, cerui, vituli: ſucci opopanacis, ſeminis pſyllij: acetum, radices maluę, cucumeris agreſtis, lilij, altheę: folia anethi, maluæ, lilij, ficus, fabæ:

bæ: coccũ Cnidium, oryza, ſemen lini, fœnogræcum, ſtaphiſagria, althæa, fermentum, diachylon.

Emplaſtri duritiem mollientis exemplum.

RECipe mucilaginis rad. lilij, & althææ, an. lib. S. olei lauri, & chamęmeli an. ℥. iij. Quibus coctis ad conſumptionem ſucci, adde galbani, hammoniaci, bdellij in aceto diſſolutorum, an. ℥. S. Quibus denuo coctis ad humiditatis cõſumptionem, addantur propoleos, & ceruſſæ an. ℥. quinque. fiat emplaſtrum. Quod generoſo vino infuſum malaxetur.

Materia emplaſtri reſoluentis.

COrallium, ſal vſtus, ſalis flos, ſulphur, calx, mel, cera, propolis,

lis, laſerpitium, laringia, terebinthina, Colophonia, pix arida, maſtiche, hammoniacū: olea anethi, ſicyonium, liliorum, hyperici, ſambuci, hyſſopi: radices cæpæ, pæoniȩ, cyclamini, thapſiæ: folia papaueris cornuti, chamæmeli, althææ, abſinthij, polij, ariſtolochiæ. Semen vrticæ, fœnogræci, orobi, axungiæ porci, anatis.

Emplaſtri diſcutientis exemplum.

REcipe radicum althææ, & maluæ, an. M.s. foliorū abſinthij, & papaueris, corniculati, an. M.j. ſeminis fœnogrȩci, orobi, contuſorum, an. P.j. Coquantur, donec redacta ſint in formam maſſæ: cocta ſetaceo tranſmittantur. De tranſmiſſa mucilagine accipe ℔.j. olei anethi, et hyperici, an.℥.ij. axūgiæ

vet:

veteris porci, & gallinæ, à fibris purgatæ an.℥.j.Coquantur ad con ſumptionem humiditatis.Pòſt ad-de ſalis vſti ʒ.ij. corallij ʒ.j. ſeminis aniſi,an. ʒ.iij.farinę lolij & hor dei an.℥.j.croci ℈.ij.ceræ, quod ſa tis erit:fiat emplaſtrum.

Materia emplaſtri ſuppurantis.

RAdices ireos, cæpæ, lapathij, althææ: folia maluæ, caricæ, vuæ paſſæ: ſemina hordei, lini, fœnogræci, tritici: crocus, reſinæ tere binthinæ, lentiſci, ladanum, galba num. Styrax, myrrha, pix Colophonia, adeps ſuillus, vitulinus, an ſerinus, medullæ omnes, butyrum, vitellus oui: olea, roſaceum, myrtinum, ſicyonium ſapa, panis.

Emplaſtri tumorem præter naturam coquentis exemplum.

REcipe caricas albas, numero viginti, vuarum paſſarũ mundatarum à vinaceis vncias duas, radicum lapathij, & althææ, an. vncias tres, ſeminis fœnogr. & lini, an. vnciam vnam ſemis. Contuſa coquantur, dum in mucilaginem redacta fuerint; deinde colo tranſmittantur. De colatura accipe libram vnam, olei de lilio ℔. S. Denuo coquantur, dum omnis humiditas exhalarit. Adde adipis ſuilli, & vitulini, purgati à fibris an. vncias quatuor, radicis ireos in puluerem redactæ, farinæ tritici, reſinæ Colopho. an. vncias tres, ceræ, quod ſatis erit: fiat emplaſtrum.

Materia emplaſtri vomicas aperientis.

AVripigmentum, ærugo, viride ęris, arſenicũ, ſandaracha, chalcitis, chryſocolla, calx, pumex vſtus, cineres radicis braſsicarum, arundinis, teſtarum, cantharidum: propolis, canis ſtercus, & columbi, anacard. caricæ: ſemina vrticæ, ſinapis, terebinthinæ: ſuccus radicis aſphodeli, euphorbiũ, radicis bryoniæ, thapſia, lepidium, hermodactyl. medullæ omnes, adipes ranarum viridium, axungiæ, butyrum, cortex ſalicis vſtus, oleum antiquum.

Emplaſtri vomicas aperientis exemplum.

REcipe radic. hermodactyl. radicis bryoniæ, an. ℥. j. fæcis vini

vini vſtæ, ſtercoris columbini an. ℨ.j.S.arſenici,æruginis,an.ℨ.S.pinguedinis ranarum viridium,olei antiqui,an.℥.S.propoleos, & terebinthinæ an. quod ſatis erit: fiat emplaſtrum.

Materia emplaſtri vlcus abſtergentis.

AErugo lota, ſquāma æris, miniū factitium, lithargyrium, arſenicū, calx lota, cineres oſtreorum, alumen ſciſsile, ſtercus caprinum, mel roſaceum, cera viridis, terebinthina, Colophonia, galbanū, maſtiche, hammoniacū, thus, myrrha, aloë, ſarcocolla, manna, oleum roſaceum, ſuccus marrubij, alkali, panacis, radicis ireos, dra-

contij,ariſtolochiæ,gentianæ, ſolani,folia ſolani, chelidoniæ, plantaginis, ſcabioſæ, ormini,liguſtici, ſemina vrticæ,orobi,fabæ, lupuli, ciceris, butyrum.

Emplaſtri vlcera abſtergentis exemplum.

REcipe ſucci ſolani, marrubij, plantaginis,olei roſacei añ.℔. S.Coquantur ad conſumptionem ſuccorum. puluerũ cicerũ,oſtreorum, ſtercoris caprini vſti, calcis lotæ,an.℥.iiij.æruginis lotæ, arſenici,in pollinem redactorum,an.ʒ. ij. Galbani,hammoniaci,aloes,an. ʒ.iij.terebinthinæ, ℥. ij. ceræ viridis, quod ſatis erit : conficiatur emplaſtrum.

Materia emplaſtri carnem generantis.

CAdmia lota, põpholyx, ceruſſa, ſquamma ęris, atramentum ſutorium, chalcitis, chryſocolla, corallium, cryſtallus, ſpodium, cineres oſtreor. buccinarum, fæx vini vſta, pumex lotus, plumbum vſtum, mel, reſinæ colophoniæ, pix, myrrha, ſtyrax, galbanum, ſuccus aïzoï, ſolani, aloes, radicis ariſtolochiæ, ireos Illyricæ, bryoniæ, anchuſæ, folia piloſellę, abſinthij, meliloti, chelidonij, verbenæ, linguæ auis, ſemē fœnigræci, orobi, lupini, hordei: adipes caprilli, axungiæ vaccæ, amylum, oleum roſaceum.

Empl. carnem generantis exemplum.

REcipe ſuc. ſola. aïzoi, an. ℥. iij. radicis ireos & bryoniæ an. ℥. iiij. olei roſ. ℔. S. Coquantur ad cõſumptionem ſucci. Quibus adde reſinæ Colophoniæ, & gummi helenij in aceto diſſolutorum, an. ℥. ij. Denuo coquantur ad conſumptionem humiditatis. Adde cinerum oſtreorum & buccinor. an. ℥. j. corallij, ſpodij, an. ʒ. ij. ceræ, quod ſatis erit: fiat emplaſtrum.

De Vnguentorum forma, & materia.

FOrma vnguenti differt ab emplaſtri, quòd ſit mollior. Nam cum

cum vnguenta habeant plus olei, & minus ceræ, quàm emplaſtra, neceſſe eſt ſint molliore forma. Itaque, quum facimus vnguenta, ad drachmam vnam puluerum addimus ℥.j. olei, & ad vnciam vnam olei adhibemus ℥.j. ceræ. Modus verò conficiendi, & materia, ex quæ fiunt vnguenta, eadem omnino ſunt, quæ de emplaſtris dicta fuere.

Vnguenti carnem generantis exemplum.

Recipe ſucci millefolij, & verbenæ, an. ℥.iiij. olei roſac. ℔.S. axungiæ vaccę ʒ.ij. Coquantur ad conſumptionem ſucci. Adde galbani, ſtyracis, in aceto diſſoluto-

rum, an. ℥. ij. Iterum coquantur, dum humiditas exhalarit. Poſtremò adde ceræ quantum ſatis erit: & ab igne remouendo, adde aloës diligenter tritæ drachmas tres. fiat vnguentum.

De cataplaſmatum forma & materia.

CAtaplaſmata fiunt ex radicibus, foliis, ſeminibus, floribus, pinguedinibus, & oleis, hoc modo: Plantæ contuſæ, & in aqua maceratæ ita coquuntur, vt in quaſi mucilaginem redigantur. Sic coċta ſetaceo tranſiiciuntur. De trãſiecto accipimus quantitatẽ, quam volumus: cui admiſcemus aut olea aut pinguedines. Quæ permi-

ſta

ſta ſtatim ab igne remouentur, & vſui ſeruantur. Hæc autem hac ratione miſcentur, vt in ſingulos manipulos plantarum addantur ſingulæ vnciæ, & ſemiſſes oleorũ, aut pinguedinum.

Cataplaſmatis emollientis exemplum.

Recipe radicum althææ, maluæ, an. M. j. liliorum alborum, & cucumeris agreſtis an. M. S. caricas numero decem, ſeminis lini, fœnigræci, an. M. j. Contuſa, & in aqua macerata coquãtur, dum in mucilaginem redacta fuerint. Deinde colo tranſiiciantur. De tranſmiſſo accipe libram vnam. Cui adde olei de lilio, & amygdala-

rum dulcium, an. vncias duas, medullæ capræ, & cerui ana. vnciam vnam, ceræ, quod ſufficit. Fiat cataplaſma.

FINIS.